

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 478

Poznań, wtorek dnia 15 października 1929

Rok XXIV

Wobec wyborów do sejmików powiatowych

Według paragrafu 11 rozporządzenia ministra b. dzielnicy pruskiej z 12 sierpnia roku 1921 wybory do sejmików powiatowych mają się odbyć do dnia 10-go stycznia roku 1930. Dotyczy to zarówno miast, jak gmin wiejskich.

Kilka miast jest wyłączonych od wyborów do sejmików powiatowych, a mianowicie w Poznańskim: Poznań, Gniezno, Inowrocław i Bydgoszcz, a na Pomorzu: Toruń i Grudziądz. Ich rady miejskie wybierają członków sejmiku wojewódzkiego. We wszystkich innych miastach rady miejskie wybierają członków odnośnych sejmików powiatowych. W gminach wiejskich i obszarach dworskich w Poznańskim i na Pomorzu odbywają się bezpośrednie wybory do sejmików powiatowych systemem wyborów powszechnych. Zarówno w miastach, jak w gminach wiejskich i obszarach dworskich wybory są stosunkowo proporcjonalne.

W miastach naszych odbywały się dotąd wybory do sejmików powiatowych w pierwszych dziesięciu dniach stycznia nowej, czteroletniej kadencji, t. zn. w pierwszych dziesięciu dniach funkcjonowania nowych rad miejskich, które — jak wiadomo — wchodzi w użycie po październikowych wyborach do rad miejskich na 1 stycznia następnego roku. Tak było też w styczniu roku 1925.

Jest to jedynie logiczne, bo cały samorząd musi przecież stanowić pewną sensowną całość: skoro są nowe rady miejskie, to i sejmiki powiatowe, na radach się opierające, muszą być nowymi, t. zn. muszą się wyłonić z nowych rad miejskich, a nie ze starych, które już odchodzą i nie mogą przeto mandatów udzielać członkom nowych sejmików.

Niestety, w dzisiejszych czasach istnieje logika zupełnie specjalna, zupełnie niesamowita: wybory do rad miejskich wypadły korzystnie dla obozu narodowego, więc — trzeba nagiąć ustawę, trzeba nakłonić stare rady miejskie, by one jeszcze wybrały członków nowych sejmików powiatowych.

W Wągrowcu np., o którym wczoraj pisaliśmy, ustępująca rada miejska wybrała przed czterema laty członków dotychczasowego sejmiku powiatowego w dniu 5 stycznia roku 1925; teraz zaś nakłoniono tę samą radę miejską, by dnia 10 października b. r. wybrała członków przyszłego sejmiku. T. zn., że ustępująca rada miejska dokonała d w u k r o t k i e wyborów, a nowa nie mogłaby tego uczynić ani razu, bo za cztery lata — według ducha ustawy i dotychczasowej tradycji wejdzie już w rachubę następna rada miejska, jako nowa podstawa dla nowego sejmiku powiatowego.

Gdziekolwiek tak się postąpi, należy bezwzględnie, najdalej w przeciągu 2 tygodni, wnieść sprzeciw do wydziału powiatowego, a w razie jego decyzji

Upadek organizacji partyjnej P. P. S. w łódzkim okręgu przemysłowym

Łódź, 15. 10. (Tel. wł.). Ze wszystkich miast łódzkiego okr. przemysłowego nadchodzą wiadomości, stwierdzające coraz większe rozbięcie organizacji partyjnej P. P. S. i upadek jej wpływów.

W Zgierzu P. P. S. jest zupełnie rozbita. Podobnie sytuacja przedstawia się w Pabjanicach, Konstantynowie (gdzie do rozbięcia wpływów P. P. S. przyczynił się burmistrz Gryzel) i w Aleksandrowie.

Ostatnio rozbiła się organizacja P. P. S. także w Rudzie Pabjanickiej. Od dłuższego już czasu trwał tam zatarg pomiędzy miejscową organizacją a

centralnym komitetem, wykonawczym w Warszawie. W rezultacie ławnik magistratu Klisz, będący zarazem prezesem organizacji Polsk. Partji Socj. w Rudzie Pabjanickiej, wystąpił z P. P. S. W ślad za nim podążyła większość członków partii oraz cały zarząd.

W Pabjanicach w organizacji P. P. S. panuje rozstrój; podobnie jest w Piotrkowie. W klasowych związkach zawodowych wzrosła znowu na wpływach komunizm.

W jednej tylko Łodzi P. P. S. trzyma się jeszcze jako tako, jakkolwiek i tutaj wiele oznak świadczy o jej rozkładzie.

Po procesie w Opolu

„Vossische Ztg.“ potępia zachowanie się sądu

Berlin, 15. 10. (PAT). Korespondent wrocławski „Vossische Ztg.“ omawiając wynik procesu opolskiego, podkreśla, że oświadczenie przewodniczącego, zawierające zarzut, jakoby korespondenci polscy nadużyli prawa gościnności, było pociągnięciem niezręcznym. Sądowictwo niemieckie chociażby ze względu na nastrój, jaki wypadki opolskie wywołały po tamtej stronie granicy, powinno było dążyć do tego, aby proces odbył się właśnie w obecności przedstawicieli opinii polskiej. Nie udało się doprowadzić do oczyszczenia atmosfery przeciwności, które po obu stronach doznały zaostrenia.

Krytykując przemówienie prokuratora i motywy wyroku, korespondent twierdzi, że w przemówieniu tem i w motywach brak jest zdecydowanej postawy w stosunku do subiektywnego

oceny przestępstwa. Z jednej strony bowiem odmówiono oskarżonemu prawa do uważania się za bohaterów, z drugiej strony usprawiedliwiono ich karygodny postępek rzekomym wzburzeniem, wywołanym wspomnieniem walki plebiscytowej na Górnym Śląsku. Jest to zrozumiałe, ponieważ oskarżeni w czasie walk o G. Śląsk byli jeszcze młodocianymi chłopcami. Gdyby w nich nie wsączono trucizny sabotażu w odniesieniu do porozumienia, napewno żaden z oskarżonych nie dałby się porwać do atakowania niewinnych artystów polskich.

W końcu korespondent wyraża ubolewanie, że ze strony autorytatywnej zaniedbano okazji do odciążenia zatrutej atmosfery, jaka zapanowała po ekscesach opolskich.

niekorzystnej odwołać się do wojewódzkiego sądu administracyjnego. To obojętne, zarówno w interesie wpływów obozu narodowego w sejmikach powiatowych, jak zasadniczo w obronie praworządności w naszej dzielnicy.

Dla gmin wiejskich i obszarów dworskich ustaliło zebranie przewodniczących wydziałów powiatowych województwa poznańskiego, jako termin wyborów bezpośrednich, dzień 8 grudnia.

O ile nam wiadomo, termin ten nie został jeszcze urzędowo ogłoszony; natomiast z różnych stron prowincji dochodzą nas wiadomości o układaniu już przez czynniki urzędowe poufnie list kandydackich i przygotowywaniu dla nich terenu. Zwracamy na to uwagę zwolenników naszego obozu oraz przedstawicieli kierunków do nas zbliżonych, bo chodzi niewątpliwie o zaskoczenie opinii publicznej i postawienie jej wobec faktu dokonanego.

W miastach należy bronić prawa, a na terenie gmin wiejskich należy na sytuację rzucić światło i rozpocząć sprężystą a poważną akcję.

Na to, co zaszło w Wągrowcu w związku z posiedzeniem rady miejskiej, zwracamy uwagę nowego wojewody. Jest on naszym przeciwnikiem politycznym, jest stanowczym zwolennikiem Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, ale jest człowiekiem, który nie może się solidaryzować z takimi metodami działania, ~~tem bardziej, że~~

szkodzą one najdotkliwiej obecnemu systemowi.

W wywiadzie z jednym z pism rządowych powiedział nowy wojewoda, że nie chce być „przedstawicielem kliki“. To też wskazujemy na wypadki w Wągrowcu jako na jeden z tych objawów, które powinny sięgnąć na siebie uwagę wojewody.

Rozporządzenie o wyborach do sejmików powiatowych

Rozporządzenie ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 12 sierpnia 1921 r. o wyborach do sejmików powiatowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej ma brzmienie następujące:

§ 1. Sejmik powiatowy składa się z takiej ilości członków wybranych przez ludność powiatu, że na każde 1500 mieszkańców wypada jeden członek sejmiku.

§ 2. Wybory do sejmiku powiatowego są częścią pośrednią, częścią bezpośrednią. Gdy się wybiera co najmniej trzech członków sejmiku, wybory są stosunkowe.

§ 3. We wszystkich miastach wybierają członków sejmiku rady miejskie, wybrane na mocy rozporządzenia z dn. 12 sierpnia 1921 r. o zmianie ordynacji miejskiej i o przeprowadzeniu wyborów komunalnych w miastach w b. dzielnicy pruskiej (Dz. Ust. nr. 71, poz. 490).

§ 4. W miastach, na które przypada co najmniej jeden członek sejmiku, wybierają go rady miejskie. Wyborem kieruje przewodniczący rady miejskiej z pomocą dwóch dobranych radnych.

§ 5. Miasta, które nie mają prawa do wyboru samoistnie przynajmniej jednego członka sejmiku, tworzą razem jeden okręg wyborczy. Należące do jednego

okręgu wyborczego rady miejskie wybierają członków sejmiku na wspólnym posiedzeniu w miejscu i w czasie oznaczonym przez wydział powiatowy. Wyborem kieruje przewodniczący rady miejskiej miasta o największej ilości mieszkańców z pomocą dwóch dobranych radnych.

§ 6. O ile w powiecie jest jedno tylko miasto, liczące mniej niż 1500 mieszkańców, natenczas bez względu na liczbę wybiera jednego członka sejmiku.

§ 7. W gminach wiejskich, na które przypada co najmniej trzech członków sejmiku, wybierają rady gminne. Wyborem kieruje przewodniczący rady gminnej z pomocą dwóch dobranych radnych.

§ 8. Z pozostałych gmin wiejskich i obszarów dworskich tworzy wydział powiatowy okręgi wyborcze, liczące co najmniej 6000 mieszkańców. Jeżeli takie okręgi wyborcze nie dadzą się utworzyć, natenczas pozostałe gminy wiejskie i obszary dworskie tworzą okręg wyborczy bez względu na liczbę mieszkańców i wybierają odpowiednią liczbę członków sejmiku. Wybory są powszechne, bezpośrednie, tajne, równe i stosunkowe. Wyborami kieruje powiatowa komisja wyborcza, złożona z przewodniczącego i czterech członków wybranych z grona wyborców. Całą komisję wyborczą wybiera wydział powiatowy.

§ 9. Przy wyborach bezpośrednich przysługuje czynne prawo wyborcze bez względu na płeć każdemu obywatelowi państwa polskiego, który ukończył 21 rok życia, ma miejsce stałego zamieszkania w obrębie powiatu i posiada pełnię honorowych praw obywatelskich.

§ 10. Bierne prawo wyborcze przysługuje każdemu, kto ukończył 25 rok życia i odpowiada warunkom § 9 i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

§ 11. Wybory należy przeprowadzić najpóźniej do dnia 10 stycznia 1922 r. (obecnie: 1930 r.) na podstawie osobno wydanego regulaminu wyborczego.

§ 12. Wydział powiatowy oblicza na podstawie ostatniego spisu ludności ilość członków do sejmiku powiatowego, rozdziela tę liczbę na miasta i wieś w stosunku do liczby ludności miejskiej i wiejskiej, ustanawia okręgi wyborcze i ogłasza w Powiatowym Dzienniku Urzędowym: 1. termin wyborów; 2. miejsce i czas wspólnych posiedzeń wyborczych reprezentacji gminnych; 3. ilość członków sejmiku; 4. które gminy wiejskie wybierają pośrednio z podaniem liczby przypadających na nie członków sejmiku; 5. granice okręgów wyborczych z podaniem liczb przypadających na nie członków sejmiku; 6. ustanowione przez powiatową komisję wyborczą dla każdego okręgu wyborczego okręgowe komisje wyborcze, składające się z przewodniczącego i czterech wyborców.

§ 13. Przeciw ważności wyborów może wnieść każdy wyborca sprzeciw w przeciągu 2 tygodni od dnia ogłoszenia wyniku wyborów. O sprzeciwach rozstrzyga wydział powiatowy. Od rozstrzygnięcia wydziału powiatowego służy skarga w drodze spornej postępowania administracyjnego, którą wnieść należy do wydziału powiatowego w terminie 2 tygodni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia.

§ 14. Najpóźniej 10-go dnia po dniu ukończenia wyborów zwołuje starosta sejmik powiatowy.

§ 15. Wydział powiatowy składa się ze starosty jako przewodniczącego i z 6-ciu członków, których sejmik powiatowy wybiera na pierwszym posiedzeniu spośród mieszkańców powiatu, posiadających bierne prawo wyborcze. Wybory są stosunkowe i tajne.

§ 16. Dotychczasowe wydziały powiatowe (rady powiatowe) urzędują do dnia wyboru nowych wydziałów powiatowych.

§ 17. Sejmik powiatowy i wydział powiatowy wybiera się na lat 4.

Jaki jest ostateczny wynik wyborów do rad miejskich dla poszczególnych ugrupowań?

W Wielkopolsce

Przed nami leżą dane, dotyczące wyborów do rad miejskich we wszystkich już miastach województwa poznańskiego. Dane te są tak interesujące, że spieszymy się podzielić niemi z czytelnikami naszego pisma.

Ogólna liczba miast i miasteczek w województwie poznańskim wynosi 119. Z liczby tej w 100 miastach wybory radzieckie odbyły się w dn. 6 października, w 2 miastach (Pniewy i Powidz) w dniu 13 października, a w jednym mieście (Buk) termin wyborów naznaczono na najbliższą niedzielę, 20 bm. W pozostałych 16 miastach głosowanie nie miało miejsca z powodu zgłoszenia tylko po jednej liście kompromisowej, bądź też z powodu unieważnienia niektórych list, na skutek czego pozostało także tylko po jednej.

Rady miejskie 102 miast, w których głosowanie się już odbyło, posiadają ogółem 1337 mandatów radzieckich. Z liczby tej ugrupowania, będące odpowiednikami ideowymi poznańskiego Narodowego Obozu Gospodarczego, oraz mu pokrewne zdobyły ogółem 634 mandaty (51,2 proc.), czyli więcej, niż wszystkie inne ugrupowania razem wzięte.

We wszystkich bez wyjątku miastach zaznaczył się silny wzrost głosów Stronnictwa Narodowego w porównaniu z wynikami wyborów sejmowych z marca 1928 r. W większości miast wzrosła również poważnie liczba głosów Stronnictwa Narodowego w zestawieniu z wynikami wyborów radzieckich z przed czterech lat. Niektóre miasta wykazują w zestawieniu z r. 1925 przyrost, dochodzący do 100 proc.; z pośród większych ośrodków jest on szczególnie silny w Ostrowie i Gnieźnie. Zaznaczyć należy, że przy obecnych wyborach Stronnictwo Narodowe występowało prawie wszędzie zupełnie samodzielnie — bez kompromisu z innymi ugrupowaniami.

Drugie z kolei najsilniejsze stronnictwo, Narodowa Partja Robotnicza - Prawica, uzyskała ogółem 183 mandaty, t. j. 13,6 proc. ogólnej liczby. W porównaniu do wyniku wyborów miejskich w r. 1925 siły N. P. R. - Prawicy zmalały dosyć znacznie.

Jeszcze bardziej osłabiona z wyborów wyszła Chrześcijańska Demokracja. We wspomnianych 102 miastach uzyskała ona zaledwie 52 mandaty, t. j. około 4 proc. ogólnej liczby. Zaznaczyć należy, że tylko w 9 miastach Ch. D. wystąpiła z samodzielnymi listami, w innych szła przeważnie razem z N. P. R. - Prawicą. W większości miast wogóle nie była reprezentowana.

Zesumowując wyżej przytoczone cyfry, widzimy, że Stronnictwo Narodowe, N. P. R. - Prawica i Chrześcijańska Demokracja zdobyły łącznie przy obecnych wyborach do rad miejskich 919 mandatów radzieckich, czyli prawie 70 procent. Do liczby tej doliczyć należy jeszcze mandaty, uzyskane przez różne drobne listy lokalne, posiadające zabarwienie przeważnie narodowe. Mandatów tych jest 51, czyli 3,7 procent.

Przechodząc z kolei do obozu „sanacyjnego”, stwierdzić jeszcze raz należy, że poniósł on ciężką klęskę mimo nacisku z góry i mimo wielkich zasobów pieniężnych, jakie poszły na propagandę list „sanacyjnych”.

Oficjalna „sanacja” uzyskała 125 mandatów radzieckich, t. j. 9,4 proc., Narodowa Partja Robotnicza - Lewica (poważniona od pewnego czasu z „sanacją” oficjalna) 75 mandatów, czyli 5,5 proc., a t. zw. Stan Średni (resztki dawnej „trzydziestki”) zaledwie 15 mandatów, czyli 1,1 proc. Wszystkie te trzy ugrupowania „sanacyjne” dostają łącznie 215 mandatów, t. j. 16 proc. ogólnej liczby. W porównaniu do wyniku wyborów sejmowych oznacza to spadek wpływów o więcej niż połowę. Cyfry porównawcze w tej dziedzinie z większych ośrodków podawaliśmy już parę dni temu na łamach „Kurjera Poznańskiego”, nie będziemy więc ich tutaj powtarzali.

Bardzo osłabiona z wyborów wyszła Polska Partja Socjalistyczna. Uzyskała ona w województwie poznańskim ogółem 57 mandatów, t. j. 4,1 proc., tracąc przeszło połowę swych głosów od czasu wyborów sejmowych w r. 1928.

Katastrofalnie przedstawia się spadek głosów P. P. S. zwłaszcza w Inowrocławiu. W mieście tem padło na listę socjalistyczną w r. 1928 3539 głosów, a obecnie 574, co oznacza utratę pięciu

szóstych dotychczasowego stanu posiadania. Liczba mandatów radzieckich P. P. S. w Inowrocławiu od r. 1925 spadła z 13 na 1.

Również zupełny upadek wpływów P. P. S. zaznaczył się w Gnieźnie, gdzie stronnictwo to zdobyło w r. 1925 10 mandatów, a obecnie tylko 5; liczba zaś jego głosów spadła od r. 1928 z 4250 na 1077, a więc do jednej czwartej części. W Lesznie P. P. S. miała w r. 1925 427 głosów, w r. 1928 — 500 głosów, a obecnie lista B. B. S. (cała bowiem miejscowa P. P. S. przeszła do „Frakcji Rewolucyjnej”) uzyskała 198 głosów.

W samym Poznaniu liczba mandatów P. P. S. spadła, jak wiadomo, z 8 na 2. Swój stan posiadania — jeśli chodzi o większe ośrodki — utrzymali socjaliści jedynie w Ostrowie i Chodzieży.

Co się tyczy komunistów, to ci uzyskali wszystkiego 9 mandatów, czyli niecałe 0,7 proc. Z liczby tej wypada na listę Jedności Robotniczo-Chłopskiej w Poznaniu 4 mandaty, na taką listę w Mosinie 1 mandat i na listę niezależnych socjalistów w Bydgoszczy — 4 mandaty.

Wreszcie Niemcy zdobyli ogółem mandatów 86, t. j. 6,7 proc. O udziale Niemców w tegorocznych wyborach do rad miejskich napiszemy osobno — tu tylko należy zaznaczyć, że naogół utrzymali oni swój dotychczasowy stan posiadania, gdziekolwiek go nawet rozszerzając.

Z y d z i, którzy wystąpili w woj. poznańskim z osobną listą tylko w Bydgoszczy, a zresztą głosowali na listy niemieckie (występujące gdzieś pod nazwą list „mniejszości narodowych”) — nie uzyskali w tem mieście żadnego mandatu.

Przejdźmy teraz z kolei do zestawień, dotyczących układu sił w radach miejskich tych miast, w których głosowanie się odbyło.

Ugrupowania, będące odpowiednikami poznańskiego Narodowego Obozu Gospodarczego, uzyskały bezwzględną większość (a więc więcej, niż połowę ogólnej liczby mandatów) w 41 miastach. Są to w porządku alfabetycznym:

Bojanowo, Czarnków, Gębice, Gniewkowo, Gniezno, Grabów, Grodzisk, Jaraczew, Jutrosin, Kepno, Klecko, Kostrzyn, Kościan, Kórnik, Książ, Łobżenica, Miasteczko, Miejska Górka, Mikstat, Mosina, Murowana Goślina, Nowe Miasto n. Wartą, Oborniki, Odolanów, Ostroróg, Ostrzeszów, Piaski, Poznań, Rycyzwól, Szamocin, Śrem, Środa, Trzemeszno, Wieleń, Wielichowo, Wolsztyn, Wronki, Września, Zaniemyśl, Żerków, Żnin. W niektórych z tych miast liczba mandatów Stronnictwa Narodowego dochodzi do 85 proc.

Stronnictwo Narodowe i N. P. R. - Prawica łącznie posiadają większość mandatów w 34 miastach. Są to:

Budzyń, Czempin, Gostyń, Fordon, Inowrocław, Janówiec, Jarocin, Keynia, Kobylin, Koronowo, Krotoszyn, Kruszwica, Łabiszyn, Mieścisko, Mrocza, Nakło, Osieczna, Pakość, Pleszew, Pobiedziska, Pogorzela, Poniec, Rogoźno, Rostarzewo, Sieraków, Solec, Swarzędz, Szamotuły, Szubin, Śmigiel, Ujście, Wągrowiec, Witkowo, Wysoka. Z pomiędzy nich ugrupowania, będące odpowiednikami Nar. Obozu Gospodarczego, uzyskały okrągło połowę mandatów w 12 miastach, a mianowicie w Gostyniu, Keyni, Krotoszynie, Mieścisku, Mroczu, Pleszewie, Pobiedziskach, Pogorzeli, Swarzędzu, Śmiglu, Ujściu i Wągrowcu.

Stronnictwo Narodowe i Chrześcijańska Demokracja mają łącznie większość w 2 miastach, a mianowicie w Mogilnie i Nowym Tomyślu.

Stronnictwo Narodowe, Ch. D. i N. P. R. - Prawica mają łącznie większość w 5 miastach: w Bydgoszczy, Lesznie, Ostrowie, Sarnowie i Strzelnie.

Sama Chrześcijańska Demokracja rozporządza większością w Powidzu, łącznie zaś z N. P. R. - Prawicą w Rynarzewie (gdzie zresztą przeciw formalności wyborów podniesione zostały poważne zastrzeżenia, które — być może — pociągną za sobą unieważnienie wyborów).

Poza wyżej już wymienionymi miastami Stronnictwo Narodowe uzyskało po połowie ogólnej liczby mandatów w Borku, Mieścisku, Miłosławiu, Opalenicy, Raszkowie, Rychtalu i Stęszewie, łącznie zaś z N. P. R. - Prawicą także w Pniewach, Skokach i Zdunach (razem 9 miast). **Ponieważ jednak druga połowa**

Teatr świetlny „SŁOŃCE“

Od wtorku, dnia 15 października r. b. codziennie

Skazaniec ze Stambułu

przepiękny dramat erotyczny.

Pw 6292-42,338

W rolach głównych: **BETTY AMANN — HENRYK GEORGE**

Początek seansów 5, 7, 9.

Miejsca numerowane.

Przedsprzedaż biletów od 12—2 w południe.

mandatów radzieckich przypadła w udziale „sanatorom”, lewicowcom i Niemcom — przeto w miastach tych niema żadnej zdecydowanej większości.

W wyraźnej mniejszości znajdują się żywiły narodowe tylko w 8 miastach. W 3 z pośród nich, a mianowicie w Lwówku, Obrzyku i Rydzynie przewagę ma N. P. R. - Lewica (ciszakowcy), której w Rydzynie udało się nawet zdobyć wszystkie 6 mandatów (pod tym względem Rydzyna stanowi smutny wyjątek w całej Wielkopolsce).

W pozostałych 5 miastach, a mianowicie w Chodzieży (gdzie „sanacja” nie zdobyła żadnego mandatu, silni są natomiast Niemcy i socjaliści), Kopanicy, Margoninie, Rawczu i Zbąszyniu — żadne ugrupowanie nie ma większości. Pociuszającym jest jednak fakt, że w tych miastach (zwłaszcza w Chodzieży i Rawczu) liczba głosów narodowych także znacznie wzrosła, podobnie jak gdzieindziej.

Przejdźmy z kolei do wspomnianych na początku 16 miast, w których głosowanie się nie odbyło z powodu zgłoszenia tylko jednej listy kompromisowej, bądź też z powodu uznania jednej tylko listy za ważną przez komisje wyborcze. Są to: Barcin, Bnin, Czarniejowo, Dobrzyca, Dolsk, Gasawa, Gołańcz, Koźmin, Krobia, Krzywiń, Międzychód, Rakoniewice, Rogowo, Sulmierzyce,

Święciechowa, Wyrzysk. Przy podziale mandatów na listach kompromisowych Stronnictwo Narodowe przeważnie uzyskało bezwzględną większość. Tak np. w Krobi przypadło w udziale Stronnictwu Narodowemu 10 mandatów na ogólną liczbę 12, a N. P. R. - Prawicy — 2. W Barcinie Stronnictwo Narodowe otrzymało 4 mandaty na 6, a N. P. R. - Prawica 2. W Rakoniewicach obóz narodowy uzyskał wszystkie 9 mandatów. Przewagę mają też narodowcy w Bninie, Czarniejewie, Dolsku, Gasawie, Gołańczy, Rogoźnie, Sulmierzycach. Jedynie w tych miastach, gdzie istniał nacisk oficjalnych czynników „sanacyjnych” przy układaniu list kompromisowych a mianowicie w Koźminie, Międzychodzie i Wyrzysku „sanacja” otrzymała większą ilość mandatów, niżby to się jej należało na podstawie rzeczywistego układu sił w społeczeństwie. Pod tym względem szczególną gorliwością w powiększaniu liczby mandatów „sanacyjnych” odznaczył się starosta międzychodzki.

Reasumując nasze zestawienia i wywody, stwierdzić trzeba, że tegoroczne wybory do rad miejskich w województwie poznańskim zapewniły ogromnej większości miast naszym zdrową i racjonalną gospodarkę, zarazem zaś stały się wspaniałą manifestacją przekonania narodowych społeczeństwa wielkopolskiego.

Na Pomorzu

Na Pomorzu wybory odbyły się w 29 miastach. Z tego w 2 miastach (Gdyni i Wejherowie) głosowanie miało miejsce w dniu 4 sierpnia r. b., w Toruniu w dniu 1 września, a w 24 miastach dnia 6 października, podobnie jak w większości miast wielkopolskich.

Wspomnianych 26 miast, w których głosowanie się odbyło, posiada ogółem 588 radnych. Z liczby tej Stronnictwo Narodowe uzyskało 236 mandatów, czyli 40,2 proc. ogólnej liczby. Jest to odsetek nieco mniejszy niż w województwie poznańskim. Przyczyną tego stanu rzeczy był silniejszy jeszcze niż w Wielkopolsce nacisk ze strony władz administracyjnych, które z jednej strony forsowały listy „sanacyjne”, a z drugiej przyczyniały się do rozbijania społeczeństwa na drobne listy lokalne. Mimo tych ogromnie trudnych warunków Stronnictwo Narodowe wyszło z kampanii wyborczej zwycięsko, powiększając nawet w szeregu miast swój stan posiadania. Tak np. w Gniewie, gdzie narodowcy uzyskali przy wyborach miejskich w r. 1925 tylko 2 mandaty na ogólną liczbę 12 (większość, bo 8 mandatów przypadła wówczas w udziale socjalistom!) — obecnie zdobyli 7 mandatów, a więc większość bezwzględną. W Starogardzie liczba głosów narodowych wzrosła od wyborów sejmowych w r. 1928 z 1042 na 1572, czyli o przeszło 50 procent.

Narodowa Partja Robotnicza - Prawica zdobyła obecnie 109 mandatów, czyli 18,5 proc., a Chrześcijańska Demokracja 5 mandatów, czyli 0,8 proc. Razem Stronnictwo Narodowe, N. P. R. - Prawica i Ch. D. zdobyły 350 mandatów, czyli prawie 60 proc. ogólnej liczby.

Drobne listy lokalne (o zabarwieniu przeważnie narodowym) uzyskały 14 mandatów, t. j. 2,5 proc.

„Sanacja” zdobyła ogółem 116 mandatów (z tego przypada na t. zw. Stan Średni 10 mandatów, a na N. P. R. - Lewicę 1) — to jest 19,7 proc. Jest to wynik zupełnie niewspółmierny do wysiłków i kosztów, włożonych w propagowanie list B. B. Społeczeństwo pomorskie pokazało raz jeszcze, że nie ulegnie się groźb, ani też nie pójdzie na lep demagogii „sanacyjnej”.

Polska Partja Socjalistyczna na Pomorzu uzyskała ogółem 54 mandaty, czyli 9,1 proc. Jest więc na Pomorzu silniejsza niż w Wielkopolsce, ale i tutaj wpływ jej gwałtownie się zmniejsza. W Grudziądzu od zeszłorocznych wyborów sejmowych liczba jej głosów spadła z 5429 na 2264, to jest o 60 proc., w Tczewie z 1176 na 607, a więc o blisko połowę. W Gniewie liczba mandatów P. P. S. spadła od r. 1925 z 8 na 1.

Niemcy uzyskali ogółem 54 mandaty, czyli 9,2 proc.

Z y d z i, którzy wysunęli własną listę w Grudziądzu, nie uzyskali żadnego mandatu.

Jeśli chodzi o układ sił w poszczególnych radach miejskich to Stronnictwo Narodowe i jego sympatycy posiadają bezwzględną większość mandatów radzieckich w 7 miastach, a mianowicie w Brodnicy, Gniewie, Górznie, Kowalewie, Lubawie, Nowem Mieście i Skarszewach.

Stronnictwo Narodowe i N. P. R. - Prawica łącznie posiadają większość mandatów w 10 miastach: w Chelmży, Działdowie, Gdyni, Kościerzynie, (w której Stronnictwo Narodowe rozporządza połową mandatów), Lidzbarku, Starogardzie, Tczewie, Toruniu, Tucholi i Wąbrzeźnie.

W Grudziądzu większość posiadają łącznie Stronnictwo Narodowe, Ch. D. i N. P. R. - Prawica.

„Sanacja” ma większość tylko w jednym mieście, a mianowicie w Pucku. Brak jest określonej większości w 7 miastach: w Chelmnie, Chojnicach, Nowem, Podgórzu, Radzynie, Świeciu i Wejherowie.

W 3 miastach, a mianowicie w Golu, Sępólnie i Więcborku głosowanie nie odbyło się z powodu zgłoszenia jednej tylko listy kompromisowej.

Labour Party zwyciężyła w Australii

London, 15. 10. (AW). Wiadomości jakie nadchodzą o wynikach wyborczych z dalej położonych okręgów australijskich pogłębiają klęskę rządu Bruce'a. W nadchodzącym tygodniu rząd będzie zmuszony zgłosić swą rezygnację i ustąpić miejsca socjalistycznemu, który w nowym parlamencie rozporządza znaczną większością.

Podział mandatów w nowym parlamencie jest następujący: Partja Pracy 46, dotychczasowy blok rządowy 27.

Pralat prawosławny przeszedł na katolicyzm

Wilno, 15. 10. (AW). Duże poruszenie wywołał tu fakt przejścia na katolicyzm prałata prawosławnego w Począjewie Serafina, który cieszył się dużym zaufaniem szerokich mas ludności. W ub miesiacu ludność prawosławna ofiarowała O. Serafinowi wielki złoty krzyż w uznaniu jego zasług.

Inspektor szkolny przeciw „Zdrowaś Marjo”

„Gwiazdka Cieszyńska” opisuje w sposób następujący zarządzenie inspektora szkolnego w powiecie bielskim p. K. Matusiaka:

„Polecil on — dyrektorom dwóch szkół polskich w Bielsku, aby konferencja gron nauczycielskich zastanowiła się nad tem, czyby nie należało w modlitwach szkolnych opuszczać „Zdrowaś Marjo”. Grona nauczycieli miały jednak więcej zrozumienia dla świętości katolickich i jak się dowiadujemy, oświadczyły, że sprawa ta należy do kompetencji władz wyższych.

„Sprawa to — dla każdego prawdziwego katolika przykra i bolesna. Zdaje się,

że u nas pewne czynniki z katolikami już się nie liczą. Inaczej bowiem zajęcie takie byłoby niemożliwe. To powinno katolikom otworzyć oczy, a obudzić ich do czujności”.

Nadmieniamy, że „Gwiazdka Cieszyńska” jest organem Związku Śląskich Katolików, zaprzyjaźnionego z Blokiem Bezpartyjnym Współpracy z Rządem. I w tych kołach katolickich panuje już oburzenie na stosunki dzisiejsze, w których tego rodzaju występy antykatolickie, jak inspektora szkolnego p. Matusiaka, są możliwe.

Przeciw bolszewickim „wolnomyślicielom”

Tolerancja władz

„Gazeta Warszawska” donosi: „Wielkie oburzenie wywołała w Łodzi systematycznie uprawiana przez miejscowy oddział stowarzyszenia wolnomyślicieli propaganda antykatolicka. Doszło do tego, że niejaki Haneman, Żyd, ośmielił się mówić w publicznym odczycie, że „Chrystus został powieszony, że etyka katolicka prowadzi ludzi tylko do więzienia, że jest moralnością przestępców”.

„Jak wiadomo na wielkich zgromadzeniach, zwołanych z inicjatywy Stronnictwa Narodowego i Obozu Wielkiej Polski, wyrażono w tej sprawie protest i w formie rezolucji zwracano się do ministra sprawiedliwości i ministra spraw wewnętrznych, żądając zakazania odczytów i wytoczenia Hanemanowi procesu.

„W niedzielę ubiegłą doszło w Łodzi do zaburzeń przed lokalem wolnomyślicieli. Policja, zaalarmowana zbieraniem się tłumów, wystawiła kordony. Podniecony tłum w pewnej chwili przerwał łańcuch policjantów i wtargnął do lokalu, został jednak wyparty siłą. Atak tłumy ponowił się po pewnym czasie. Policja przystąpiła do aresztowań. Między kilkunastu osobami zatrzymanymi są trzy kobiety”.

Tyle sam fakt. Warszawska katolicka „Polska” zaopatruje je następującymi uwagami:

„Wrogowie Kościoła w Polsce, występujący pod różnymi sztandarami, w akcji swej pełnej nienawiści do religii chrześcijańskiej i jej podstaw etycznych, nie zwykli przebieierać w środkach oraz liczyć się z przeciwdziałaniem. Przyzwyczajili się bowiem, że ze strony władz napotykają na daleko

posuniętą tolerancję, społeczeństwo zaś, jak dotąd, zachowywało się biernie. Nic dziwnego więc, że różni „wolnomyśliciele”, czerpiący natchnienie w Moskwie, czuli się coraz pewniejsi siebie i pozwalali sobie na coraz większą bezczelność. Szczególnie pewny grunt czuli owi „wolnomyśliciele” w Łodzi, gdzie urzędali odczyty agitacyjne, znieważające nie tylko Kościół katolicki i jego hierarchję, ale i boską osobę Zbawiciela.

„Gdy w takich sprawach zaczyna zabierać głos ulica, nie jest to objawem pożądanym. Państwo praworzędne nie może dopuścić, by masy same wymierzały sprawiedliwość, ale państwo ma obowiązek zapobiegania zawczasu objawom w rodzaju niedzielnych demonstracji w Łodzi.

„Działalność t. zw. „wolnomyślicieli” jest dostatecznie znana. Wiadome są ich stosunki z komunistami. Władze centralne widziały się zmuszone zlikwidować te placówki krypto-bolszewizmu w szeregu miejscowości — z jakiego więc powodu toleruje się „wolnomyślicieli” w Łodzi? Bluźnierstwa, jakich dopuszczał się ów Haneman, są wyraźnie przewidziane w kodeksie karnym, obowiązującym w b. zaborze rosyjskim. Dlaczegoż bluźnierca pozostaje nieukarany?

„Podniecenie tłumów łódzkich, to skutek zaniedbań władz administracyjnych, ich bezprzykładnej w tym wypadku tolerancji. Dlatego też, zwracając uwagę na tę smutną sprawę, spodziewamy się, że jęcząca stosunki w Łodzi placówka bolszewicka zostanie wreszcie zlikwidowana, a p. Hanemanem i jemu podobnymi szerczycielami zamętu, zainteresuje się p. prokurator”.

Organ „sanacyjny” przeciw ks. bisk. Szlagowskiemu

Prorzadowy, warszawski „Kurjer Poranny” w artykule „Polityka na ambonie” pozwolił sobie na niebywałą napaść na ks. biskupa Szlagowskiego o to, że w kazaniu, wygłoszonym w czasie uroczystości uniwersyteckich we Wilnie nie umieścił apoteozy Piłsudskiego. „Kurjer Poranny” pisze bezceremonjalnie, że kazanie ks. biskupa Szlagowskiego wywołało „głęboki niesmak w całej opinii wileńskiej, nie zarażonej bakcyliami partyjnicztwa”, i że ci, którzy znają zasługi Piłsudskiego „nie mogą być oburzenia przejść do porządku dziennego nad tak jaskrawym przekreśleniem faktów historycznych”.

„Kurjer Poranny” pragnąłby niewątpliwie, by kazania biskupów podlegały cenzurze.

Odpowiedź ks. Panasia

Zasnaczyliśmy w piśmie naszym, że ks. Panas przeniósł się do Katowic i że pierwszy jego artykuł w „Polonji” wywołał pogrózki ze strony „sanacyjnej” „Polski Zachodniej”. W odpowiedzi na te pogrózki ks. Panas odpowiedział temi słowy:

„Pogrożek „osadzenia na miejscu” się nie boję. Siedziałem już w więzieniu pruskim za pracę wśród nieszczęśliwych obywateli, w więzieniu austriackim za zdradę Austrii, mogę zatem kosztować i czarnego więziennego chleba w Polsce z łaski „sanacji”, a nawet chętnie dam się „osadzić na miejscu”... wiecznego spoczynku, jeżeli tylko to przyczyni się do zwycięstwa w Polsce prawa i sprawiedliwości równej dla wszystkich”.

Aresztowanie sekretarza komitetu wyborczego B. B. za ciężkie przestępstwa

„Goniec Pomorski” donosi, co następuje:

„Aresztowano z polecenia miejscowego sędziego dla spraw karnych niejakiego Grzybowski, sekretarza wójtostwa w Gniszewie. Jegomość ten, znany naogół w Tczewie, przede wszystkim ze swych wystąpień monarchistycznych w czasie wyborów do Sejmu i Senatu w ubiegłym roku, umiał tak sobie zjednać zaufanie, że w miejscowym Kole Oficerów Rezerwy powierzono mu odpowiedzialne stanowisko sekretarza Koła. Okazuje się, że Grzybowski nigdy nie był oficerem, wszelkie zaś dokumenty, które mi się posługiwał, były sfalszowane przez niego samego.

„Rejestr sprawek tego pana jest bardzo rozległy, m. in. zawiera zarzuty fałszerstw, sprzeniewierzeń, podszycania się pod cudze nazwiska, bigamji (dwożeństwa) i t. d. Grzybowski był jednym z członków zarządu, a ostatnio sekretarzem komitetu wyborczego miejscowego B. B. Oto jeden więcej z tych, którzy przybyli nawracać Pomorzanie na wiarę „sanacyjno-bebeczowską”.

„Grasował on już w wielu miastach Pomorza, Poznańskiego i G. Śląska, m. in. w Bydgoszczy i w Katowicach (pod nazwiskiem Petrykowski), gdzie podobno zostawił prawnie poślubioną żonę, tutaj zaś ożenił się po raz drugi.

„Bliższych szczegółów — ze względu na toczące się śledztwo — narazie podać nie możemy”.

Samobójstwo redaktora „sanacyjnego” „Wiarusa Pomorskiego”

„Słowo Pomorskie” donosi z Tczewa:

„W sobotę wieczorem popełnił tu samobójstwo wystrzałem z rewolweru redaktor „sanacyjnego” „Wiarusa Pomorskiego” Zawada, pisma, które o negadaj przestało wychodzić ze względu na brak czytelników. Denat dopuścił się samobójstwa w „Hali miejskiej”.

„Wiadomość o samobójstwie redaktora pisma, które służyć miało „sanacji moralnej” wywarła tu wielkie wrażenie i jest szeroko komentowana.

„Jakie były właściwe przyczyny samobójstwa, dotychczas niewiadomo. Jedni twierdzą, iż do rozpaczliwego kroku popchnęły denata wyrzuty sumienia, drudzy, że przyczyną były trudności materialne. „Wiarus Pomorski” od dłuższego już czasu wiodł żywot suchotniczy i mimo usilnego poparcia, jakiego doznawał ze strony osób wysoko postawionych w hierarchji urzędniczej, stracił wszelkie wpływy i poczynność wśród tutejszego społeczeństwa. Z powodu niewypłacalności niejednokrotnie dochodziło do strajków w „Wiarusie”. Długi „Wiarusa” sięgają podobno sumy 60.000 zł. Z czego będą uregulowane niewiadomo, gdyż wartość drukarenki „Wiarusa” nie wynosi nawet 10-tej części tej sumy”.

Sensacyjny proces w Grudziądzu

Były redaktor „sanacyjny” skazany na trzy lata więzienia i pięć lat utraty praw obywatelskich

Przed tutejszą izbą karną toczył się niezmiernie interesujący proces przeciwko b. redaktorowi pomorskiego wydania „Głosu Prawdy”, wychodzącego niegdyś w Grudziądzu.

W świetle aktu oskarżonego i zeznań świadków sprawa wygląda następująco:

Nie na długo przed wyborami 1928 roku właściciel drukarni w Grudziądzu p. Bernard Kaszewski wspólnie z pewnym dziennikarzem p. Purwinem postanowili zacząć wydawać pismo sanacyjne w Grudziądzu. Udano się tedy do Warszawy i tam wymienieni panowie weszli w kontakt z wydawnictwem „Głosu Prawdy” i zawarli z jego dyrektorem, p. Olpińskim umowę mocą której p. Kaszewski miał dostawać z Warszawy pewną ilość numerów „Głosu Prawdy” codziennie z pustą ostatnią stroną, która miała być dodrukowywana w Grudziądzu. Za powyższe numery miał p. Kaszewski płacić, i jako zabezpieczenie dał wydawnictwu „Głosu Prawdy” weksli własnych na sumę 3.000 złotych. Wydawnictwo to rzeczywiście zostało zrealizowane.

Po pewnym czasie do redakcji w Grudziądzu przyjęty został niejaki p. Rendecki, którego roli w tym okresie przewód sądowy nie oświetlił wyraźnie. Według bowiem twierdzeń p. Kaszewskiego p. Rendecki miał pracować niejako z amatorstwa, ten ostatni zaś twierdzi, że został tu przysłany, jako mąż zaufania pewnych sfer sanacyjnych nie ufających politycznie pp. Purwinowi i Kaszewskiemu.

Po wyjeździe p. Purwina do Ameryki, p. Rendecki objął redakcję samodzielnie. W tym czasie pomorskie wydanie „Głosu Prawdy” wydało numer propagandowy magistratu miasta Grudziądza, za umówioną sumę 1.000 złotych. Pieniądze te, do których rościł sobie prawo p. Kaszewski jako wydawca, zainkasował p. Rendecki, jak i inne należności za ogłoszenia i swemu chlebodawcy ich nie oddał. Wydanie pomorskie wogóle szło marnie, tak, że po kilku miesiącach dług p. Kaszewskiego w centrali pisma wzrósł do 6.000 złotych, centrala z nim umowę zerwała i prowadzenie agend pisma powierzyła p. Rendeckiemu.

Ponieważ z długu p. Kaszewskiego nie wiele można było wyegzekwować, weksle jego na trzy tysiące złotych przestano p. Rendeckiemu, by starał się jakoś je uzyskać. Weksle te p. Rendecki sobie przywłaszczył. Jeden z nich zostawił w zastaw w restauracji Bagatela, gdzie nie miał czem zapłacić rachunku w kwocie 150 zł, drugi zostawił krawcowi R. za zależne mu za uszycie spodni 25 zł, trzeci trafił w podobny sposób do rąk właściciela lokalu nocnego p. Szydlika za dług w wysokości 48 zł. Na wszystkich tych wekslach dla większej pewności pomyslowy reprezentant „Głosu Praw-

Agencja Wschodnia twierdzi, że samobójstwo zagadkowe Zawady związane jest z aresztowaniem Grzybowski (sekretarza komitetu wyborczego B. B.) za ciężkie przestępstwa.

Z za kulis klubu poselskiego B. B.

Jak wiadomo, Sejm jest — według opinji Piłsudskiego — „bankrutującym domem publicznym”, a poslowie są „ladacznkami”, „złodziejami”, „fajdanami” itp. Praktycznych ilustracji życiowych do tych studjów psychologicznych dostarcza Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem następującymi postaciami:

Posel Józef Baćmaga, wójt w Zabrzowie, w powiecie radomskim, przy wyborach sejmowych zolowy kandydat B. B., osiągnięty został ręką prokuratora sądu okręgowego w Radomiu za sprzeniewierzenie 11.000 zł z kasy gminnej.

Drugi posel B. B., p. Piotr Kosiba, ma sprawę w sądzie okręgowym w Warszawie o podjęcie z kasy Stronnictwa Chłopskiego na weksel 1.200 zł na koszt kampanji wyborczej i nie zwrócenie ich po wyborach, kiedy p. Kosiba „przekroczył” łaskawie do gościnnych progów B. B.; p. Kosiba wekslu, wystawionego przez siebie, nie uznał, bo... zmienił „przekonania”.

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że prasa warszawska donosi o posle B. B. Eustachym Sapieżu, który właśnie złożył mandat poselski, że zrujnował on swą fortunę grą w karty.

dy podrobił podpis swego szwagra p. Bocheńskiego.

Również sfalszował tenże sam podpis wekslu w wysokości 400 zł danym Miejskiej Kasie Oszczędności, która mu udzieliła pożyczki. MKO dowiedziała się po paru dniach, że podpis jest fałszywy, i niechcąc redaktora „Głosu Prawdy” oddawać w ręce prokuratora, zażądała natychmiastowego wykupu wekslu.

Gdy zbliżał się dzień 19 marca 1928, ówczesny jeszcze wydawca „Pomorskiego Głosu Prawdy” p. Kaszewski powziął myśl wydania „Złotej Księgi”, w którejby figurowały życzenia imienninowe wszystkich tych, którzyby się zdecydowali za to dobrze zapłacić. Strona kosztować miała 100 złotych, przyczem liczone, że zakupywać je będą urzędy, samorządy, wojsko i t. p. co się w części później zrealizowało. W rozesłanych prospektach ogłaszano, że specjalna delegacja z Pomorza powiezie księgę do Belwederu. Impreza zapowiadała się tedy jako mocno dochodowa.

Niestety pierwotny projektodawca p. Kaszewski wyszedł na „Głosie Prawdy” jak Zabłocki na mydle, to jest stracił wszystko co miał, tak, że pomysł Złotej Księgi i podjęte już przygotowania przeszły na własność redaktora Rendeckiego. Złotodajny ten w dzisiejszych czasach pomysł zaczął on eksploatować. Jak stwierdziły dochodzenia, R. pobrał od różnych osób, samorządów i t. p. około 3.000 zł za zamieszczenie ich podpisów w Złotej Księdze. Na rozesłane oferty zgłosił się nawet magistrat wschodnio-galicyskiego Żydaczowa, zycząc sobie podpisać się na ówczesną stronę za skromną zresztą opłatą 25 złotych.

Wszystkie pieniądze zebrane z tego obfitego źródła, przywłaszczył sobie i roztrwonil Rendecki, występując jako delegat rządu dla badania nastrojów w stosunku do osoby ministra Piłsudskiego i jako redaktor „Głosu Prawdy” szerzył na Pomorzu a i w Poznańskim istne spustoszenia. Jak sam stwierdził w toku rozprawy, zrobił 17 wydań „Głosu Prawdy” reklamujących różne samorządy pomorskie. Rendecki z pieniędzy się nie wylczył, sam zaś twierdzi, że z tego źródła miał pieniądze na podróże i wydatki związane ze Złotą Księgą. W podrózach tych Rendecki, już poszukiwany przez prokuraturę, występował pod różnymi nazwiskami, legitymując się legitymacjami na różne nazwiska. Występował jako Rendecki, Ciesielski, Cieszewski, a jedna z tych legitymacyj miała podpis samego pułkownika Sławka.

Nareszcie ptaszek potknął się w Strzelnie, gdzie „badał nastroje” i zbierał dobre płatne podpisy do Złotej Księgi. — Rozpoznał go p. Michał Łosik, fotograf z Poznania, którego w swoim czasie Rendecki nabrał na kilkadziesiąt złotych, Policja na miejscu,

zahipnotyzowana wielkością delegata, nie chciała go aresztować, uczyniła to dopiero na polecenie katygoryczne prokuratury gruździńskiej.

Okazało się wówczas, że Rendecki nazywa się naprawdę Ciesielski, że nim został redaktorem „Głosu Prawdy” był już 12 razy karany.

Pierwsza rozprawa sądowa odbyła się parę miesięcy temu i sąd uznał na niej za stosowne poddać Rendeckiego-Ciesielskiego badaniu psychiatrycznemu. Obecnie na rozprawie piątkowej, jako rzeczoznawca w tej sprawie zeznał dr. Hofman, który stwierdził zupełną poczytalność oskarżonego, u którego skonstatował ponadto pewien nadzwyczajny inteligencji, brak poczucia etycznego, co jednak nie umniejsza świadomości popełnianych czynów.

Na rozprawie tej, której przewodniczył p. prezes Kornicki, przesłuchano cały szereg świadków. Zeznawał również ekspert grafolog, który stwierdził, że podpisy Bocheńskiego na wszystkich zakwestjonowanych wekslach podrobione są przez Rendeckiego. Ponadto odczytano szereg zeznań zamiejscowych świadków, kartę karną oskarżonego oraz obraźliwe w stosunku do władz sądowych, więziennych czy prokuratorskich urywki z jego żądań i donosów. Proces trwał przez dwa dni.

Jak zaznaczył w swym przemówieniu prokurator, oskarżony z niezwykłą troskliwością i wprawą odgrywał rolę denuncjatorską, szkalując i znieważając władze sądowe i urzędy — a co najwięcej zastanawia, to tupet człowieka z tak niechlubną przeszłością. Mianowicie czepiał się osób wysoko postawionych i prywatnych, władz i urzędów, spekulując na powodzenie swych niecnych zamiarów; w Strzelnie zaś, gdzie mu się noga powinęła, w istic aktorski sposób odegrał rolę wytrawnego oszusta — który wyludzał na Złotą Księgę pieniądze, lecz nie depopował ich — jak należało — w banku, ale wydawał je na swoje osobiste potrzeby. Uznając oskar. winnym wszystkich zarzuconych mu występów, wnosi p. prokurator o karę 5 lat więzienia.

Po dłuższym przemówieniu obrońcy sąd udał się na naradę, która trwała kilka godzin. Na mocy wyroku sądowego oskarżony zasądzony został przy zastosowaniu amnestji na łączną karę 3 lat więzienia i 3 miesiące aresztu oraz pozbawienia praw obywatelskich na okres 5 lat. — W nocy między pierwszym a drugim dniem rozprawy usiłował Rendecki popełnić samobójstwo przez powieszenie się w celi więziennej; zamiar ten został jednak udermiony dzięki czujności dozorczy.

Przymiotnik: „sanacyjny” nazwą — „przygnębiająca”

Prorządowa lwowska „Gazeta Poranna”, która dotąd powoływała się co drugie zdanie na „sanację moralną”, teraz, gdy „sanacja” trzeszczy i kompromituje się codziennie, prosi pisma opozycyjne, by jej nie nazywały organem „sanacyjnym”. Czyni to w następujący znamieny sposób:

„Prosimy bardzo nie nazywać nas organem sanacyjnym. To nas przygnębia”.

Zresztą lwowska „Gazeta Poranna” nie przestała być organem Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Tylko ją — „przygnębia” nazwa „sanacyjna”.

B. minister Czechowicz strzelcem

W „Polsce Zbrojnej” czytamy następujące sprawozdanie z akademii, urzędzonej przez Związek Strzelecki na cześć Pułaskiego: „W pierwszych rzędach przed podium zasiadli przedstawiciele władz Związku, a więc prezes A. Anusz, b. minister Czechowicz, zastępca dowódcy O. K. I. gen. Jacyński i t. d.

Wynika zatem z tego sprawozdania, że p. Czechowicz należy do „władz związku”, a w każdym razie jest przez strzelców stawiany bardzo wysoko, zaraz po prezesie, a przed generalicją.

bułgarskiego, poselstwa polskiego i Stowarzyszenia Polsko-Bułgarskiego, oraz po złożeniu szeregu oficjalnych wizyt, była podejmowana śniadaniem przez sekretarza generalnego min. handlu Sokolowa. Po śniadaniu w Izbie Handlowej sofijskiej odbyła się konferencja, na której wygłosił referat o stosunkach handlowych polsko-bułgarskich p. Battaglia.

Aresztowanie bandytki

Lwów, 15. 10. (AW). Jak się dowiadujemy, w związku z ostatnimi aresztowaniami w sprawie zamachu bombowego we Lwowie m. in. aresztowano, po uprzednim rozpoznaniu niejaka Stefanję Kordybównę, słuchaczkę III. roku filozofji uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, córkę profesora uniwersytetu warszawskiego. Została ona rozpoznana, jako biorąca udział w zamachu, na listonosza Kochnowskiego, przy ul. Grodeckiej.

Jak wiadomo, napadu na tego listonosza dokonano w pokoju wynajętym na kilka dni przedtem przez jakąś młodą dziewczynę, która legitymowała się skradzionym indeksem, wystawionym na nazwisko Poli Bronfmannówny. W czasie pościgu za właściwym bandytą zdołała ona zbiec.

Policja polityczna, która prowadzi śledztwo w tej sprawie, zebrała wystarczające dowody winy Kordybówny. Poza tem została ona rozpoznana przez jednego ze świadków napadu, oraz przez uzgodnienie pisma Poli Bronfmannówny z pismem St. Kordybówny przez grafologa, a jeszcze jednym dowodem winy było rozpoznanie przez jednego ze świadków garderoby Kordybówny, jaką znaleziono w czasie rewizji w pokoju przy ul. Grodeckiej. Po zebraniu dowodów Kordybówna została przekazana sądowi.

dezynfekuje i zapobiega tworzeniu się kamienia nazębnego. Odol jest przyjemny w smaku i nadaje jamie ustnej miły zapach. Tw 466

Jak wszędzie, tak i w Polsce angielska herbata Lyons'a staje się niezastąpioną

HERBATA LYONS'a

DO NABYCIA we wszystkich pierwszorzędnych handlach kolonialnych

Dalsze wspaniałe uroczystości ku czci Pułaskiego w Ameryce

W Baltimore wzięło udział w uroczystościach 60.000 osób z gubernatorem na czele

Nowy Jork, 15. 10. (PAT) Uroczystości, związane ze 150 rocznicą śmierci Kazimierza Pułaskiego dobiegają końca, jakkolwiek w niektórych miejscowościach obchody przeciągną się do 20 b. m. Członkowie obu delegacji polskich rozrywani są przez miejscowe komitety; ambasada polska przydziela im miejscowości, stosownie do ich znaczenia, co jest zadaniem niełatwym, jeśli weźmie się pod uwagę, że obchody odbywają się w stu miastach.

Jednym z najwspanialszych obchodów była uroczystość w Baltimore, której brało udział 60.000 osób z gubernatorem stanu Maryland Ritschiem, członkami „Synów i Córek Rewolucji”, Amerykańskiego Legjonu, przedstawicielami wojska i marynarki, oraz cała kolonia polska. Delegację polską reprezentowali Franciszek Pułaski, płk. Glogowski i prof. Dyboski. W paradzie uczestniczyło 10.000 osób, w tem wiele

dzieci ze szkół w strojach polskich i amerykańskich. Sztuczne obrazy z lampek elektrycznych, skonstruowane olbrzymim kosztem, przedstawiały ruchome sceny z życia Kazimierza Pułaskiego. Po obchodzie hallerczycy wydali bankiet, w którym wzięli udział gubernator, delegacje oraz przedstawiciele władz i wojskowości. Obchód w Baltimore, urządzony olbrzymim nakładem kosztów, z niezwykłym smakiem artystycznym i przy masowym udziale publiczności, był imponującą manifestacją.

Dzięki wielkim wysiłkom ambasady, polskich konsulatów oraz polskich komitetów lokalnych, obchody wywarły w całej Ameryce wrażenie większe, niż jakiegokolwiek inne uroczystości, urządzane w Ameryce, a związane z imieniem Polski, przyczyniając się bardzo wiele do podniesienia prestiżu Polski.

Głosy prasy amerykańskiej

Nowy Jork 15. 10. (PAT) Cała prasa amerykańska poświęciła obchodom ku czci Pułaskiego szczególne opisy oraz artykuły redakcyjne.

Wszystkie dzienniki podkreślają zgodnie projektowane podniesienie obu poselstw do rangi ambasad.

Nadir-Chan panem sytuacji w Afganistanie

Ostateczna klęska Habibullaha

Londyn, 15. 10. (AW). Według doniesień z Peszawaru, dotychczas nieznanie jest miejsce pobytu Habibullaha. W Peszawar odbyła się demonstracja zwolenników Amanullaha, którzy domagali się jego powrotu na tron afgański. Panuje tu przekonanie, iż Nadir-Chan na kongresie plemion afgańskich wysunie kandydatu-

re Amanullaha na władcę Afganistanu.

Według doniesień z Simli, jedno z silniejszych plemion afgańskich po dwudniowych walkach pod Kandaharem rozbiło resztki wojsk Habibullaha. W ten sposób, w chwili obecnej Nadir-Chan opanował cały kraj.

Otwarcie dwóch ważnych uczelni

Lwów, 15. 10. (AW). Wczoraj w Mostach Wielkich pod Żółkwią dokonano uroczystego otwarcia największej szkoły policyjnej w Polsce.

Lwów, 15. 10. (AW). Wczoraj w południe w Kniłowie pod Lwowem dokonano poświęcenia szkoły mecha-

nów lotniczych, ufundowanej staraniem LOPP.

Polska delegacja gospodarcza w Sofji

Sofja, 15. 10. (PAT). Delegacja polskich sier gospodarczych po serdecznym powitaniu na dworcu przez przedstawicieli władz i społeczeństwa

Panflavin PASTYLKACH do odkażania jamy ustnej i gardła.

Każdy może się wzbogacić,

kto zakupi LOS I-ej Klasy w największej i najszczęśliwszej Kolekturze Loterii Państwowej

„Nadzieja”, Lwów, Sykstuska 6.

Główna wygrana wynosi

750.000 złotych.

Ponadto wygrane po Zł 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000 i t. d. i t. d. na ogólną sumę

30.000.000 złotych.

CO DRUGI LOS WYGRYWA!

Ciągnięcie I-ej klasy już 14 i 15 n. m.!

Ceny losów:

Cwiartka Zł 10.— Połówka Zł 20.— Cały Zł 40.—

Pomimo podwyższenia ilości wygranych, ceny losów pozostały niezmiennione, Loteria Państwowa jest obecnie najkorzystniejszą na świecie. Zamówcie los jeszcze dziś, a szczęście Was nie ominie! Losy wysyłamy wraz z blankietem P. K. O. na przesyłkę należytości, wolną od porta. aw 4624

W tem miejscu wyciąć i wypełnione nadesłać!

KARTA ZAMÓWIEN K. P.

Do „NADZIEJI”, Lwów, Sykstuska L. 6

Niniejszem zamawiam do 1 klasy Państw. Loterii Klasowej

losów całych po Zł 40.—

połówek . . . „ Zł 20.—

ćwiartek . . . „ Zł 10.—

Należytość Zł _____ uiszczę po otrzymaniu losów blankietem P. K. O. przez firmę do losów dołączonym.

Imię i nazwisko _____

Dokładny adres _____

Łódź katolicka przeciw bluźniercom

Manifestacje uliczne — Aresztowania — Imponujący wiec ludności katolickiej

Łódź, 15. 10. (Tel. wł.). Społeczeństwo katolickie, prowokowane bluźnierczymi wystąpieniami wolno-myślicieli, tłumnie przybyło na zapowiedziany przez nich na niedzielę, dnia 13 b. m. odczyt.

Już w godzinach rannych obserwowano się liczne gromadzenie się publiczności przed domem przy ul. Piotrkowskiej nr. 83, w którym mieści się lokal bluźnierców. Wśród zebranych panowało silne podniecenie i wzburzenie.

Zgromadzona publiczność, mimo silnie skonsygnowanych oddziałów policji, usiłowała przerwać otaczającą ją pierścień, by wtargnąć do lokalu bluźnierców. Wyparty przez policję tłum wśród niemilkających z oburzenia okrzyków przeciw bluźniercom, masonerji i żydostwu, przeszedł na ulicę i w manifestacyjnym, a poważnym pochodzie dotarł do ulicy Zamienhofa.

Na ulicy tej wystąpienie władz bezpieczeństwa zmusiło tysięczny tłum do rozejścia się.

Równocześnie w sąsiadującej z lokalem wolnomyślicieli pocesji, zebrał się doraźny wiec katolicki, na którym padły zarzuty po adresem władz administracyjnych w związku z ich stanowiskiem wobec żydowskich bluźnierców, którym udziela się zezwoleń na ich odczyty. Policja i tu rozpedziła demonstrantów i rozpoczęła liczne aresztowania. Ogółem aresztowano kilkanaście osób, w tem trzy młode kobiety.

W mieście panuje silne wzburzenie. Łódź katolicka ma dosyć prowokowania jej uczuć religijnych.

Od redakcji. Sprawy manifestacyjnej niedzielnych w Łodzi poświęcamy również artykuł p. t. „Przeciw bolszewickim wolnomyślicielom“ na str. 3.

Urzędnik konsulatu niemieckiego szpiegiem

Toruń, 15. 10. (Tel. wł.) W Toruniu aresztowano urzędnika konsulatu niemieckiego Maxa Nawrockiego pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na

rzecz Niemiec. W ręce władz padł obfity materiał kompromitujący. Bliższe szczegóły trzymane są w tajemnicy.

Sytuacja na Litwie

Premjer Tubialis ciężko chory — Dalsze losy Woldemarasa

Warszawa, 15. 10. (Tel. wł.) Z Kowna donoszą, że stan zdrowia litewskiego premjera Tubialisa bardzo się pogorszył. Na przyjęciu wieczornym u Smetony Tubialis zemdlął i odwieziono go karetką pogotowia do domu. Prawdopodobnie w najbliższym czasie złoży swoje obowiązki. (w)

Woldemaras przebywa nadal w mieszkaniu przywiązany do stanowiska premjera. Wobec tego zarząd dóbr państwowych zagroził mu eksmisją. W odpowiedzi na to organizacja „Żelaznego Wilka“ demonstracyjnie ofiarowała ekspremjerowi część swojego gmachu. (w)

Po skazaniu ks. Olszauskasa

Kowno, 15. 10. (PAT). Prasa poświęca obszerne komentarze procesowi prałata Olszauskasa. Współpracownik „Lietuvos Aidas“, obecny na rozprawie, stwierdza, że Olszauskas wysłuchał wyroku z całym spokojem i dopiero wychodząc z sali zaczął się chwiać na nogach. Eskortująca go straż więzienna podtrzymała go. W pokoju dla podsądnych zwrócił się do Olszauskasa, starając się go pocieszyć i uspokoić, b. minister sprawiedliwości.

„Nareszcie zakończył się proces, dookoła którego powstało tak wiele fantastycznych pogłosek i plotek. Niektóre koła będą bardzo zadowolone z wyniku procesu i będą wyciągały z tego pewne wnioski na przyszłość. Choć pozostawała jeszcze jedna instancja, — Sąd Najwyższy, gdzie mogą wyjść na jaw nowe okoliczności, — musimy wierzyć, że sędziowie, wydając wyrok, szli za głosem swego sumienia, nie zaś wpływów ubocznych. Tragedja Olszauskasa niepokoi nas, gdyż przestępstwo zostało spełnione przez człowieka, który ma wielkie zasługi wobec swego narodu“.

Oryginalny zespół

Warszawa, 15. 10. (Tel. wł.). W niedzielę odbyła się w Łucku w lokalu sejmiku powiatowego konferencja wołyńskich działaczy „Wyzwolenie“ z współudziałem senatora Izyciego oraz senatorki Kosmowskiej z miejscowymi separatystami ukraińskimi i ich posłem Iwanem Własowskim na czele. Podczas obrad wygłoszono kilka silnych opozycyjnych przemówień. Jest bardzo charakterystyczne, że w konferencji brali także udział sympatycy lewego skrzydła „sanacji“ oraz p. Śliwiński, członek komitetu redakcyjnego pisma prądowego „Przegląd Wołyński“.

większymi wpływami i zaufaniem naszego miasta.

Sprostowanie

Komitet wyborczy Polskiego Związku Lokatorów w Swarzędzu nadsyła nam sprostowanie, w którym stwierdza, że lista nr. 1 przy obecnych wyborach do rady miejskiej w Swarzędzu nie była listą cizakowców (jak przez omyłkę podano), lecz listą „Polskiego Związku Lokatorów oddział Swarzędz“.

Konfiskaty

Poznań, 15. 10. Z polecenia Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego skonfiskowany został numer 1805 „Polonji“ katowickiej z dnia 14. bm. za art. p. t. „Polityczne i niepolityczne nastroje w Warszawie“.

**PRZY ZAKUPACH ZWAŻAJ
CZY JESTEŚ W SKLEPIE
POLSKIM I CHRZEŚCIJAŃSKIM!**

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 1/2 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,34 zł, gotówką — 211,92 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,10 zł, gotówką — 172,76 zł.

WIELKI KONKURS FOTOGENICZNOŚCI

młodzieży płci obojga.

Zgłoszenia osobiste, pragnących wziąć udział w konkursie (panienki od 17 do 20 lat i młodzieńcy od 20 do 24 lat) **przyjmuje kancelaria kina „Apollo“**, począwszy od wtorku, 15 b. m. do piątku, 18 b. m. włącznie w czasie od 7—9 wieczorem.

Konkurs odbędzie się w kinie „Metropolis“ w niedzielę, 20 b. m. o godzinie 12 w południe.

Laureaci i laureatki konkursu, wybrani drogą głosowania przez P. T. Publiczność,

otrzymają drogocenne nagrody.

Każdy zgłaszający się do konkursu otrzymuje t. zw. regulamin konkursu. Udział w konkursie fotograficznym brać mogą również zamiejscowi — z całej Wielkopolski. nw 4241

Dyrekcja kin „Apollo“ i „Metropolis“.

Poznańska Giełda Pienięzna

Poznań, 15 października 1929. Dzisiejsza giełda miała przebieg bez zmiany, jednakże zawierano chętnie transakcje.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poz. konwers. 50 proc., za 8 proc. listy dolarowe ziemskie, które lekko zwyżkowały 92,50 proc. (przy dew. 8,90) i za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 41 proc., oddawano jedynie poz. inwestycyjną po 115.—. Mniejszą ilość 6 proc. listów żytnich handlowano po 24,— i premj. dolarowych po 63,—.

Akcje bankowe i przemysłowe przeważnie w placeniu jak Bank Polski po 165,— Cegielski po 37,— i Herzfeld po 44,— zaś C. Hartwig był w transakcjach po 32,—.

Z dniem jutrzejszym czyli 16 b. m. będą urzędowo notowane akcje Cegielskiego w sztukach **tylko 100-złotowych.**

Cedula urzędowa z 15 października 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 92,50% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 41% P.

(Kurs w złotych)
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 115,— O.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 165,— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cegielski H. I em. zł. 37,— P.
C. Hartwig I em. zł. 32,— P.
Herzfeld-Viktorius I em. zł. 44,— P.
Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 15 października 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol. Stan. Zjedn. tr. 8,88 sp. 8,90 kup. 8,88

Dewizy:		
Belgia	tr. 124,52 sp. 124,83 kup. 124,21	
Kopenhaga	238,49	239,09
Londyn	043,42	043,53
Paryż	035,05	035,15
Praga	026,41	026,46
Szwajcaria	172,49	172,92
Sztokholm	239,42	240,02
Wiedeń	125,35	125,66
Włochy	046,71	046,83

Papiery państwowe i obligacje:		
4% poz. inwest.	000,00	117,00 117,50
5% poz. konw.	000,00	050,25 050,50
5% poz. premj. dol.	063,00	063,50 063,25
10% poz. sol	000,00	0 0,00 102,50

Akcje w złotych:	
Bank Handlowy	000,00—117,00
Bank Polski	000,00—165,50
Bank Zachodni	000,00—070,00
Firley	000,00—051,00
Lilpop	000,00—028,50
Modrzejów	018,00—018,50
Ostrowieckie III em.	000,00—074,00
Zieleniewski	000,00—082,00
Haberbusch	000,00—107,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, dnia 15 października 1929

Pszonica march. od st. zał.	232,00—233,00
76-77 kg. przeciętn. jakości	
Tendencja słaba.	
Zyto march. od st. zał.	177,00—181,00
72 kg. przeciętn. jakości	
Tendencja słaba.	
Owies march. od st. zał.	170,00—180,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień trowarny	196,00—216,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	172,00—188,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	28,00—33,50
Tendencja ledwo utrzymana.	
Maka żytnia	23,75—26,60
Tendencja słaba.	
Ospa pszenna	11,60—12,25
Tendencja słabsza.	
Ospa żytnia	10,25—10,75
Tendencja słabsza.	
Groch Victoria	35,00—42,00
Groch dr. jad.	28,00—33,00
Groch past.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19,00
Makuchy niane	24,10—24,40
Wytłoki suche	11,40—11,60
Srut Soja	19,80—20,20
Płatki ziemniaczane	15,60—16,20
Słoma z. ras. drut.	1,25—1,45
Słoma p. pras. drut.	1,05—1,25
„ ows. pr. drut.	1,20—1,45
„ jęczm. drut.	1,15—1,35
„ z. dl. wiąz.	1,40—1,60
„ z. pras. sznur.	1,35—1,50
Słoma p. pras. sznur.	1,25—1,40
Sieczka	2,05—2,25
Siano zw. handl.	3,00—3,40
Siano dr. l. polos.	3,50—4,00
Gymoteusz luźny	4,50—5,00
Siano konicz.	4,40—4,90
Siano Mielit. luźne (Warta)	2,60—3,10
Siano Mielit. luźne (Havel)	2,50—2,80
Ogólna tendencja słaba.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 15 października 1929.

Wyplaty na Warszawę. 46,90—46,80

Noty wielkie: 47,10 47,20

KINO STYLOWE

ul. Marsz. Focha 4 przy Kaponierze

Telefon 7890.

Już za kilka dni najważniejszym wydarzeniem będzie

konkurs na najniekniejszą poznaniankę

urządzony staraniem dyrekcji kina „Stylowego“.

Jutro, we środę, odbędzie się ponowne zebranie sądu konkursowego, złożonego z przedstawicieli miejscowego świata artystycznego, po którym to zebraniu podamy wszelkie szczegóły

konkursu,

który już dzisiaj wzbudził olbrzymie zainteresowanie.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Z naszego królestwa zwierząt

Ogromna frekwencja podczas „Wuńci“ — Dzikie zwierzęta, kalongi i tukany interesowały specjalnie młodzież — Odwiedzajmy naszych pupilów!

Nasz zwierzyniec jedyny z prawdziwego zdarzenia w Polsce cieszył się w tym roku niezwykle wprost powodzeniem. W czasie wystawy, zarówno ogród, jak i zwierzyniec przez wszystkie niemal dni zapchane były przeważnie przejeżdżaną publicznością, która z zachwytem podziwiała egzotyczne okazy zwierząt i ptactwa. Większość gości, nie wyjeżdżając z kraju po raz pierwszy w ogóle z racji wystawy mieli możliwość oglądać prawdziwy ogród zoologiczny.

Szczególnie młodzież okazywała niezwykle zainteresowanie notując skrupulatnie nazwy i miejscowości pochodzenia zwierząt, by później w szkole swemi spostrzeżeniami podzielić się z kolegami, którzy nie mogli być w Poznaniu. Specjalnie interesowały ją większe okazy jak lwy, tygrysy, hieny, niedźwiedzie, zebry, słonie, tapiry i t. d., które dotąd oglądały na obrazkach.

Podziwiano też w ptaszarni różne okazy, a zwłaszcza t. zw. kalongi podobne do nietoperzy, żywiące się owocami; ich głowa z mocnym i b. ostrem uzębieniem przypomina psa, a kończyny przednie oraz tylne są połączone błoną, służącą do lotu i do obrony. Długość kalongów dochodzi do 40 cm, rozpiętość zaś błon skrzydłowych wynosi 1,50 m — zamieszkują one lasy nadbrzeżne wschodnio-indyjskich wysp. Zwierzęta często gromadami udają się daleko po pokarm, czyniąc w sadach owocowych wielkie spustoszenia. W czasie dnia kalong śpi zawieszony nogą u gałęzi drzewa kryjąc się w obszernych błonach skrzydłowych; to też zwiedzający widzą kalongi zawsze uwieszone na drucie.

Frenkiel w Poznaniu

Dzisiaj pierwszy występ znakomitego artysty w Teatrze Nowym

Nazwisko Frenkiela znane jest każdemu na terenie całej Rzeczypospolitej, jak długa i szeroka. A nie tylko znane, lecz również, nawet bodaj przedewszystkiem gorąco umiłowane, gdyż temu niezrównanemu mistrzowi naszego żywego słowa, temu wirtuozowi gry scenicznej — każdy niemal, kto tylko zetknął się z teatrem, ma do zawdzięczenia niezapomniane chwile prawdziwego wzruszenia artystycznego, żywi dla niego kult głęboki, należy Frenkielowi, jako niestrudzonemu chorążemu sztandaru sztuki narodowej, zwłaszcza w okresie niewoli. Ileż to razy zaperliły się lzy w oczach słuchaczy, gdy Frenkiel z niezrównaną maestrią wygłaszał arcydzieła naszej poezji, porywając całą salę?... Ileż to razy rozbrzmiewał serdeczny, niewymuszony, pełen beztroski śmiech, gdy widzowie podziwiali jego kapitalne kreacje w komedjach Fredry, czy też w utworach Blizińskiego, lub Bałuckiego?...

A jego Wistowski w „Grubych rybach” — toż to arcydzieło jedyne w swoim rodzaju i kto je raz ujrzy — niewątpliwie pośpieszy następnego dnia do teatru, by móc się znowu rozkoszować wirtuozostwem Mistrza. Witamy Go z całego serca i cieszymy się, że właśnie Poznaniowi nadarza się taka rzadka sposobność, gdyż dzisiaj Frenkiel rozpoczyna swe występy w „Grubych rybach” na scenie Teatru Nowego. Niewątpliwie nikt nie opuści tak wyjątkowej okazji podziwiania naszego mistrza sztuki scenicznej.

W nurtach Wisły

zginęła w Tczewie młoda dziewczyna wskutek przewrócenia się łódki

Nasz korespondent tczewski (ds) donosi:

W niedzielę popołudniu utonęła w Wiśle 22-letnia Małgorzata Freyer zamieszkała przy ul. Wodnej.

Freyerówna wyjechała ze swym narzeczonym Janem Górskim ekspedjentem firmy Pańcierzyski na Wisłę kajakiem. Gdy oboje znajdowali się na środku rzeki, kajak się nagle przewrócił. Górski zdołał utrzymać swoją narzeczoną w wodzie, ponieważ jest dobrym pływakiem. Tymczasem rybak Gobert dążył nieszczęśliwym na pomoc

Drugiem niezwyklej okazem, który budził ogromne zainteresowanie był tukan, ptak o efektownych jaskrawych kolorach, wielkich oczach i b. długim miękkim dziobie. Naogół tukan jest spokojny, ale często podrygując zgrabnie na niskich nogach wywołuje u widzów salwy śmiechu. Żyje on w lasach brazylijskich i w meksykańskich.

Goście mieli co oglądać i podziwiać, gdyż dyrekcja w związku z wystawą sprowadziła mnóstwo ciekawych i nieraz rzadkich okazów. Nabyto zatem, przypominamy tapira, hieny, jelenie, antylopy, małpy. Kondory, papugi, tygrysa, lamparta, rysia, foki, czaple, niedźwiedzie i t. d. Rok obecny bezsprzecznie przyniósł rekordowe wprost zyski ale i wydatki znacznie się zwiększyły, gdyż trzeba było postawić nowe budynki, dalej przeprowadzić przeróbki oraz renowacje i powiększyć znacznie personel.

Obecnie po wystawie zwierzyniec jakoś opustoszał; przedewszystkiem brak gości przyjezdnych, którzy go stale zapelniali. Nawet zwierzęta brak ten jakoś odczuwają tęsknią widocznie, są smutne, osowiałe i z żalu wołają pozostawać wewnątrz pawilonów, skąd wkrótce, gdy nastaną zimna w ogóle już nie zajrzą do klatek.

Zbliża się nowy okres w ich niewolniczym życiu, smutniejszy, bowiem swobodę mają ograniczoną do minimum. Tam chętniej też garną się do ludzi, szukając jakgdyby wśród nich pociechy. Nie opuszczajmy zatem tych naszych pupilów, odwiedzajmy ich jak najczęściej, a napewno nikt nie pożałuje tego spaceru, łącząc przyjemne z pożytecznym. (z)

Gdy znajdował się już w pobliżu tonących p. Górski z powodu zimna i wyczerpania stracił przytomność i Freyerówna znikła zaraz pod wodę. Rybak zdołał jeszcze p. Górskiego wciągnąć do łódki i przyplłynął z nim do brzegu.

W tym czasie stał ojciec nieszczęśliwej ofiary na brzegu rzeki i z rozpaczą śledził przebieg wypadku. Natychmiastowe poszukiwania za zwłokami Freyerówny nie dały dotychczas żadnego rezultatu.

KALENDARZYK

Wtorek, 15 października 1929.
Słońce: wschód 6,17 — zachód 16,58 —
długość dnia 10 godzin 41 min.
Księżyc: wschód 16,24 — zachód 2,03 —
przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka plus 12 st. Cels. Pochmurno. Wiatr zachodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 759 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 17 st. Cels., najniższa plus 10 st. Cels.

Stan wody w Warszawie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych — w niedzielę i wczoraj — 0,20 m; dziś — 0,22 m
Kal. rz.-kat.: Jadwiga Wd. — jutro Wincenty.
Kal. słow.: Drogosława — jutro Radziślaw.

Zebrania

Jutro o 17 Naukowe Koło Misyjne Kapłanów, w gmachu archiwum, ul. Lubrańskiego 1;
o 18.30 Rada Miejska w ratuszu;
o 19 Tow. Przemysłowców „Sobieski”, w Domu Kat. na Śródcie.
o 19.30 Koło Muz.-Scen. „Dzwon” u p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego 16;
o 20 Stow. Prac. Fryzjerskich, u p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8;

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka Czerwona, Stary Rynek 37.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.
Lazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego 26. — Apteka p. Plucińskiego, ul. Marsz. Focha 72.
Wilda: Apteka „Fortuna”, G. Wilda 96.
W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki.

OSOBISTE

— Dwudziestopięcioletnie prace zawodowej obchodzi w dniu dzisiejszym właściciel „Drogerji pod Aniołem” przy

ul. Marszałka Focha 51, narożnik ul. Kanałowej, p. Henryk Głowacki. P. Głowacki, członek zarządu Zw. Drogerzystów na Rzeczpospolitą i sekretarz komisji szkolnej w zawodzie drogistowskim na obwód poznański, założeniem drogerji przyczynił się wydatnie do podniesienia handlu polskiego na Łazarzu, tworząc w tej dzielnicy silną placówkę pracy. Dzięki usilnym zabiegom powiodło mu się ponadto wykupić z rąk niemieckich kamienicę, w której się mieści jego drogerja Jubilatowi w dalszej pracy zawodowej Sześć Boże! (k)

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Z Komisji Filologicznej Towarzystwa Przyjaciół Nauk.** Zebranie w czwartek dnia 17 bm. i godz. 18 w sali gmachu Tow. Przyj. Nauk. Wykład ks. dr. Słomkowskiego na temat: „Stan pierwotny człowieka podług nauki św. Augustyna”. Goście mile widziani.

— **Z Stow. Urzędników Pozn. Samorządu Wojewódzkiego.** Plenarne zawodo-informacyjne zebranie członków odbędzie się w czwartek dnia 17 bm. o godz. 18 w sali sejmikowej Starostwa Krajowego (Aleje Marcinkowskiego 29).

— **Z Zw. Tow. Czeladzi Rzemieślniczej na Woj. Pozn.** Nadzwyczajne walne zebranie wszystkich delegatów jak i prezesów odbędzie się 20 bm. o godzinie 10 w lokalu p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6. Z powodu bardzo ważnych spraw obecność wszystkich delegatów pożądana.

— **Baczność Krawcy Konfekcyjni!** — Ogólne zebranie wszystkich zatrudnionych w konfekcji męskiej, odbędzie się w czwartek 17 bm. o godz. 20 w lokalu p. Tomczyka, ul. Wroniecka 13. Na porządku obrad powzięcie uchwały ostatecznej, w sprawie unormowania zarobków. Komisja zarobkowa Polskiego Zw. Krawców i Krawczyń Konfekcyjnych.

— **Sokół, Okręg Poznański,** zrywa wszystkich druhow przedpoborowych do zbiórki w dniu 16 bm. o godz. 19,30 w szatni na boisku Sokola. Instruktorzy, którzy już rozpoczęli ćwiczenia P. W., stawią się o godzinie 19,15 w sekretarjacie na boisku Sokola.

WYCHOWANIA, KURSY

— **Kursy rysunkowe dla czeladzi rzemieślniczej,** koncesjonowane przez Min. W. R. i O. P., dla początkujących oraz ciąg dalszy w ubiegłym roku rozpoczętych, urządziła Zw. Tow. Czeladzi Rzemieślniczej na Woj. Pozn. Kierownictwo i organizacja kursów spoczywa w rękach wybitnych fachowców. Kursy odbędą się w następujących oddziałach: murarskim, ciesielskim, kołodziejskim, kowalskim, ślusarskim, malarskim, krawieckim i fryzjerskim. Początek kursów nastąpi w pierwszych dniach listopada r. b. Zgłoszenia przyjmuje jak i informacyjnie udziela prezes Związku, K. Wojtkowiak (Poznań, ul. Kilińskiego 11, parter prawo), w wtorki i czwartki od godz. 6—8 wiecz. Kursy odbywać się będą w godz. wieczornych w szkole dokształcającej na Wildzie

PODZIĘKOWANIA

— **Podziękowania.** Firmom W. Szulc i „Camera” oraz pp. Gustowskiemu, Porawskiemu, Ratajskiemu i Stachowiakowi za ofiarowane nagrody składa podziękowanie Komitet V Międzygimnazjalnego turnieju tenisowego w Poznaniu.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Odbudowa spalonej fabryki samolotów „Samolot”** na Ławicy postępuje szybko. Departament aeronautyki M. S. Wojsk. przyszedł z pomocą dyrekcji zakładu, oddając do dyspozycji nowy hangar lotniczy. W oddziale mieszczącym 250 robotników, pracuje już 150. Całkowitego uruchomienia fabryki spodziewać się należy w ciągu najbliższych 4—6 tygodni. Znaczną pomoc przyniosło fabryce „Samolot” miasto Poznań, dając gwarancję za zobowiązania do wysokości 300 tysięcy złotych.

— **Czyj koń?** Na polach między Luboniem a Dębcom przytrzymał bezpańskiego konia — klacz szaro-gniadą. — Konia umieszczono u p. Bielawskiego, przy ul. Przemysłowej 2. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Zderzenie samochodów.** Dnia 14 bm. na Kaponierze zderzył się samochód Pogotowia Lekarskiego 6666, wóz nr. 2, z samochodem ciężarowym P Z 10382, przy czym samochód Pogotowia został uszkodzony. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **Broni użył starszy przodownik policji Guza** w czasie awantury powstałej na ul. Młyńskiej w pobliżu restauracji „Morskie Oko”. W czasie interwencji jeden z awanturujących się Józef Rossa stawił czynny opór, chwytając go za kolarz płaszcz. W obronie własnej Guza wydobyl białą broń, przyczem zranil Rossę w pobliżu oka. Po złamaniu oporu, napastników odprowadzono do czwartego komisariatu, gdzie Rossa został opatrzony przez lekarza, a pozostałych zwolniono po wylegitymowaniu. (k)

— **Okradzenie składu papieru.** W nocy na 12 bm. włamali się złodzieje do składu papieru „Atom”, Woźna 9 i skradli większą ilość stalówek, trzonków, notesów, ołówków, piór złotych itp. Większą część towarów była zaopatrzona w etykiety firmowe „Atom = Papier”, =

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez

Berlin

przypominamy, że otrzymują naj-
świeższe numery

„Kurjera Poznańskiego”
we wszystkich kioskach
gazetowych

na dworcach i w wiel-
kich hotelach

Ostrzega się przed kupnem; należy zwrócić uwagę na poździerane etykiety względnie zaklejane pudełka. Złodzieje otworzyli także kasę i zabrali klucze od kasy „National” i różne wykonane na zamówienia pieczątki. Ogółem straty wynoszą około 2000 zł.

— **Kradzieże i włamania.** Do składu kolonialnego p. Mazura Stanisława, zam. przy ul. Przemysłowej 40, włamali się złodzieje i skradli pewną ilość czekolady i cukierków oraz 240 zł gotówki. — Z samochodu pozostawionego przy G. Wildzie skradziono p. Dybizańskiemu, zam. przy Wierzbicach 39, rower męski wart. 150 zł. — J. Jakubowskiemu Józefowi z Naradowic skradziono konia z wozem; kradzieży dokonano na pl. Sapieżyńskim podczas targu; p. Jakubowski ocenia swą stratę na 700 zł. — P. Wojnarskiemu Izidorowi skradziono w altanie przy ul. Szamtułskiej poduszke bez powleczenia, koc biały, koc brązowy, ubranie ciemno-popielate, kożuszek bez rękawów, kamizelkę podszytą skórkami króliczemi, koszulę wierzchnią białą i krawat, razem wart. 300 zł. — W tramwaju linii 1 skradziono p. Magdalenie Juljuszowi z Bydgoszczy portfel z gotówką, 150 zł, bilet kolejowy i różne zapiski. (z)

— **Aresztowania.** Zostali ujęci i odstawieni do sądu: 53-letni Leopold Stanisław, bez mieszkania i 22-letni Stawski Marjan, zamiesz. przy ul. Strzeleckiej nr. 25, ponieważ byli w posiadaniu większej ilości popieliny różnych kolorów, płótna białego i 2 kawalków po 25 metrów rypsu. Rzeczy te pochodzą z kradzieży. Poszkodowani zechcą się zgłosić w Wydziale Śledczym pokój 41. — Następnie został ujęty 17-letni Janicki Seweryn, zamiesz. przy Chwaliszewie 71, za włamanie do mieszkania przy ul. Poznańskiej 33 i kradzież garderoby i bielizny. — Jako podejrzanych o kradzież ujęto 18-letniego Karmolińskiego Kazimierza, zamiesz. przy Chwaliszewie 63 i 21-letniego Koniecznego Wawrzyńca, zamiesz. przy ul. Polnej 9. Poza tem odstawiono do Wydziału Śledczego w Łodzi 27-letniego Trojanowskiego Jana, bez mieszkania, za włóczęgostwo i kradzież kieszonkowej. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Pociąg uśmiercił** na torze pod Srodą robotnika Józefa Mikołajczyka, zamieszkałego w Garbach w pow. średzkim. — Winę przypisuje się Mikołajczykowi, który stanął zbyt blisko przejeżdżającego pociągu i został pochwycony. (k)

— **Zapalił się samochód** w pobliżu Kępna, własność Adama Kończaka z Janówka. Przyczyną powstania był defekt w karburatorze. (k)

— **Włamano się w Przybysławiu** w pow. jarocińskim do mleczarni spółdzielczej, skąd skradziono pasy transmisyjne wartości około 1000 zł. (k)

— **Włamano się w Ostrowie** do biur fabryki maszyn rolniczych firmy Leon Czarliński na Kępnie, gdzie włamywacze wtargnęli do wnętrza przez okno, po wycięciu sztab. W lokalu biurowym, włamywacze powiercili w trzech miejscach pancerze szafy ogniotrwałej, nie zdołali jednak dotrzeć do wnętrza, gdyż zostali sploszeni przez stróża fabrycznego. — Przybyli oni prawdopodobnie z poza Ostrowa. Zdołali rozbić tylko jedno biurko, z którego zabrali 77 zł w gotówce. (k)

JARMARKI

— **Oborniki.** We wtorek 22 bm. odbędzie się jarmark na konie, bydło, artykuły rolnicze i towary kramarskie. Spędzanie jest niedozwolony.

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Trujące usta”.
Aurora: „Córka Zory”.
Bajka: „Miss Cavell”.
Casino: „Miss Cavell”.
Colosseum: „Milość Beduina”.
Corso: „Przed bitwą”.
Edison: „Jarmark miłości”.
Kapitol: „Student”.
Metropolis: „Zegnaj Mascotte”.
Odeon: „Szampan”.
Polonia (Górczyn): „Zemsta szaleńca”.
Renaissance: „Pojedynek w samolocie”.
Słońce: „Skazaniec ze Stambułu”.
Stylowe: „Rozkosz zemsty”.
Wilsona: „Król Arlekin”.

Koronowo. W czwartek 17 bm. odbędzie się jarmark ogólny. Przywóz świń jest zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

Swarzędz. (Z Sokoła.) Zebranie miesięczne Tow. gimn. „Sokół” odbędzie się w sobotę dnia 19 bm. o godz. 20 w lokalu p. Korcza. Referat n. t. „Kościszko” wygłosi ks. Kapturkiewicz.

Gniezno. (Złote gody.) W dniu 14 bm. obchodzili złote gody małżeńskie pp. Władysława Promińskiego w Gnieźnie, Rynek 2. Nabożeństwo na intencję Jubilatów odbyło się w niedzielę w kaplicy Św. Wojciecha. Jubilatowi wręczono pismo z błogosławieństwem ks. biskupa Laubitz.

(Zawody sportowe.) Rejonowe święto sportowe młodzieży gimnazjalnej odbyło się w Gnieźnie w niedzielę. W imprezie tej wzięli udział gimnazjaliści z Jarocina, Trzemesznej, Wrześni i Gniezna. Zawody skończyły się zwycięstwem drużyny gnieźnieńskiej.

(Z Tow. „Promień”.) W niedzielę obchodzili uroczystość 10-lecie swego założenia Tow. Młodych Polek „Promień”. Założycielem wspomnianego Towarzystwa był ówczesny proboszcz parafii farnej ks. dziekan Kubiński. Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem w kościele Św. Trójcy, w którym brały udział delegacje pokrewnych kółek oraz liczna publiczność. Na sali hotelu Europejskiego odbyło się uroczyste zebranie, które zajął patron Tow. ks. Musiał. Zarząd wygłosił sprawozdanie z dziesięciolecia pracy, a p. dyr. Ziemska referat na temat: „Wychowanie i opieka nad obecnym pokoleniem (br)

Owińska, pow. poznański. (Obchód ku czci Pułaskiego.) W niedzielę odbył się na salce parafialnej obchód 150 rocznicy śmierci Kazimierza Pułaskiego. Słowo wstępne wygłosił przez komitetu obchodu, poczem chór kościelny parafialny odśpiewał bardzo udatnie dwa utwory. Referat okolicznościowy wygłosił dyrektor Zakładu Psychiatrycznego p. dr. Górny, deklamacje wypowiedziane przez 2 dziewczęta, zastosowane były odpowiednie do tematu wykładu. Obchód udał się całkowicie, czego dowodem była przepelniona sala. Uczestnicy nie zapomną tego wspaniałego wieczoru. (ki)

Września. (Spłoszeni włamywacze.) Przed kilku dniami włamali się nieznani włamywacze do biur spółdzielni rolniczo-handlowej „Rolnik”, zbiegli jednak, gdyż zostali spłoszeni.

(Kradzieże.) W Gozdowie włamali się w tych dniach nieznani złodziey do zabudowań rolnika Maksymiljana Wojciechowskiego i skradli trzy wieprze wartości około 300 złotych — W Marzenie włamano się do mieszkania rolnika M. Sialka i skradziono garderobę męską i artykuły spożywcze, wartości kilkuset złotych. ()k

Czarnków. (Dokształcanie uczeni.) W listopadzie rozpocznie się poniedziałkowa nauka dla uczeni rzemieślniczych. Nauka będzie się odbywała w godzinach 7-8 wieczorem.

(Kółko Muzyczne.) Tutejsze „Kółko Muzyczne” urządzi w czwartek dnia 17. bm. o godzinie 8 wieczorem w auli seminarjum Wieczór Szopenowski z okazji 80 rocznicy śmierci wielkiego mistrza. W programie: wykład i różne utwory Szopena w wykonaniu orkiestry i chóru. (ca)

Jarocin. (Uroczystość ku czci Pułaskiego.) Z okazji 150 rocznicy śmierci Kazimierza Pułaskiego odbył się w ub. tygodniu w mieście naszym obchód z udziałem wojska. W czwartek odbyła się wieczorem w sali bursy gimnazjalnej akademja na cześć zmarłego bohatera. Na program złożyły się: wykład, wygłoszony przez jednego z podchorążych i popisy deklamacyjne i instrumentalno-wokalne w wykonaniu uczniów szkoły podchorążych. Publiczność, wypełniająca szereg sal, darzyła wykonawców długimi oklaskami. W piątek odbyła się żałobna msza św. w tutejszej kaplicy z udziałem baonu podchorążych. Po mszy św. odbyła się na rynku defilada przed władzami wojskowymi i miejskimi. Poza tem odbyły się wykłady w szkołach i w szkole podchorążych.

(Tydzień L. O. P. P.) Tydzień L. O. P. P., zorganizowany przez tutejsze koło, dobiegł końca. W ub. niedzielę rozpoczął się tydzień kwestą na tę tak pożyteczną organizację. Po południu popisywały się nad miastem 3 samoloty różne mi karkołomnie ewoluując, na które licznie zgromadzona publiczność patrzyła nieraz z zapartym oddechem.

We wtorek odbyły się w tutejszym kinie przedstawienia, na których wyświetlano filmy o motywach lotniczych, bądź też gazowych. W czwartek wygłosił w auli gimnazjalnej podchorąży Bronowski wykład na temat: „Groźba wojny gazowej”. Na zakończenie odbył się w niedzielę na sali bursy gimnazjalnej wieczór humoru w wykonaniu uczniów baonu podchor. Wieczór, na który składają się deklamacje, kuplety itd., wypadł doskonale. Na zakończenie odbyła się zabawa. (bm)

Ostrów. (Obchód Pułaskiego.) W niedzielę ub. odbył się tutaj obchód uroczysty ku czci Kazimierza Pułaskiego, wielkiego bojownika o wolność Polski i

Stanów Zjednoczonych Ameryki. Dzień uroczysty rozpoczęto pobudką orkiestry wojskowej, która przeszła ulicami miasta. O godz. 8 w kościele parafialnym ks. proboszcz Zamysłowski celebrował mszę św., na którą przybyli przedstawiciele władz i wojska. Kościół wypełniony był wojskiem i organizacjami wojskowo-wychowawczymi. Po nabożeństwie udano się na Stadion, gdzie odbyła się defilada. Następną w Teatrze Miejskim odbyła się akademja. Program obejmował referat p. prof. Zbierskiego, deklamacje i występy chóru i orkiestry wojskowej pod batutą p. por. kapelm. Paszkego.

(Propaganda literatury religijnej.) Miejskowa Sodalicja Pań urządziła tu w ubiegłą niedzielę specjalny dzień sprzedaży i propagandy dobrej, katolickiej i religijnej książki. Książki rozłożono na dużych stołach przed wejściem do kościoła. Księży zachęcali z ambony wiernych do czynnego poparcia tego kolportażu, to też ludzie cisnęli się do stołów i kupowali dużo książek. Można śmiało powiedzieć, że akcja udała się, społeczeństwo zyczliwie przyjęło dzieło propagandy religijnej książki. (n)

Leszno. (Ze sceny.) Mieliliśmy w ostatnich dniach kilka imprez. I tak na rzecz L. O. P. P. był wieczór recytacji p. Kazimierzy Rychterówny, następnie odegrał Warszawski Teatr Objazdowy „Sprawę Jakubowskiego”, która wywołała nadzwyczajne wrażenie. Wreszcie był Wyrwicz. I tu nas spotkał srogi zawód. Aczkolwiek publiczność tłumnie przybyła na salę, Wyrwicz kompletnie zlekceważył sobie Leszno, dając program aż nadto skromny, nie mając przytem w dniu tym ani werwy ani nastroju. Szkoda, bo Leszno takie zlekceważenie lubi sobie zapamiętać.

(Uroczystość ku czci Pułaskiego.) Zawiał się w Lesznie Komitet, który przeprowadził razem z wojskiem bardzo ładną uroczystość ku czci Pułaskiego. — Przed południem odbyła się we Farze msza św. i następnie defilada. Wieczorem zaś w auli gimnazjum męskiego urządzono bardzo urozmaiconą i udatną akademję.

(Osobiste.) Znani i szanowani obywatele pp. Frackowiakowie obchodzili w tych dniach swój 25-letni jubileusz pożycia małżeńskiego.

(Pobicie.) Podczas zabawy urzędowej przy obchodzie wieńca w Jablonie powstała bójka, podczas której jeden z uczestników został tak silnie raniony w głowę, że w stanie groźnym odwieziono go do szpitala w Lesznie. (s)

Grodzisk. (Okradzenie nauczyciela.) W Rudnikach wtargnęli niewydłżeni złodzieje do szkoły miejscowej. — Włamywacze skradli garderobę i obuwie, własność zamieszkałych tam nauczycieli Wandy Gościńskiej i Wandy Bagańskiej, wartości kilkuset zł. (k)

Z POMORZA

Tezew. (Złote gody.) W sobotę 12 bm. obchodzili złote gody małżeńskie pp. Jan i Rozalja Bielang, zamieszkałi przy ulicy Gdańskiej. Uroczysty akt odbył się w kościele św. Józefa. Do kościoła przybyła także delegacja Tow. Św. Józefa z sztandarem. Tutejszy magistrat ofiarował Jubilatowi jako premję 100 zł.

(Zmiana własności.) Tutejsza firma W. Orcholski ogłosiła wyprzedaż towarów z powodu likwidacji przedsiębiorstwa, ponieważ p. Orcholski zamierza poświęcić się wyłącznie swej fabryce metalowej „Arkona”, której akcje w większości zakupił. Skład manufaktury obejmuje krewny p. Orcholskiego z Poznania. (dt)

SPORT

Piłka nożna

Kto wejdzie do ligi? Wobec odwołania spotkań „Marymont” — „L. T. S. G.” i „Lechia” — „9 pac”, w niedzielę odbyły się tylko 3 mecze. P. i. w Wilnie „Ognisko” wyszło na remis 2:2 z „Cresovia”, wreszcie w Radomiu „Naprzód” (Lipiny) pokonał „Rad. Kolo Sp.” 3:1. W pierwszej grupie prowadzi (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek) „L. T. S. G.” 6 p. (3, 8:3); 2) „Legja” 6 p. (4, 11:5); 3) „Marymont” 2 p. (3, 6:6); 4) „Polonia” 0 p. (3, 2:12). W niedzielę walczy „Legja” z „L. T. S. G.” w Łodzi, a „Marymont” z „Polonią” w Bydgoszczy. W drugiej grupie: 1) „Naprzód” (Lipiny) 6 p. (3, 11:4); 2) „Podgórze” (Kraków) 4 p. (3, 11:7); 3) „RKS” 0 p. (4, 5:16). O mistrzostwie tej grupy zadecyduje mecz Naprzód - Podgórze, który się odbędzie w niedzielę w Lipinach. W trzeciej grupie, wobec odwołania meczu „Lechia” — „9 pac”, sytuacja jest w dalszym ciągu niewyjaśniona. Zadecyduje trzeci mecz, który się odbędzie w Lublinie pomiędzy „Lechia” i „9 pac”. W czwartej grupie prawdopodobnie mistrzem zostanie „Ognisko”. Stan tabeli: 1) „Ognisko” 5 p. (3, 12:4); 2) „82 p. p.” 4 p. (3, 7:9); 3) „Cresovia” 2 p. (4, 8:13); również i tu zadecyduje niedzielny mecz w Brześciu „82 p. p.” z „Ogniskiem”.

Pływanie

Zebrań plenarne Oddz. Pływ. T. S. Unja odbędzie się dziś o godz. 20 u p. Jarockiego przy ul. Marszałarskiej. T. S. Unja przypomina swoim członkom, iż ćwiczenia gimnastyczne odbywają się w poniedziałki, środy i piątki od 19 do 21 na sali przy stadionie wojskowym

Tennis

„Wojskowy Klub Tennisowy” — Sekcja Tennisowa Warty. Spotkanie to odbyło się na kortach „Warty” przynosząc następujące wyniki: (na pierwszym miejscu podajemy gospodarzy). Szulwic-Herdegen 2:6, 3:6; dr. Calkosiński — kpt. Wroniecki 1:6, 2:6; Rypiński — kpt. Olederczyk 2:6, 1:6; Janicki — Szczyński 1:6, 4:6; Szczenowska — Turyczynówna 3:6, 1:6; Hankiewiczówna — Chilewska 2:6, 7:5, 1:6; Szulwic i Janicki — Herdegen i Szczyński 0:6, 1:6; Rypiński i Linke — kpt. Olederczyk i kpt. Wroniecki 5:7, 6:1, 6:4; Hankiewiczówna i Szczenowska — Chilewska i Turyczynówna 1:6, 0:6; Szczenowska i dr. Calkosiński — Chilewska i Herdegen 5:7, 0:6; Hankiewiczówna i Szulwic — Turyczynówna i Szczyński 4:6, 4:6. W ogólnej punktacji zwyciężył Wojskowy Klub Tennisowy w Poznaniu w stosunku 10:1.

Sukcesy Jędrzejewskiej w Meranie. W rozgrywkach o puchar Lenza zajęła nasza mistrzyni trzecie miejsce bijąc łatwo doskonalą Włoszkę hr. Macchi 6:2, 6:2. Zmęczona ta walka uległa Jędrzejewska w innej konkurencji w ćwierćfinale doskonale zapowiadającej się młodej Niemce Sander 6:1, 4:6, 9:11.

Mistrzostwo Meranu zdobył Du Plaix (Tr.) pokonawszy Matejkę 6:3, 2:6, 6:4, 6:1.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego. Dziś „Hrabina”. We środę 16 bm. atrakcyjna operetka „Hrabina Marica” z p. Grabowska w partii tytułowej oraz z pp. Fontanówną, Karską, Bratkiewiczem, Gruszczyńskim, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Leszczyński.

W czwartek wznowienie opery Klencza „Blanchefleur” z gościnnym występem Józefa Wolińskiego w popisowej partii Primusa Thalara oraz z pp.: Fedyczkowską (tytułowa), Krzyształowicz, Marynowicz, Nochowicz, Czekotowskim, Folańskim, Gruszczyńskim, Klichowskim, Majem, Romanowiczem, Syroczeńskim i Wawrzyńskim, kierownictwo muzyczne kapelmistrza Tyllji, reżyserja p. Urbano wicza, dekoracje art. mal. p. Jarockiego. W piątek „Zygmunt August” z p. Perkowiczem.

Z Teatru Polskiego. Dziś po raz 114 ciesząca się niebywałym powodzeniem krotchwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia” w koncertowym wykonaniu całego zespołu. Jutro po raz 5-ty ostatnia nowość repertuarowa „Para nie para” Z. Kaweckiego. Pod kierunkiem p. Wysockiej codziennie odbywają się pełne próby z konkursowej sztuki Adolfa Nowaczyńskiego „Wiosna narodów”, która grana jest obecnie w Warszawie z nadzwyczajnym powodzeniem. Publiczność i prasa warszawska przyjęła sztukę z entuzjazmem. Nową wystawę przygotowuje p. St. Jarocki.

Z Teatru Nowego. Dziś, we wtorek rozpoczyna swe gościnne występy mistrz sceny polskiej Mieczysław Frenkiel, senior artystów polskich i ulubieniec publiczności warszawskiej p. K. Justian — znakomita komedia Baluckiego p. t. „Grube ryby”.

Kwartet Guarneri w Poznaniu! Niebywała sensacja sezonu koncertowego przeżyją zwolennicy muzyki komnatowej w najbliższy piątek, dnia 18 października, wiecz. o godz. 8, w sali Domu Ewangielickiego. Do Polski zjeżdża jeden z najświetniejszych zespołów kwartetowych „Kwartet Guarnera”, którego poziom artystyczny stawiają wybitni krytycy świata ponad dotychczas słyszane zespoły kwartetowe. Kwartet Guarneri, dziś słynny na cały świat, składa się z wybitnych artystów z krwi i kości. Zespół ten powrócił przed kilkoma dniami z Ameryki, dokąd zaangażowany był na szereg koncertów. Cała prasa amerykańska stawia Kwartet Guarneri ponad wszystkie obecne zespoły konatowe, Hamburg, Correspondenz, z d. 7. 4. 1928, pisze o występie tego Kwartetu: Często nadużywane słowo „świę-

Przez szybkę

Teoria względności

Jest taka anegdotka. Dwu mieszkających razem przyjaciół wraca do domu pod bardzo dobrą datą. W największej harmoniji kładą się spać, każdy do swojego łóżka. Po jakimś czasie odzywa się jeden z nich: — Franuś! — A co? — Wiesz, w moim łóżku tu już ktoś leży. — N-o-o! — Mówię ci, — leży! — A wiesz, że i w moim łóżku też ktoś już leży. Cisza. — Franuś! — A co? — Wyrzuć ty swojego, ja wyrzucę swojego i będzie spokój. Po chwili. — Franuś! — A co? — Wiesz, ja już swojego wyrzuciłem. — Ta-ak? Bo ten mój, to mnie wyrzucił. Wszystko na tym świecie jest względ-

te muzyczne: — w tym wypadku ziściło się! Jakie piękno brzmienia i kultural! Odnosi się wrażenie jakoby jedno ramie prowadziło cztery smyczki i jakoby jedna reka boska grała na jednym jedynym fantastycznie pięknym instrumencie. Tylko pierwszorzędni artyści mogą wyrzucić takie wrażenie na słuchaczy. Niewątpimy, że cały świat muzyczny Poznania skorzysta z okazji przyjazdu tak wybitnych gości i podaży gremjalnie na piątkowy koncert, który przemieni się w wielkie święto muzyczne. Bilety w cenie 3 do 10 zł w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, ulica Gwarna 20 — Telefon 56-38. zw 19 608

Vasa Prihoda, najznakomitszy skrzypek świata, którego fenomenalną grę krytyka porównuje tylko z grą Paganiniego i Kreislera — wystąpi **we wtorek, 22 b. m., w Auli Uniwersytetu.** Prihoda jest dziś bezsprzecznie najpopularniejszym skrzypkiem świata. Niema większego miast na kuli ziemskiej, gdzieby swą demagogiczną grą nie budził podziwu i gorących oklasków. Fenomenalny artysta znany dobrze i w naszym mieście, który na swych pierwszych koncertach w Poznaniu wywołał ogólny zachwyt — tym razem wykona wspaniały program, obejmujący między innymi dzieła Beethovena (cudowna Sonata Kreutzerowska), Goldmarka (Koncert skrzypcowy a-moll) oraz najpiękniejszą kompozycję Mendelzona, Dworaka, Czajkowskiego, Paganiniego i kompozycje własne. Współdziałal w koncercie przyjmie znakomity pianista francuski Charles Cerne, idealny akompanjator. Wyjątkowo niskie ceny biletów. Sprzedaż ich w składzie cygar Szrejbrovskiego, Gwarna 20 — Telefon 56-38. zw 19 635

Teatr Wielki

DZIŚ — „Hrabina”, opera Moniuszki. Środa, 16. 10. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana. Czwartek, 17. 10. „Blanchefleur”, opera Klencza. (Wznowienie.) Gościnny występ Józefa Wolińskiego. Piątek, 18. 10. „Zygmunt August”, opera Joteyki. Sobota, 19. 10. „Pan Twardowski”, balet Różyckiego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”. Środa, 16. 10. „Para nie para”. Czwartek, 17. 10. „Maman do wzięcia”. Piątek, 18. 10. „Para nie para”. Sobota, 19. 10. „Maman do wzięcia”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Grube ryby”. Gościnny występ Frenkla i Justiana. Środa, 16. 10. „Grube ryby”. Gościnny występ Mieczysława Frenkla i Kazimierza Justiana. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

TEATR OBJAZDOWY

„Sprawa Jakubowskiego” Wtorek, 15. 10. — Gostyń. Środa, 16. 10. — Czempin. Czwartek, 17. 10. — Grodzisk. Piątek, 18. 10. — Wolsztyn. Sobota, 19. 10. — Zbąszyń. Niedziela, 20. 10. — Nowy Tomyśl.

KURSY RYTMIKI I PLASTYKI

Walenty Wlachowiczowej. Lekcje rytmiki i plastyki dla dorosłych. Grupy popołudn. i wieczorne. Informacje i wpisy codziennie pomiędzy 4 a 5 po poł. w Wielkopolskiej Szkole Muzycznej, Ratajczaka 36 (dom Gebethnera i Wolffa). dw 2522

ne. Poczciwy Franuś, wysypiając się na podłodze, nie przypuszczał, że intruzem, który wysiedlił go z łóżka, był jego przyjaciel. Tamten znów nie miał sobie wygodnego snu przypuszczeniem, że wyrzucony intruz, to był właśnie Franuś. Siedziałem wczoraj nad artykułem ku czci Edisona z racji 50-lecia lampki elektrycznej. Rozentuzjzjzowałem się do tego genialnego wynalazku i rzucałem w natchnieniu piękne zdania:

„Pięćdziesiąt lat temu! Najbardziej używanym oświetleniem były świece, a za szczyt doskonałości uważano lampę naftową. A dziś! Komużby się chciało brudzić się naftą, oprawiać knoty. Ile to wymaga kłopotu, ile zabiegów! Dziś przekreślamy poprostu kontakt i wspaniałe światło zalewa po...”

W tem miejscu zgłosił mi nagle światło. Jakies krótkie spięcie, gdzieś się przepalił kabel. Nic nie pomogło „przekreślenie kontaktu”. „Wspaniałe światło” nie chciało „zalać po...”

Musialem galopować do sklepiku po wzgardzoną od lat pięćdziesięciu, a jakże w tej chwili dobroczynną świecę.

Wszystko na tym świecie jest względne. X. A w e r y.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

JAK WYGLĄDAŁ ZAGINIONY POZNAŃ

Z szeregu kulturalnych imprez, wywołanych przez Powszechną Wystawę Krajową, zasługuje na specjalne wyróżnienie urządzona przez Muzeum Wielkopolskie wystawa dzieł graficznych, przedstawiających zabytki Poznania i miast Polski zachodniej. Jest to pierwsza na tak szeroką skalę zakrojona próba zebrania wszystkich dzieł graficznych, odnoszących się do naszych ziem zachodnich, od XVII wieku aż do obecnej chwili; próba o wielkiej doniosłości dla badań regionalnych, bo pozostanie po niej trwały ślad w postaci obszernego katalogu, opracowanego przez Dr. Alfreda Brosiga, kustosa Muzeum Wielkopolskiego i aranżera wystawy*). Tylko drobna część obecnych eksponatów była już raz udostępniona szerszej publiczności w tymże gmachu muzealnym na ogólnej wystawie archiwalnej w roku 1910, gdy gmach nosił jeszcze miano: „Kaiser Friedrich-Muzeum“.

O bogactwie wystawy najlepiej świadczy liczba eksponatów, dochodząca w drukowanym katalogu do 774 pozycji, obejmujących w chronologicznym porządku całą grafikę, od widoków miast z XVII wieku aż do dzieł artystów żyjących wśród nas w Poznaniu: Augustynowicza, Batoryckiego, Gosienieckiego, Majerskiego, Osseckiego, Tatuli, Wronieckiego i in. To też na całość tak bogatej wystawy złożyć się musiały nie tylko tutejsze zbiory publiczne, ale i prywatne, jak Dr. Erzepkiego, P. Krügera, J. Kuglina, St. Latanowicza, F. Zygarłowskiego i innych.

Jedną z najciekawszych grup stanowią dla miłośnika dziejów Poznania ryciny przedstawiające nieistniejące już zabytki.

Ogólny widok miasta Poznania z początkiem XVII wieku, z jego murami obronnymi i bramami, kościołem farnym i Marji Magdaleny, ratuszem, wyspą tamską i gotycką katedrą oglądamy z lotu ptaka na ręcznie kolorowanym miedziorycie, wyjętym z dzieła G. Brauna i F. Hogenberga: Civitates orbis terrarum (nr. 1). Mamy tu schematyczny obraz całego Poznania z okresu przed wojną szwedzką (1655—1657), której spustoszenia tak groźnie odbiły się na wyglądzie naszego miasta. To też na widoku Brauna — określiam go nazwiskiem jednego z wydawców, gdyż ani jego rysownik ani szycharz nie są nam znani — mamy średniowieczny wygląd najwyraźniejszego obok kościoła kolegjackiego Marji Magdaleny, który był tem dla Poznania, czem kościół Marjacki dla Krakowa; prawdziwym mauzoleum miejskiego patrycjatu. Podobnie przy katedrze, składało się zakończenie tego kościoła z wyniosłej iglicy środkowej, otoczonej czterema wieżyczkami narożnymi. Kościół spłonął w czasie szwedzkich zamieszek i był następnie kilkakrotnie odnawiany w stylu barokowym, o czem pouczają nas na wystawie litografje z leszczyńskiego „Przyjaciela Ludu“, przedstawiające zewnętrzny wygląd kolegiaty Marji Magdaleny z roku 1661 (nr. 266) i z r. 1776 (nr. 27). W kilka lat później (w r. 1780) zgorzał kościół doszczętnie, tak, że pozostały tylko mury i wieża, ostatecznie rozebrane w 1801 roku. Na szczęście zachowały się widoki ruin kościoła w 5 akwarelach Karola Albertiego, który pozostawił całą kolekcję widoków miast wielkopolskich (23 posiada Muzeum Wielkopolskie), a wierny plan kościoła widzimy na ogólnym planie miejskim (z r. 1800) ze zbiorów Archiwum Państwowego w Poznaniu (nr. 71—75 i 95).

W tymże zbiorze Albertiego zachował się ponadto widok kościoła św. Mikołaja na Zagórze, zburzonego w r. 1817, do którego parafji należało Chwaliszewo. Według starych kronikarskich zapisek w obronnym tym kościółku bronili się synowie Krzywoustego, gdy ich najstarszy Włodzisław oblegał (nr. 78).

Z innych nieistniejących już dzisiaj zabytków zasługuje na specjalne wyróżnienie brama wroniecka, która jedyna z pośród czterech wielkich bram średniowiecznych Poznania przetrwała samotnie w głąb XIX wie-

ku, odnowiona pod koniec Rzplitej przez ostatniego wielkopolskiego starostę generalnego Kazimierza Raczyńskiego. Już w r. 1816 radzono nad jej zburzeniem, rdy znoszono bramę wrocławską; po raz drugi chciał ją magistrat usunąć w r. 1829, ale wtedy zburzono tylko zewnętrzną jej część, brama wewnętrzna od strony rynku, z herbem Raczyńskich (Nałęczem), pozostała nietknięta. W 10 lat później ochronił ją Edward Raczyński, wnuk Kazimierza, podejmując się jej odbudowy, ale gdy umarł w r. 1845, nie pozostawiwszy żadnego legatu na utrzymanie bramy w dobrym stanie, kazał ją magistrat rozebrać już w następnym 1846 roku. Bramę tę widzimy na akwareli nieznanego artysty, wystawionej pod nr. 434.

Inny szacowny zabytek poznański pochłonęło rozbudowujące się miasto kilka lat wcześniej, gdy w r. 1837 połączono wprost Stary Rynek z dzisiejszym placem Wolności przez ulicę Nową. Padła podówczas starożytna kamienica, zagradzająca to przejście, a pochodząca z średniowiecznych czasów. Kamienicę tę, o charakterystycznych kamiennych wystawach pierwszego piętra, okazałym dachu, tworzącym szeroki okap i wspartym na drewnianych belkach, ozdobioną lekką galerijką i balkonami, oglądamy na rysunku piórkiem Teofila Mieleczarzewicza, urzędnika starej „landszafoty“ (dawnego Ziemstwa Kredytowego) w Poznaniu, któremu ciepłe wspomnienie poświęcił Motty w swych „Przechadzkach“ (nr. 184 i 297 według Minutoliego).

Jako jedna z ostatnich ofiar nowożytnego Poznania padła u samego schyłku XIX w., stojąca po stronie zachodniej ratusza murowana waga miejska, która w r. 1895 musiała ustąpić miejsca szpetnemu obecnemu budynkowi magistratu. Widzimy ją na akwareli F. Hofmanna pod nr. 576. Nadto mamy na wystawie kilka ciekawych widoków ratusza i rynku, jak litografję A. Perdyscha (ur. 1806), syna nauczyciela rysunków w gimnazjum M. Magdaleny (nr. 371), litografja nieznanego artysty ze zbiorów p. P. Krügera (nr. 405) i litografję osiadłego w Poznaniu Litwina, W. Kurnatowskiego, zmarłego tragicznie w pruskim więzieniu politycznym (nr. 379). Cztery te widoki pozwalają nam chociaż przez kilka chwil zachwycić się pięknnością i patyną wieków powleczonej wytwornością starego rynku w początkach i w połowie XIX w., gdy nie był jeszcze zeszpecony obrzydliwą berlińską architekturą modnych kamienic.

Z innych widoków zasługują na uwzględnienie widok: na miasto z ogrodu przy obecnych Alejach Marcinkowskiego (dawn. Wilhelmstr. 5), w którym bawił się za dziecinnych lat autor „Przechadzek po mieście Poznaniu“ (tom. I, str. 77), wystawiony pod nr. 112, oraz widoki ulic i placów Poznania (nowego miasta) ok. r. 1815, rysowane piórkiem i tuszem z pamięci w r. 1882 przez pruskiego urzędnika Schmitta (nr. 479, 480, 481), a pochodzące ze zbiorów tutejszego Archiwum Państwowego.

Niechaj tych kilka słów, w których omówiłem zaledwie cząstkę eksponatów, zachęci miłośników Poznania i miast wielkopolskich do zwiedzania ciekawej wystawy w najbliższych dniach; pośpiech jest konieczny, bo 1 listopada ma nieodwołalnie nastąpić zamknięcie wystawy.

Poznań.

Feliks Pohorecki.

PISMA NADEŚLANE

„Szkoła zawodowa“. Nr. 2. Treść: Inż. K. de Mez: „Zastosowanie zasad metody daltońskiej w szkolnictwie dokształcającym zawodowym“ (załączony wzór karty instrukcyjnej). — L. Krakowski i J. Małeki: „Kreślenie rzutowe. — Siatki brył i przekroje brył“ — (załączone 2 tablice rysunkowe). — J. Czech: „Wskrzeszenie Państwa Polskiego. — Wojna światowa“.. — T. Gacek: „Znaczenie Stowarzyszenia dla pogłębiania pracy w dokształcającej szkole zawodowej“.. — Protokół Walnego Zjazdu Stowarzyszenia Nauczycieli i Przyjaciół — Dokształcających Szkół Zawodowych. — Amerykańska szkoła dla dziewcząt. — Zakładamy „Spółdzielnię Uczniowską“.. — Nowości wydawnicze. — Różne wiadomości.

ZYCIE KULTURALNE

NAUKA

Polak rektorem w Ameryce. Znany działacz na gruncie polonji amerykańskiej, prof. S. Mierzwa, dyrektor fundacji Kościuszkowskiej, został wybrany rektorem kolegium związkowego w Cambridge Springs. (na)

LITERATURA

W recenzji p. J. E. Skińskiego p. t.: „Rasowa powieść realistyczna“ (Kurjer Poznański Nr. 472 z dnia 11 bm) wierszu mylnie złożono: „Kossowski — to Reymont szlachetniejszy“. Zdanie te brzmi w rękopiśmie: „Kossowski — to Reymont szlachetczyzny“.

Nowe przyczynki szekspirowskie. Nasz korespondent londyński (z. gr.) donosi nam: Pojawiły się dwa nowe przyczynki szekspirowskie: „The Elizabethan Shekepeare“ (Elżbietański Szekspir) pióra prof. Doversa Wilson i „The problems of Hamlet“ (Problemy „Hamleta“) pióra G. F. Bradby'ego. Obie rzeczy przynoszą przez trawione już kwestje i ujęcia w nowej szacie stylowej — zwłaszcza druga praca pozbawiona jest oryginalności spojrzenia.

MUZYKA

Prof. Władysław Raczkowski opuszcza Poznań. Nasz świat muzyczny ponosi dotkliwą stratę. Profesor teorii w państwowym Konserwatorium Muzycznym poznańskim p. Władysław Raczkowski, opuszcza nasze miasto, przenosi się mianowicie do Warszawy, powołany na profesurę w tamtejszym Konserwatorium. Wyjazd prof. Raczkowskiego jest dla Poznania tem większym ubytkiem, że oprócz nauczania w Konserwatorium, sprawował rządę w Wielkopolskim Związku Śpiewackim jako jego dyrektor i niemało się na tem ważnym stanowisku zasłużył, prowadząc nadto różne produkcje chóralne.

Wieczór baletowy w Operze. Z Warszawy piszą nam: Teatr Wielki występuje z przedstawieniem, złożonym z trzech baletów: „Ostatni Pierot“ muzyka dr. K. Rahausa, „Kleks“ — Wl. Macury i „Serduszko“ — K. Baranovica. Balety te opracował F. Parnel, dekoracje i kostjumy — W. Drobik, stronę muzyczną — J. Bojanowski. Udział biorą N. i F. Parnellowie, H. Szmolcówna, B. Kaczmarczykówna, J. Leitzkówna, S. Szatkowska, S. Baliszewski i Z. Dąbrowski oraz szkoła baletowa. W „Ostatnim Pierocie“ weźmie udział orkiestra jazz-bandowa pp. Karasińskiego i Roszkowskiego. (nw.)

TEATR

Z Teatru Letniego. Z Warszawy piszą nam: Teatr Letni gra krotoczwile K. Wroczyńskiego p. t. „Wyuczony donżuan“. Sztukę wyreżyserował J. Warnecki; biorą w niej udział pp.: Cwiklińska, Gromnicka, Gellówna, Leszczyńska, Jaska, Różycki, Kurnakowicz i Warnecki. (tw.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa Sztuki Polskiej w Berlinie. Z Berlina donoszą nam: Toczą się tu pertraktacje między poselstwem polskim. Tow. szerzenia sztuki polskiej wśród obcych i niemieckimi sferami artystycznymi w sprawie zorganizowania w Berlinie wystawy współczesnej sztuki polskiej. Ma być ona rewanżem za wystawę niemiecką, która niedawno odbyła się w Warszawie. Wystawa polska, projektowana początkowo na rok bieżący, odbędzie się z wiosną przyszłego roku. Umieszczona prawdopodobnie zostanie w lokalu państwowej szkoły sztuki przy Hardenbergstrasse. (bp)

VARIA

Wspomnienia generała Bijaka. Były komendant Przemysła w pierwszych walkach z Ukraińcami i były organizator milicji górnośląskiej, generał Juliusz Bijak, jeden z wielce zasłużonych naszych oficerów, wydał tomik wspomnień, które przynoszą niejedną ciekawą szczegół do historii wojskowej naszego oswożenia. Dla tych, którzy nie znali stosunków w b. armji austriackiej ciekawą będzie już sam rzeczowy, a bezstronny ich opis, podany przez zawodowego ongi oficera tych wojsk. Gen. Bijak dostał się do niewoli rosyjskiej, gdzie przebył prawie cztery lata a za powrotem, przeszedłszy przez krótkie piekło frontu włoskiego, objął służbę w armji polskiej i chlubił ją na różnych odcinkach terenu sprawował. Wspomnienia z Przemysła, ze Śląska cieszyńskiego, i z Pomorza, w pierwszych n'esiących państwowości polskiej, są pisane jasno, bez floresów, a porównywalne interesujące. Zawarł w nich gen. Bijak dobry smak naszych dzieł, ów współczesnych, a pisał je bezstronnie, szczerze i z poczuciem odpowiedzialności za każde słowo. Ciekawa to i pożyteczna lektura. (ln)

KSIĄŻKI NADEŚLANE

Aleksander hr. Fredro: „Nieznany zbiór poezyj“. Kraków 1929. Nakładem Tow. Miłośników Książki.

Prof. W. W. Zienkowski: „Psychologia dziecięctwa“. Przełożył Piotr Macewicz. Książnica - Atlas, Lwów 1929.

POD ZWROTNIKAMI

DRAMAT DUSZY „CZARNEJ“

Badając ewolucję, którą przechodzi literatura, niesposób pominąć egzotyki dzisiejszych pisarzy, jakże odmiennej od egzotyki epok poprzedzających. Różnice na tem polu są uderzające. Biorę do ręki ostatnio naszemu językowi przyswojoną, w bardzo dobrym przekładzie Wacława Rogowicza, książkę Paula Moranda „Magja czarnych“).

Cykl nowel z życia Murzynów Afryki, Ameryki i wysp podzwrotnikowych. Przeczytałem w tej chwili ostatnie zdanie własnej recenzji — i spostrzegłem ile mimowolnego fałszu zawiera to przestarzałe, rutyniczne, użyte przezemnie przed chwilą określenie „nowele z życia Murzynów“. Określenie dziś już martwe, recenzentowi do niczego nie przydatne. — Bo „nowele z życia“ to zawsze albo dydaktyka, „opis obyczajów“, naturalnie „na tle wspaniałego krajobrazu z puszczy podzwrotnikowej, przepojonego tym nieporównanym czarem“... itd., albo życie w „ujęciu psychologicznym“ z „przenoszeniem się w głąb duszy mieszańca pustyni“ i t. p.

Nic z tego nie znajdziemy u Moranda. To już nie „prostota środków“ — to mistrzowskie zaznaczanie paru kreskami sytuacji, która tem większą nabiera plastyki, im bardziej „powietrzna“ jest linja rysunku — podobnie jak w szkicach dobrych artystów. Jednym z sekretów Moranda jest niewinne mieszanie cywilizacji z dzicyzną, bez zmrużenia powieki, bez śladu zdziwienia: Murzyni, wylewający sobie z punktu na welniste łby flakony perfum Coty'ego, za puste flaszki sprzedający cenne produkty, używający naczyń nocnego: pamiątki po gościu z Europy, mioty i cylindry jako ozdoby triumfalnego kopca czy sarkofagu. — Absurdalność, irracjonalność tych połączeń — w zestawieniu z ich niewinnością i prostotą narracji — dają tu efekt znakomity.

A człowiek? Rogowicz w swej sumiennej i inteligentnej przedmowie podkreśla negrofilstwo Moranda. Opierając się wyłącznie na „Magji czarnych“, byłbym skłonny widzieć w tem zapewnieniu pewną przesadę. Przedewszystkiem Morand pisze, co widzi, w oceny się nie wdaje (przynajmniej to zresztą i przedmówca). A następnie, czy te dwie przedewszystkiem nowele: pierwsza i ostatnia („Czarny car“ „Koza bez rogów“), te wstrząsające zdjęcia z czarnej bestji, żyjącej krwią, tak jak inni ludzie żyją powietrzem i wodą — dają podstawę do wniosków negrofilskich? Czulić się z tym murzynem już „ucywilizowanym“ a wycierającym sobie czaszkę glaspapierem, aby upodobnić się do Lenina, zakładającym sobie w tym wyspie, a w okrucieństwie konkurującym swobodnie z moskiewską czerezwycząjką? Prawda, że świat jest pełen zubrawców różnokolorowych, a w kompanji tej Biali zajmują miejsce wcale, wcale. Ale bądź co bądź, wśród nich żywy jest protest przeciwko zbrodni. A wśród czarnych pożeraczy własnych królów, uprawiających antropofagję rytualnie? — Brak cywilizacji? — Czy to formuła nie zbyt akademicka?

Biali, to prawda, wychodzą z książki Moranda również nie pięknie. Swemi świetnymi przesunięciami artysty zdołał nam Morand doskonale obrzydzić Harlem, nowojorski (dzielnica murzyńska, gdzie gnieźdzą się wszyscy ludzie, którzy mają choćby fioletowe paznogie — oznaka domieszki czarnej krwi). Nienawidzimy tych nadeptanych hipokrytów amerykańskich, w imię „moralności“ zostawiających na dzikim wybrzeżu Amerykanke w zupełnym opuszczeniu za to, że w odległych generacjach miała coś z krwi „czarnej“. — Ale też lek nas ogarnia, gdy ta piękna biała „renegatka“, wiedzona jakąś straszną siłą mistyczną, zrywa z siebie kosztowności i z wyciem radości rzuca się w koło „rodaków“, tańczących w koljach z kłów i zębów, między którymi nie brak zapewne i ludzkich. — Czarna magja groźniejsza jest jednak od białej!

J. E. Skiński

Poznań.

*) Poznań i miasta Polski Zachodniej w grafice zebrał Alfred Brosig, Poznań 1929, str. 141.

Nie mogą zapomnieć

Nakładem firmy Georg Dohlheimer Verlag w Lipsku, ukazało się 27 wydanie Eduarda Gaeblera „Handatlas ueber alle Teile der Erde” z obszernym tekstem geograficznym pióra dr. R. Buschicka. Atlas odznacza się szczególnie drobiazgowym uwzględnieniem ziem niemieckich, którym poświęcono wiele map specjalnych oraz stosunkowo niską cenę — 14 marek za egzemplarz, oprawny w płótno, z 56 tablicami kolorowymi i 144 stronami tekstu in quarto. Niska cena atlasu przy jednoczesnym poprawnym wykonaniu map ma na celu wprowadzenie go do niemieckich rodzin względnie używanie go przez uczni szkół średnich.

Zarówno w tekście atlasu, jak też przede wszystkim na mapach spotykamy się z objawami tendencji odwrotnej, tak częściej w niemieckich podręcznikach geografii. Przytem utrzymany jest pewien zewnętrznie przyzwyczajony ton i niema polemiki tak ostrej, jak np. w osławionym atlasie Knauera.

Dr. R. Buschick, autor tekstu, stara się o pewną bezpartyjność. Nie rozważa on sprawy pierwszeństwa Germanów lub Słowian na t. zw. ziemiach niemieckich, ale stwierdza ich jednoczesne istnienie wespół z Celtami. W następującym zarysie historycznym podane są naogół tylko suche fakty zmian terytorjalnych. Pierwszy rozdział polski komentowany jest coprawda jako uzyskanie „ziemi wiślanej, zamieszkałej po większej części przez Niemców”. Na str. 28 podany jest spis ziem utraconych przez Niemcy na skutek postanowień traktatu wersalskiego. Ogólna liczba ludności Poznańskiego, Alzacji i Lotaryngii etc. stanowi 6,5 miliona Niemców, którzy żyć muszą pod obcym panowaniem. Na str. 31 poświęcony jest osobny rozdział Niemcom zagranicznym.

Na str. 39/40 tekstu, gdzie jest mowa o Polsce mówi się, co następuje: „Polska dzisiejsza to w gruncie rzeczy dawniejsza prowincja rosyjska (Kongresówka) do której jeszcze przydane zostały austriacka Galicja i wydarte Rzeszy Niemieckiej części zachodnie”.

W dalszym ciągu podkreślona jest niemiecka praca kulturalna na ziemiach polskich i anarchja w dawnej niepodległej Polsce.

„Wojna światowa przyczyniła się do jego wskrzeszenia (t. j. państwa) i

tem samem do nowej edycji partyjniwa, które już dawne państwo doprowadziło do ruiny”.

Z map atlasu, zajmujących się Polską, należy wymienić następujące, przyczem zgóry zaznaczyć należy, że wszelkie nazwy miast w Polsce, szczególnie w b. zaborze pruskim, podane są jedynie w języku niemieckim, wbrew postanowieniom międzynarodowego kongresu geografów, na zasadzie których miały obowiązywać wszędzie nazwy miejscowe; niewykonanie tego postanowienia uchwalone zostało przez geografów niemieckich solidarnie. Mapa 19/20 — Ostdeutschland — podaje wprawdzie granicę Rzeszy i Polski, zawiera jednak b. wyraźną granicę przedwojenną na ziemiach polskich (dla odgraniczenia b. zaboru pruskiego) i wszystkie nazwy b. zab. pruskiego po niemiecku. Mapa 22a zawiera mapę narodowościową środkowej Europy z tendencyjnymi wykazami ludności niemieckiej w Polsce.

Mapa 22b podaje obecne granice Rzeczypospolitej Polski, ale również granicę b. zaboru pruskiego, nazwy niemieckie miast i duże napisy Posen, Westpreussen nad zachodnimi prowincjami polskimi.

Mapy atlasu nr. 33—52 podają poszczególne części Rzeszy Niemieckiej w dokładniejszej podziale. Z tych mapa 44—45 zatytułowana jest „Grenzmark Posen-Westpreussen, verlorene Gebiete und Danzig”. Mapa w podziale 1 do miliona pokazuje województwa zachodnie polskie tylko po niemiecku oraz prowincję Grenzmark w żółtym kolorze, uwydatniającą jej rozzerwanie na trzy niepołączone ze sobą kawałki. Podobnie zaznaczone są „utracone ziemie wschodnie” na następującej mapie 46/47: „Śląsk”.

Atlas Gaeblera operuje zresztą na oba fronty i widocznie nie rezygnuje z Alzacji i Lotaryngii. Świadczy o tem ostatnia mapa, zaopatrzona numerem 52. „Elzass-Lothringen und Pfalz”. Miejscowości o nazwach niemieckich podane są tu również tylko w tym jednym języku, a patrząc na mapę z wielkim trudem dopiero może się zorientować, co należy do Francji, a co stanowi część Niemiec.

Dwa indeksy nazw miejscowości (ogólny i niemiecki) utrzymane są w takiej samej nomenklaturze co i mapy.

Przegrupowanie stronnictw w Czechosłowacji

Kampanja wyborcza na gruncie czechosłowackim znajduje się od tygodnia w pełnym toku. Za kilkanaście dni odbędą się w republice wybory do czwartego z rządu Sejmu i trzeciego Senatu. Walka przedwyborcza rozgorzała w całej pełni. Odrazu doszło do częściowego przegrupowania stronnictw, w pierwszym rzędzie na odcinku katolicko-ludowym, co było do przewidzenia. Najciekawszym jest, że jednocześnie dokonuje się ten proces na gruncie czeskim, morawskim i słowackim.

Na Morawach były poseł Czuryk wraz z wszystkimi dotychczasowymi przywódcami katolickiego ruchu zawodowego odłączył się od czeskiego obozu ludowo-katolickiego, prowadzonego przez ministra ks. Szramka. Powodem politycznego usamodzielnienia się chrześcijańskich związków zawodowych są zarzuty, że ugrupowanie ks. Szramka słabo uwzględnia interesy mas robotniczych. Fermenty na tem tle trwały od kilku lat i były dotąd na zewnątrz kilkakrotnie łagodzone podejmowanymi wysiłkami kompromisowymi. Należy przypisać względem taktycznym okresu wyborczego, iż teraz właśnie następuje faktyczny rozłam. Na terenie Moraw wstępuje więc ponownie na widownię polityczną stronnictwo chrześcijańsko-społeczne, założone tam przez wicepremię ks. Szramka lat temu trzydzieści i następnie połączone z obozem katolickim w Czechach. Obecnie dwa te odłamki znowu się uniezależniają i idą do wyborów osobno, lecz jako organizacje politycznie zbliżone.

Na tem jednak nie koniec, bo w tym samym czasie wódz katolików słowackich ks. Hlinka przenosi swoją uwagę na Słowację również na Morawy, nawiązując bezpośredni kontakt ze wznowionym skrzydłem katolicko-socjalnym. Rzecz ma poważniejsze tło polityczne. Ruch się zagranicą przypuszcza. W praktyce bowiem najnowsze posunięcie

ks. Hlinki oznacza opuszczenie przez niego dotychczasowej autonomicznej wyłączonej czysto słowackiej. Stronnictwo ks. Hlinki przestaje być organizacją specjalnie słowacką, rozszerzając swe wpływy na sąsiedni kraj morawski i sięgając nawet do Czech. Przez to staje się partją czechosłowacką.

Jest to tem donioślejsze, że dzieje się w chwili, gdy obóz ks. Hlinki wystąpił wskutek skazania prof. Tuki, dawniejszego współpracownika ks. Hlinki z koalicji rządowej, odwołując z gabinetu czechosłowackiego obydwóch swoich ministrów i rozpoczynając nowy okres polityczny. Ludowcy słowacy powrócili do opozycji, lecz równocześnie ich umiarkowana grupa, na której czele stoją Słowacy, ks. Juryga i Tomanek, postawiła własne kandydaty w powiatach, będących dotąd domeną ludowego obozu. Na te dalsze odcienienia w łonie katolickich obozów nie należy się jednak zapatrywać zbyt tragicznie, bo ostatecznie wszystkie one pójdą na gruncie przyszłego Sejmu razem.

Nawet fakt, że ludowcy słowacy i połączone z nimi frakcje katolickie na Morawach rozpoczynają erę opozycyjną, nie będzie odgrywał w praktyce decydującej roli. Należy bowiem pamiętać, że rozchodzi się o posunięcia wyborcze i że po wyborach nic nie może zasadniczo stanąć na przeszkodzie, by obóz katolicki ze wszystkimi tymczasowymi odłamami połączył się znowu na wspólnym froncie i zszeregował się z powrotem w ramach nowej koalicji rządowej.

Socjaliści jednak już dzisiaj podkreślają, że gdyby radykalniejsza część Słowaków pozostała w opozycji, należałoby pomyśleć o wciągnięciu państwowotwórczych elementów z pośród socjalno-demokratycznego lub narodowo-robotniczego obozu do rozszerzonej większości rządowej. Ta ostatnia nie obejmowałaby tym razem Niemców, którzy od 1926 r. wchodzą w orbitę wszelkich

kombinacji rządowych. W ten sposób wznowiony orjentacja która była kiedyś podstawą czechosłowackich koalicji, aż do wystąpienia socjalistów z większości.

Wszystko to pozostaje oczywiście w dziedzinie domysłów. Chwilowo właściwy punkt ciężkości leży w nastrojach społeczeństwa, od którego zależy takie, czy inne ukształtowanie się przyszłych konfiguracji partyjnych. Czy wpłyną na ostateczne decyzje przejściowe drobne przegrupowania, dokonujące się w ramach dotychczasowej koalicji niesocjalistycznej, głównie katolickiej, trudno powiedzieć. Dzień 27 października rozstrzygnie definitywnie nie tylko o sile poszczególnych stronnictw, ale też o przyszłych formach koalicji rządowej i o składzie gabinetu. Nie ulega już tylko wątpliwości, że agrariusze i narodowi demokraci wyjdą z wyborów wzmocnieni a z drugiej strony komuniści utracą kilka mandatów.

V. Dresler.

Podwójna miara

Katolicka Agencja Prasowa donosi:

Podawaliśmy już informacje o pozabawieniu lub zmniejszeniu kategorii praw państwowych całemu szeregowi szkół katolickich, mających za sobą dziesiątki i setki lat chlubnej pracy wychowawczej, szkół, które dały krajowi wiele pokoleń o wysokiej kulturze narodowej i katolickiej. Ukaz ministerjalny boleśnie dotknął szkolnictwo katolickie, zwiastując na ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej.

A oto inna strona medalu.

W Wieleniu nad Notecią w województwie poznańskim istnieje gimnazjum humanistyczne, utrzymywane przez Związek Zawodowy Kolejarców (socjalistyczny). Gimnazjum prowadzi Związek Zaw. Nauczycielstwa Szkół Średnich, o charakterze wybitnie lewicowym. Dyrektorem gimnazjum był p. Wojewski, który w delegacji z p. Swidwińskim u ministra Switalskiego dn. 3 sierpnia 1928 r. domagał się skasowania okólnika o praktykach religijnych w szkole i usunięcia nauczania religii ze szkoły.

Wychowawcą młodzieży w Internacie gimnazjum jest niejaki p. Paśniczek, którego metody wychowawcze niejednokrotnie były potępione przez społeczeństwo wielkie, które zwracało się do kuratorjum o usunięcie p. Paśniczka. (Dnia 22 września br. odbył się znowu wiec rodzicielski w tej sprawie w Wieleniu z udziałem około 500 osób. — Red.)

Rezultaty naukowe gimnazjum są tego rodzaju, że, jak nas informują, podczas ostatnich egzaminów maturalnych na 19 uczniów dopuszczonych do egzaminów zdało tylko 9 i to wcale nie świetnie.

A jednak gimnazjum otrzymało ponownie prawa państwowe.

Krakowska Ch. D.

wobec położenia

W Krakowie Stronnictwo Chrześcijańsko-Demokratyczne nie zajmuje tak chwilegno stanowiska, jak w Poznaniu i Bydgoszczy. Opinia narodowa wśród chadecji jest tam stanowcza dzięki „Głosowi Narodu”, zajmującemu w sprawach politycznych zawsze stanowisko jasne i zdecydowane.

W ub. czwartek odbyło się w Krakowie zebranie Rady Okr. Ch. D., które uchwaliło następującą rezolucję:

Rada Okręgowa Ch. D. m. Krakowa wysłuchawszy referatów posła Puchałki i senatora Kasprzyka —

1. stwierdza, że sytuacja wewnętrzna Polski została w ostatnich miesiącach ponownie zagrożona skutkiem niefortunnych pociągnięć kół rządowych w stosunku do Sejmu. Pokazało się bowiem, że rząd sam jest za słaby, by mógł opanować bieżące trudności (zwłaszcza gospodarcze) bez pomocy parlamentu, nie ma jednak tyle odwagi, ile potrzeba, by zerwać z dyktatorskimi gestami przeszłości i nawiązać normalne z klubami parlamentu rozmowy w sprawie utworzenia większości parlamentarnej.

2. Rada Okręgowa Ch. D. stwierdza, że ten stan rzeczy „pół-dyktatury i pół-parlamentaryzmu” jest nie do utrzymania, i że w interesie państwa leży spieszne wyjaśnienie tej niebezpiecznej sytuacji w kierunku powrotu do parlamentarizmu.

3. Rada Okręgowa Ch. D. stwierdza, że mimo trudności istnieje nawet obecnie możliwość dania krajowi rządu parlamentarnego, opartego o państwowo-czujące i umiarkowane kluby; pierwszym jednak warunkiem powstania tego rządu jest likwidacja obecnego systemu, polegającego na rządach mniejszości.

4. Rada Okręgowa Ch. D. wzywa Klub parlamentarny Ch. D., by w tym duchu działał, a jeśli warunki okażą się odpo-

wiedniem, by nawet z konkretną propozycją wystąpił.

5. Z całą natomiast stanowczością odrzuca Rada Okręgowa radę pewnych czynników, jakoby wystarczyło ustąpienie obecnego premiera lub jednego i drugiego ministra. Zlikwidowany musi być cały system rządzenia; w przeciwnym bowiem razie położenie obecne, tak niebezpieczne, nie ulegnie żadnej zmianie!

Do powyższych uchwał „Głos Narodu” dołącza następujące uwagi:

Wszystkie uchwały grup politycznych poza „sanacją” wołają do kół rządzących dziś Polską jednogłośnie: Odejdźcie! Jednomyślnie ta obejmuje także pozytywne żądanie powrotu do parlamentarizmu. Hasło zlikwidowania obecnego systemu rządowego odzywać się będzie w dniach najbliższych coraz częściej, głośniej i potężniej, aż za kilka tygodni przybierze kształt sejmowej uchwały odmawiającej rządowi zaufania.

Wielki czas wypowiedzieć walkę pornografii!

Mimo licznych protestów przeciwko rozszerzaniu pism i ilustracji o treści pornograficznej, zatruwającej duszę młodzieży naszej — co oczywiście jest celem anonimowych autorów owych paszkwili — wciąż jeszcze nieomal na każdym rogu ulicy spotykać można u kolporterów, a nawet w pewnych składach, rozmaite piśmidła i malowidła, godzące w katolickie uczucie przechodniów.

Dłużej stanu takiego tolerować nie można! Konieczność trzeba — szczególnie młodzieży dać do ręki lekturę zajmującą, a równocześnie pożyteczną i w ten sposób rozpocząć walkę z szerzącym się złem. Tego rodzaju lekturę rozpowszechniają organizacje polsko-katolickiej młodzieży.

Młodzież sama wypowiedziła walkę zлу, szerzonemu przez pornografię. Wspomagajmy ją w jej dążeniach — pomocą moralną i materialną.

Niech nikt w dn. 27 października rb. — VI Dzień Katolicki, — który jest poświęcony „Misji wewnętrznej”, nie uchyli się od obowiązku niesienia pomocy tym, którzy wypowiedzieli walkę zлу!

Niechaj nikt w dniu tym nie omija kwestarzy, którzy dla dobra sprawy uwinąć się będą po mieście i choć skromnym datkiem przyczyni się do spełnienia wielkich zamierzeń katolickich organizacji.

Niemieckie manifestacje w Sopocie

Gdańsk, 15. 10. (AW). Jak już zapowiadaliśmy, odbył się w niedzielę w Sopocie „dzień sportu zbrojnego”. Miejscowe organizacje „Stahlhelmu” oraz liczne tłumy młodzieży w mundurach z transparentami oraz orkiestrą na czele przemaszowały przez miasto do pogranicza polskiego.

Wieczorem tłum zebrał się w wielkiej sali Teatru Miejskiego w Sopocie, gdzie ze sceny wygłoszono kilka płomiennych mów i deklamacyj w duchu militarystycznym, ziejających niesłychaną nienawiścią do Francji. Oprócz tego stahlhelmowcy odegrali scenkę z ostatnich chwil życia rozstrzelanego przez władze francuskie szpiega niemieckiego Schlagetera. Kulminacyjnym punktem przedstawienia było złożenie przysięgi krwawego i okrutnego pomśczenia na Francji. Wśród uczestników czarnej secciny zauważono również pracowników firm polskich z Gdańska i zarówno z Gdyni. Dziwnem się wydaje, że władze w m. Gdańska uprzedzone o podobnych imprezach dopuszczają do tak skandalicznych występów militarystycznych podczas, gdy w m. Gdańsk pozostaje pod opieką Ligi Narodów.

Międzynarodowy Związek Dziennikarzy

Antwerpja, 14. 10. (PAT.). Zebrał się tu komitet wykonawczy Międzynarodowego Związku Dziennikarzy. 13 krajów przysłało swych przedstawicieli.

Konflikt o optantów — bez końca

Budapeszt, 15. 10. (AW). Jak słyhać, Henderson zaprosił Węgry i Rumunię, aby w listopadzie wysłały swych delegatów do Londynu na konferencję, poświęconą sprawie optantów. Jak wiadomo Henderson, został mianowany przez Ligę Narodów referentem w tej sprawie.

Min. Burow w Rzymie

Sofja, 15. 10. (AW). Jak słyhać min. spraw zagr. Burow w drodze powrotnej z Paryża do Sofji złożył po raz pierwszy wizytę w Rzymie.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Czy Polska jest rajem dla podatników?

Na temat wysokości obciążenia podatkowego w Polsce istnieją poglądy rozbieżne: jedni, jak np. prof. Krzyżanowski, uważają za pewnik niezbyt, że społeczeństwo polskie jest przeciążone podatkami; natomiast inni, do których zalicza się również nacelnik Michalski z ministerstwa skarbu, zwalczają powyższy pogląd, podając cyfry, z których wynika, że Polska jest na głowę i w stosunku do dochodu społecznego obciążona znacznie niżżej od innych państw.

Na poparcie tej ostatniej tezy przytacza się, że podczas gdy obciążenie wszystkimi podatkami samorządowymi i państwowymi wynosi w Anglii 778 zł rocznie na głowę, zaś w Niemczech 479 zł, we Francji 433 zł, a we Włoszech 256 zł, to w Polsce obciążenie podatkowe osiąga zaledwie 90. Podobnie korzystnie dla Polski wypadła porównanie, jaką część (w odsetkach) dochodu jednostki pochłaniają podatki w wyszczególnionych państwach. Okazuje się, że podatki zabierają z dochodu Niemcowi 26,6 proc., Francuzowi 23,1, Anglikowi 21,3, Włochowi 20,7; natomiast Polakowi tylko 13,5 procent.

Słuszność powyżej podanych cyfr statystycznych nikt nie kwestionuje. — A więc, zapyta czytelnik, wszystko to co mówi się o ciężarach podatkowych, pod którymi rzekomo Polska się ugina, to kłamstwo i oszczerstwo, pochodzące z chęci placenia jeszcze mniej niż skarb wymaga, mimo iż wymaga on o wiele mniej, niż ministrowie finansów innych państw?

Odpowiedzi na to pytanie udzielił w jednym z ostatnich numerów „Szańca” prof. U. J., pan Adam Heydel. Nie podziela on optymizmu tych, którzy z porównania przytoczonych powyżej cyfr, wysnuwają wniosek, że Polska jest eldorado dla podatników. Prof. Heydel otwiera pierwszy lepszy podręcznik ekonomii społecznej i czyta:

„Zależnie od stopnia zamożności człowiek wydziela niejednakowe odsetki ze swojego budżetu na zaspakajanie różnych potrzeb. Człowiek ubogi wydaje niemal wszystko na elementarne potrzeby. Człowiek bogaty zaspakaja te „pierwsze potrzeby” zaledwie częścią swojego budżetu — reszta pozostaje mu na potrzeby dalsze, neraz wprost zbytkowne i na gromadzenie oszczędności”.

W dalszym ciągu prof. Heydel przypomina statystyki przedwojennych Niemiec, według których budżet ubogiej rodziny — a tych przecież właśnie w Polsce mamy najwięcej — składał się z pozycji następujących: na żywnienie przypadało 54,2 procent budżetu, na mieszkanie 24,2 proc., na odzież 9,2 proc., na opał i światło 6,2 proc., wreszcie na inne wydatki, a w tem i na podatki 10,4 proc.

Otóż w tem miejscu przypomnijmy, że podatki z dochodu Polaka zabierają 13,5 proc. Znaczący to, że zabierają one całą ową nadwyżkę (10,4 proc.) i co więcej, część z tego, co powinno pójść na najbardziej palące potrzeby. Jak w tem świetle przedstawia się sprawa obciążenia podatkowego w Polsce?

Jedną tylko jest możliwa odpowiedź: ponieważ standard życiowy u nas jest niesłychanie niski, podatki, aczkolwiek niższe niż zagranicą, bywają stokrotnie boleśniej odczuwane, gdyż utrudniają, a nawet uniemożliwiają zaspakajanie potrzeb najniezbędniejszych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Od 30 czerwca do 31 sierpnia r. b. wzrost oszczędności w zakładach kredytowych w Austrii wyniósł 27 milionów szylingów. Ogólny stan oszczędności we wszystkich bankach i kasach oszczędności w Austrii sięga obecnie sumy 2.155.000.000 szyl.

— W sierpniu r. b. zmniejszyła się wytwórczość walcowni niemieckich o 17.350 tonn do 1.012.668 t. Produkcja sierpniowa w stosunku do jednego dnia roboczego spada w stosunku do jakiejś samej wytwórczości w lipcu o 648 t., t. j. 1,7% do 37.506 t.

— Wywóz zapalek z ZSSR wykazuje w roku bież. prawie dwukrotny wzrost. W okresie bowiem od stycznia do lipca r. b. wyniósł eksport rosyjski w tej dziedzinie 8.039 tonn wartości 3 mil. rubli, podczas gdy w takim samym czasie r. ub. wynosił 4.500 tonn wartości 1,5 mil. rubli.

Konjunktury

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ubiegłym tygodniu następująco:

	7. 10.	8. 10.	9. 10.	10. 10.	11. 10.	12. 10.
Pszonica						
Warszawa	40,00	40,00	—	39,50	39,50	—
Poznań	39,00	—	39,00	—	39,00	39,00
Lwów	36,75	—	—	—	—	—
Lublin	38,50	—	—	38,00	38,00	—
Zyto						
Warszawa	24,25	24,25	—	24,00	24,50	—
Poznań	26,00	—	25,00	—	25,00	25,00
Lwów	24,25	—	—	—	—	—
Lublin	23,50	—	—	23,50	23,50	—
Jęczmień						
Warszawa	25,00	25,50	—	25,00	25,00	—
Poznań	26,00	—	26,00	—	26,00	26,00
Lwów	—	—	—	22,25	—	—
Lublin	23,00	—	—	24,00	24,00	—
Owies						
Warszawa	25,00	24,50	—	24,00	24,00	—
Poznań	23,75	—	23,75	—	23,75	23,75
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	22,00	—	—	22,00	22,00	—

Na rynkach zbożowych Polski, poza obrębem ziem zachodnich oraz Warszawy, panuje niemal całkowita martwość w obrotach. Przyczyniła się do niej niepomiarne okoliczność świąt żydowskich. Charakteryzuje to samo przez się w czyich rękach znajduje się handel zbożem w b. Kongresówce oraz w Małopolsce.

Niemniej ważną przyczyną jest obecnie ograniczenie dowozu przez rolników, którzy po pokryciu najważniejszych zobowiązań płatniczych, czekają teraz na lepszą konjunkturę dla ziemiopłodów. Dużym powodzeniem cieszył się rządowy kredyt pod zastaw zboża, który np. na Pomorzu okazał się zbyt szczupły, wobec czego trzeba było kontyngent rozszerzyć.

Mało pocieszające są wiadomości, które napływają z Kresów Wschodnich w związku z kopaniem ziemniaków. Okazuje się, że zbiory są mniejsze od przewidywanych. Wypadły one o 30 proc. niżej od zeszłorocznych. Przyczyną tego, w niektórych okolicach wręcz kłeskowego nieurodzaju są: spóźnione sadzenie z powodu spóźnionej wiosny, krótki okres wegetacji, mała wilgotność i t. d.

Z Niemiec sygnalizują nadmiar żyta. W sferach gospodarczych rozważa się sprawę wyłączenia z obrotu konsumcyjnego miliona kwintali żyta przez denaturowanie dla celów państwowych lub też ograniczenie przemiatu żyta do maksymalnej wysokości 50 do 60 proc. (u nas minimum przemiatu 70 proc.).

Towary kolonialne

Wskutek złego urodzaju podrożały śliwki amerykańskie w porównaniu z rokiem ub. o 100 proc. Również mniej jest urodzaj na śliwki bośniackie. Bardzo drogie są rodzynki, zwłaszcza sułtani z powodu długotrwałych deszczów. Tegoroczny zbiór orzechów w Grecji i Turcji wynosi 3 proc. normalnych, gdyż resztę zniszczyły owady.

Bydło i mięso

Ceny na krajowym rynku bydła trzymają się na poziomie cen ub. tygodni bez zasadniczych zmian.

Wzmógł się natomiast eksport bekonu polskiego. Jest to zjawisko sezonowe, występujące regularnie z nastaniem zimniejszej pory roku.

W Londynie rynek bekony wykazywał przez cały tydzień ub. wielkie ożywienie. Wzrósł popyt, co wpłynęło na podniesienie się cen na niektóre bekony. Podrożał bekon holenderski o 2 sh., szwedzki o 1—2 sh., kanadyjski o 1 sh. Bardzo dużym popytem cieszył się bekon duński; przybyłe transporty ledwie mogły je pokryć.

Z Polski przybyło do Anglii w ciągu tygodnia 2.432 bal. Płacono za nasz bekon, zależnie od jakości 94 do 100 sh. (duński 102 do 108).

Metale

Londyn notował w ub. dniach silną depresję, spowodowaną głównie grą spekulacyjną i wzmożonym dowozem metali na rynek angielski, co wobec

małych obrotów wpłynęło na nagromadzenie się zapasów.

Haussa na rynku miedzi, forsowana przez jedną z grup wytwórców zalamala się, gdyż przeciwstawiły się jej inne koncerny wytwórców z europejskimi na czele. Cyna uległa znacznej zniżce wskutek znacznego zmniejszenia się zbytu i wzrostu zapasów. Spadła ostatnio dość wydatnie cena cynku. Również ołów miał usposobienie słabsze.

Na rynku metali szlachetnych nie zaszły większe zmiany.

Stosunki handlowe z zagranicą

Firma belgijska poszukuje w Polsce przedstawiciela na następujące artykuły: śruby, nity, klamry, okucia, gwóźdź do szyn i okrętów, żęby do bron oraz instalacje elektryczne.

F-a czeskosłowacka poszukuje w Polsce przedstawiciela na guziki niciane i metalowe do bielizny.

F-a syryjska pragnie otrzymać przedstawicielstwo firm polskich na następujące artykuły: wszelkie przedzie bawełniane, jedwab sztuczny, płótno, tkaniny lekkie na damskie suknie, tkaniny na męskie ubrania, wszelkie przedmioty emaljowane do użytku domowego, także z aluminium, trzewiki ze skóry wielbiądziej, szary papier do pakowania, celuloza, porcelanowe i fajansowe przedmioty, pończochy i skarpetki bawełniane, kołdry półwielniane i bawełniane, bielizna damska i męska, obuwie płócienne z gumową podeszwą.

F-a francuska poszukuje w Polsce przedstawiciela na wszelkie jarzyny w szczególności na salate.

F-y niemieckie pragną importować z Polski następujące artykuły: smołę z drzewa sosnowego, żelazce i kasztany, wosk pszczelny, owies biały do wyrobu środków spożywczych, rzepak, jagłę i gorczycę, siemię lniane i jęczmień browarniany, orzechy włoskie, odpadki od metali i metale stare.

Informacyj udziela Izba przem. - handlowa w Poznaniu.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Mianowanie nowych członków komisji podatkowych.** Zgodnie z postanowieniami art. 62 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z końcem bieżącego roku podatkowego winny być dokonane uzupełnienia mianowania członków i zastępców członków komisji szacunkowych i odwoławczych do spraw państwowego podatku przemysłowego od obrotu. W związku z powyższym ministerstwo skarbu zarządziło co następuje: 1) listy kandydatów na członków komisji i ich zastępców winny być przedstawione przez Izby przem.-handlowe oraz rzemieślnicze, względnie przez organizacje spełniające funkcje tych izb, naczelnikom urzędów skarbowych, o ile chodzi o członków komisji szacunkowych, a prezesom izb skarbowych, o ile chodzi o członków komisji odwoławczych, najpóźniej do końca października 1929 roku. 2) W terminie do dnia 15 listopada 1929 r. naczelnicy urzędów skarbowych przedłożą zgłoszone listy kandydatów Izbom skarbowym wraz ze swoją opinią. 3) niezależnie od powyższego naczelnicy urzędów skarbowych przedstawiają z urzędu, w terminie do dnia 15 listopada 1929 r. po 3-ech kandydatów na każde z opróżnionych miejsc członków i zastępców członków komisji, mianowanych na wniosek naczelników władz podatkowych I instancji. 4) po otrzymaniu list kandydatów w myśl p. 2 i 3 niniejszego zarządzenia prezesi Izb skarbowych uskutecznią mianowanie członków i zastępców członków komisji szacunkowych w terminie do dnia 15 grudnia 1929 r., zawiadamiając o tem mianowaniach, oraz naczelników urzędów skarbowych. 5) wnioski do ministerstwa o zamianowanie członków komisji odwoławczych i ich zastępców winny być przedstawione w terminie do dnia 1 grudnia 1929 r. Ponieważ cała akcja zamianowania nowych członków winna być uskuteczniiona przed dniem 31 grudnia 1929 r., przeto ministerstwo skarbu zwraca uwagę na konieczność ścisłego zachowania wszystkich podanych w niniejszym okólniku terminów.

(k) **Wkłady oszczędnościowe w P. K. O. we wrześniu rb.** Wzrost wkładów oszczędnościowych w P. K. O. postępuje szybkim tempem naprzód. Wrzesień wykazuje dalszy znaczny wzrost zarówno kapitału oszczędnościowego jak i liczby czynnych książeczek oszczędnościowych. Kapitał złożony na książeczkach oszczędnościowych P. K. O., wszystkich typów łącznie, osiągnął na ultimo września rb. zł 154.860.143, wzrósł więc w porównaniu do miesiąca poprzedniego o zł 2.424.737. Liczba czynnych książeczek oszczędnościowych P. K. O. osiągnęła w dniu 30. 9. rb. — 387.232. W ciągu września rb. wydała P. K. O. 13.126 nowych książeczek oszczędnościowych. Przyrost kapitału oszczędnościowego w P. K. O. w ciągu pierwszych 9 miesięcy rb. wyniósł 32,5 milionów zł, przyrost zaś liczby książeczek oszczędnościowych — 88.889.

(k) **Wzrost frekwencji uczniów w Liceum Handlowym Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy.** W obecnym roku szkolnym liczba uczniów i uczennic wzrosła do 222 wobec 178 w roku 1928/29. Liceum w bieżącym roku szkolnym uruchomiło 4 oddziały I-go kursu i 2 oddziały II-go kursu.

(k) **Nowa placówka handlowa na Śląsku.** Z dniem 1 października rb. powstała w Katowicach nowa placówka p. f. „Centrala Związków Hurtowników Żelaza” z siedzibą w Katowicach. Ma ona na celu ochronę i zastępstwo interesów poszczególnych związków hurtowników żelaza w Polsce. Dalszym zadaniem centrali będzie uregulowanie i ożywienie handlu żelazem, jak również dążenie do zwiększenia konsumpcji żelaza w kraju.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Bilans Banku Polskiego.** Bilans Banku Polskiego za pierwszą dekadę października b. r. wykazuje zapas złota 673 mil. 250 tys. zł, t. j. o 8 mil. 980 tys. zł więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia wzrosły nieznacznie o 708 tys. zł do sumy 422 mil. 846 tys. zł, natomiast pieniądze i należności zagraniczne niezaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 4 mil. 762 tys. zł do sumy 90 mil. 831 tys. zł. Portfel wekslowy spadł o 5 mil. 989 tys. zł i wynosi 719 mil. 790 tys. zł. pożyczki zastawowe o 2 mil. 950 tys. zł i wynoszą 76 mil. 162 tys. zł. Inne aktywa zmniejszyły się o 13 mil. 93 tys. zł do sumy 139 mil. 819 tys. zł. Natychmiast płatne zobowiązania (465 mil. 424 tys. zł) zwiększyły się o 25 mil. 723 tys. zł podczas gdy obieg biletów bankowych (1.310 mil. 263 tys. zł) zmniejszył się o 44 mil. 160 tys. zł. Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów natychmiast płatnych zobowiązań

Banku wyłącznie złotem wynosi 37,91 proc. (7,91 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie kruszczo-walutowe 61,85 proc. (21,85 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 51,38 proc.

(k) **Po fuzji banków polskich.** Donosiliśmy już w swoim czasie o rokowaniach prowadzonych między dyrekcjami Banku Angielsko-Polskiego oraz Banku Handlowego w Warszawie w sprawie przeprowadzenia fuzji tych dwóch instytucji. Obecnie rokowania doprowadziły do pozytywnej finalizacji. W sprawach związanych z połączeniem interesów wspomnianych banków wyjechali do Londynu przedstawiciele Banku Handlowego m. i. prezes rady Banku Handlowego ks. Stanisław Lubomirski. W stuzjonowanej instytucji bankowej odgrywać będzie decydującą rolę instytucja angielska Overseas Bank. Jak z tego wynika, w nowym przedsiębiorstwie „Bank Handlowy—Bank Angielski Polski” przewagę będą posiadały kapitały angielskie a kapitały włosko-austriackie będą na drugi plan. Mówi się ponadto, że do fuzji tej zamierza się przyłączyć jeszcze trzecia instytucja bankowa, jedna z największych w kraju. Dotąd jednak trzyma się szczegóły tej nowej fuzji w ścisłej tajemnicy.

(k) **Z walnego zebrania Ligi Samowystarczalności Gospodarczej.** Dnia 9 bm. odbyło się w Warszawie walne zgromadzenie członków Ligi Samowystarczalności Gosp. Zebranie zajął dyr. J. Jakubowski. Przewodniczył zgromadzeniu p. dyr. St. Makowiecki. Sprawozdanie ogólne referował p. O. Missuna. Prace niedawno założonego wydziału przemysłowego zobrażował p. dyr. W. Balcer. Program działalności na przyszłość omówił p. W. Bielecki. Po udzieleniu absolutorium ustępującemu zarządowi dokonano wyborów komitetu Głównego do którego powołano około 60 najwybitniejszych przedstawicieli przemysłu i handlu. Prezydium Komitetu ukonstytuowało się w składzie: pp. Seweryn Samulski (Poznań) — prezes, Stanisław Makowiecki (Warszawa), Alfred Biederman (Łódź), Antoni Balcer (Katowice) — wiceprezisi. Do komisji rewizyjnej wybrani zostali pp. Bolesław Bartkiewicz, Bolesław Celiński, Jerzy Giedroyc, Władysław Giżycki i Jan Pożaryski. Do Zarządu Centralnego pp. Bielecki Wacław, Balcer Witold, Heinrich Aleksander, Kożusznik Rudolf i Missuna Olgierd. Uchwalono przez akklamację wniosek, aby poprosić min. przemysłu i handlu p. inż. E. Kwiatkowskiego na pierwszego honorowego członka Ligi. G.

(k) **Wkłady oszczędnościowe w P. K. O. we wrześniu rb.** Wzrost wkładów oszczędnościowych w P. K. O. postępuje szybkim tempem naprzód. Wrzesień wykazuje dalszy znaczny wzrost zarówno kapitału oszczędnościowego jak i liczby czynnych książeczek oszczędnościowych. Kapitał złożony na książeczkach oszczędnościowych P. K. O., wszystkich typów łącznie, osiągnął na ultimo września rb. zł 154.860.143, wzrósł więc w porównaniu do miesiąca poprzedniego o zł 2.424.737. Liczba czynnych książeczek oszczędnościowych P. K. O. osiągnęła w dniu 30. 9. rb. — 387.232. W ciągu września rb. wydała P. K. O. 13.126 nowych książeczek oszczędnościowych. Przyrost kapitału oszczędnościowego w P. K. O. w ciągu pierwszych 9 miesięcy rb. wyniósł 32,5 milionów zł, przyrost zaś liczby książeczek oszczędnościowych — 88.889.

(k) **Wzrost frekwencji uczniów w Liceum Handlowym Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy.** W obecnym roku szkolnym liczba uczniów i uczennic wzrosła do 222 wobec 178 w roku 1928/29. Liceum w bieżącym roku szkolnym uruchomiło 4 oddziały I-go kursu i 2 oddziały II-go kursu.

(k) **Nowa placówka handlowa na Śląsku.** Z dniem 1 października rb. powstała w Katowicach nowa placówka p. f. „Centrala Związków Hurtowników Żelaza” z siedzibą w Katowicach. Ma ona na celu ochronę i zastępstwo interesów poszczególnych związków hurtowników żelaza w Polsce. Dalszym zadaniem centrali będzie uregulowanie i ożywienie handlu żelazem, jak również dążenie do zwiększenia konsumpcji żelaza w kraju.

(k) **„Spójnia” Tow. Akc. hodowla nasion w Nochowiu p. Srem.** W dniu 10 bm. odbyło się w lokalu Banku Pozn. Związku Kredyt. walne zebranie akcjonariuszów. Zebranie zajął wiceprezes rady nadzorczej p. Skrzydlewski, prosząc, ażeby zebrani uczcili pamięć zmarłego prezesa śp. Szczepkowskiego przez powstanie. Sprawozdanie, bilans, rach. zysków i strat przedstawił zebrany członek zarządu p. Laudowicz, zaznaczając, że rok sprawozdawczy dla działu rolnego był nader niepomyślny, z powodu spadku cen na zboża. Natomiast dopisał dział hodowli nasion, którego produkcja wzrosła o ca. 100 procent. Bilans zamyka się po obu stronach sumą 333.054,81 zł. Rach. zysków i strat sumą 295.046,98 zł. Czysty zysk zł 49.893,85 postanowiono podzielić w myśl propozycji w taki sposób, że na dywidendę przypada 25 proc. poczem zebrani przyjęli bilans i udzieliłi pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej. Ustępującym członkom rady nadzorczej pp. Skrzydlewskiego, Krzyżostaniaka i Mielocha wybrano ponownie, a w miejsce śp. prezesa Szczepkowskiego wybrano na dwa lata p. Wachowiaka. Zarząd stanowią p. Laudowicz i Ściesiński

Z ZAGRANICY

(z) Nowy zakup złota przez Francję. Bankowi Angielskiemu udało się w pierwszych dniach b. m. uzyskać dla siebie 613.900 funtów szterlingów złota południowo amerykańskiego. Z drugiej jednak strony musiał on sprzedać 1.052.411 funtów złota sztabowego, tak że strata wynosiła per saldo okragłe 440.000 funtów. Sprzedane złoto sztabowe nabył Bank Francuski dla swoich rezerw. (j)

(z) Sprawa importu bydła do Czechosłowacji. W Pradze odbyły się obrady przedstawicieli min. rolnictwa, rad rolniczych, izb handlowych oraz organizacji przemysłowych w sprawie importu bydła z zagranicy. Jak wiadomo, rolnicy czechosłowaccy bronią się przed importem bydła nie tylko przy pomocy cel ochronnych ale i kontyngentu. Ponieważ kontyngent został już wyczerpany, a podaź wewnętrzno-krajowa nie zaspokaja zapotrzebowania rynkowego, przedstawiciele izb handlowych i organizacji przemysłowych zwrócili uwagę, że o ile kontyngent nie zostanie podwyższony, grozi dalsza zwyżka cen mięsa, która może odbić się ujemnie na całokształcie życia gospodarczego państwa. Mimo tych argumentów przedstawiciele ministerstwa rolnictwa wypowiedzieli się przeciwko podwyższeniu kontyngentu. W tej sprawie prowadzone są również obrady międzyministerjalne oraz komitetu ekonomicznego rady ministrów, które jednak dotychczas nie dały żadnych wyników. Panuje przekonanie, że ministerstwo rolnictwa będzie musiało ustąpić przed koniecznością sytuacji, gdyż już samo przeciąganie sprawy daje podnieść do zwyżki cen mięsa.

(z) Jeszcze w sprawie fuzji banków austriackich. W związku z komunikatem urzędowym w sprawie fuzji Kredit-Anstalt z Bodencredit-Anstalt, noszący o dobre poinformowanych źródeł, że objęcie nowych akcji za gotówkę, zagwarantowane zostało przez syndykat międzynarodowy, do którego należy również dom bankowy Rotschilda w Wiedniu. Poza tym Kredit-Anstalt rokował w okresie pertraktacji z Bodencredit-Anstalt w sprawie zapewnienia sobie potrzebnych kredytów w walucie zagranicznej. Rokowania te prowadzone były z bankami zagranicznymi.

(z) Znaczące zwiększenie importu ropy do Stanów Zjedn. A. P. Amerykański podsekretarjat stanu dla przemysłu i handlu opublikował w tych dniach swój sprawozdanie o stanie tamtejszego przemysłu naftowego. Według tego sprawozdania produkcja ropy na terenie U. S. A. wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku bardzo nieznacznie bo o 300 tys. tonn. Natomiast bardzo poważnie wzrósł import ropy i jej przetworów do Stanów, bo o około 20.000.000 tonn. Głównym importem okazał się Meksyk. (*)

Targowisko miejskie

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, dnia 15 października 1929.
Spędzono: wołów 64 buhaj 165 krów 334
bydła 563 świń 1340, cieląt 364 owiec 250
Razem 2517 zwierząt.

Płacono za 100 kg żywej wagi za:
(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi.)

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste, wytuczzone nieoprzęgane	0.0—0.00
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	150—152
Mięsiste tuczone starsze	0.00—0.00
Miernie odżywione	0.00—0.00
Buhaje:	
Wytuczzone pełnomięsiste	160—170
Tuczone mięsiste	144—150
Nie tuczone, dobrze odżywione starsze	132—136
Miernie odżywione	115—120
Krowy:	
Wytuczzone pełnomięsiste	160—166
Tuczone mięsiste	140—151
Nietuczzone, dobrze odżywione	120—126
Miernie odżywione	0.80—1.00
Jałowice:	
Wytuczzone pełnomięsiste	0.00—0.00
Tuczone mięsiste	146—154
Nietuczzone, dobrze odżywione	124—132
Miernie odżywione	100—111
Młodzież:	
Dobrze odżywione	116—120
Miernie odżywione	100—110
Cieleta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczzone	240—250
Tuczone cielęta	216—23
Dobrze odżywione	190—200
Miernie odżywione	160—180

OWCE:

Wytuczzone, pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	154—160
Tuczone starsze skopy i maciorci	140—148
Dobrze odżywione	0.00—1.30
Miernie odżywione	112—114

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	260—268
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	250—258
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	238—246
Mięsiste świnie ponad 80 kg	224—232
Macjory i późne kastraty	210—221
Świnie bekonowe	224—232

Przebieg targu ożywiony.

500-lecie miasta Wielichowa

Uroczysty obchód jubileuszowy

W ostatnią niedzielę miasto Wielichowo obchodziło uroczystość 500-lecia istnienia jako miasto. — Wielichowo na prośbę biskupa poznańskiego Stanisława Ciołka, ówczesnego właściciela Wielichowa, wyniesione zostało do godności miasta przez króla Władysława Jagiełłę przywilejem nadanym w Kole nad Wartą w dniu 15 lipca 1429 r. Z pewnych przyczyn natury wewnętrznej obchód jubileuszowy został odroczony na dzień 13 października. Należy podkreślić, że w roku jubileuszowym miasto, liczące według spisu z 1921 r. 1817 mieszkańców, zostało całkowicie odrestaurowane, który to szczegół świadczy o wielkiem umiłowaniu miasta przez mieszkańców Wielichowa wsławionych bohaterskimi walkami w powstaniu wielkopolskiem w bitwach pod Rakoniewicami, Wolsztynem i Kargową oraz w powstaniu 1863 i 1848.

Rano, w ratuszu zebrały się władze miejscowe, przedstawiciele władz powiatowych, prasy i przedstawiciel wojewody poznańskiego, naczelnik wydziału samorządowego p. radca Gluck. Przed ratuszem w karnym szeregu stanęły liczne towarzystwa miejscowe, jak Bractwo Kurkowe, Sokół, Towarzystwo uczestników powstania, Towarzystwo przemysłowe, Harcerze, dzieci szkolne i inne organizacje. O godz. 10.30 w pochodzie przez miasto, poprzedzonym orkiestrą ochotniczej straży ogniowej w Grodzisku pod batutą p. Skrzypczaka pięknie przybranymi ulicami miasta wyruszył pochód na nabożeństwo. Mszę św. odprawił w miejscowym kościele parafjalnym ks. proboszcz Ludwik Górski, który w czasie kazania okolicznościowego wskazał na akt wielkiego króla polskiego Jagiełły, wynoszący Wielichowo do rzędu miast królewskich w Wielkopolsce. Wskazując na piękne przykłady z historii, zachęcał kanzodzieja obywateli Wielichowa, by nadal trwali w wiernej służbie dla Kościoła i ukochanej Ojczyzny. Na zakończenie nabożeństwa, w czasie którego śpiewał miejscowy chór parafjalny pod batutą p. organisty Maślankiewicza odśpiewano wspólnie „Boże coś Polskę”.

Następnie przed pięknie przybranym w zieleni i sztandary narodowe ratuszem, odbyła się defilada przed przedstawicielami władz i organizacji. Był to moment bardzo uroczysty, który ściągnął rzesze ludności z całego miasta i okolicy.

Po defiladzie w wypełnionej sali hotelu Polonia zagaił uroczystość imieniem władz miejskich burmistrz

miejscowy p. Ludwik Tomczak, wnosząc na zakończenie swego przemówienia okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzplitej Polskiej, podjęty z entuzjazmem przez zebranych. Orkiestra strażnicy pożarnej odegrała hymn narodowy. Im. wojewody poznańskiego przemówił naczelnik wydziału samorządowego przy województwie p. Gluck, podkreślając umiłowanie obywateli wielichowskich do swego miasta, które wyraziło się w oporze przeciw władzom pruskim, usiłującym Wielichowo zamienić na wieś. Zakończył życzeniem, by w Wielichowie krzewiły się jak najlepiej wiara i patriotyzm polski, wypróbowany w powstaniach narodowych.

Jako rodowity Wielichowianin przemówił prof. Uniw. Pozn. Nadobnik, wyrażając cześć jubilatce, święcej tak rzadki w dziejach miast jubileusz.

Zkolei wygłosił referat o rozwoju miast w Polsce znany historyk dr. Kaczmarczyk, dyrektor archiwum państwowego. Mówca w sposób niezwykle ciekawy streścił rolę miast polskich i ich rozwój, wskazując na zawiązywanie się cechów, bractw i przemian wewnętrznych w różnych okresach. Drugi referat, uzupełniający historję Wielichowa szczegółami z doby współczesnej wygłosił następnie p. burmistrz Tomczak, podkreślając, iż za polskich czasów Wielichowo się rozwinęło, gdy utworzono spółdzielnię mleczarską, istnieje młyn parowy i powstała fabryka kilimów. Nastąpiły deklamacje i rapsośd o Władysławie Jagiełle, wykonane przez dzieci szkolne staraniem miejscowego kierownika szkoły p. Świętka i nauczycielstwa. Szczególnie piękny śpiew chóru szkolnego „Bogu Rodzica” przyczynił się do podniesienia uroczystości. Im. delegacji miast sąsiednich składali życzenia p. burmistrz Pioch z miasta Rakoniewic, burmistrz Śniatecki i burmistrz Falak z Rostrzarzewa. Odczytano liczne telegramy, m. in. od prezesa Związku Burmistrzów p. Scholla z Szamotuł, i senatora dr. Seydy im. redakcji „Kurjera Poznańskiego”. Na zakończenie uroczystości odśpiewał chór miejscowy pod kierownictwem p. Maślankiewicza pieśń „My chcemy Boga”.

Po uroczystości odbył się wspólny obiad w hotelu Polonia. W czasie obiadu uczczono Wielichowianina, autora znakomitej monografii o Wielichowie, p. Adama Henryka Kaletke, archwaryjsza Archiwum Państw. w Poznaniu. (k)

Sprawą tą winny zainteresować się nasze organizacje jak niemniej — Izby rzemieślnicze.

Bolączki emerytów państwowych

Piszą nam z miasta:

Z okazji Powsz. Wystawy Krajowej, otrzymali zarówno urzędnicy jak i emeryci m. Poznania specjalny dodatek drożyzniany. Natomiast emeryci państwowi, chociaż w takich samych żyć musieli warunkach w czasie wystawy, dodatku żadnego nie otrzymali. Ponieważ przez przeciąg kilku miesięcy za wszystko co tylko potrzebowali, od chleba do tramwaju drożej opłacać musieli, przeto popadli w taką biedę, że obecnie nie mają potrzebnych funduszy na zakup czy to ziemniaków czy węgla na zbliżającą się porę zimową.

Możeby władze nasze i o emerytach państwowych pomyślały, tak — jak nie zapominały o swoich — władze miejskie. Jeden z wielu.

Czy nie wiesz,

że kursa męskie na Uniwersytetach Ludowych w Dalkach, Zagórze i Odolanowie rozpoczynają się już w dniu 2 listopada br. Ostatni więc termin do zapisywania się na listę słuchaczy. Pięciomiesięczny pobyt w Uniw. Lud. z utrzymaniem wynosi 400,— zł.

A wiedzieć trzeba, że pobyt na Uniwersytetach Ludowych daje nie tylko pełnię uświadczenia umysłowego, ale i obywatelskiego, towarzyskiego i t. p.

Wystarczy przesłać pod adresem jednego z Uniwersytetów Ludowych (Dalki p. Gniezno, Zagórze p. Wejherowo, Odolanów Wlkp.), tylko 50,— zł, aby stać się słuchaczem U. L. Reszły

splacać można ratami. Informacji żądać w Tow. Czytelni Ludowych, Poznań, Fr. Ratajczaka 16, I. p.

Wystawa prasy katolickiej

Z Kalisza otrzymujemy następujący apel:

„Katolicki Komitet Prasowy“ w Kaliszu zwraca się do wszystkich P. T. Panów Wydawców dzieł katolickich oraz do wszystkich księgarni wydawniczych i redakcyj pism katolickich o łaskawe nadesłanie wszelkich książek, pism, boszur i t. p. na organizującą się w Kaliszu Wystawę prasy katolickiej.

Wystawa urządzoną będzie w okresie 28 października do 5 listopada br.

Gwarantujemy zwrot i czystość nadesłanych książek. Ekspozycję nadsyłać prosimy pod adresem: „Redakcja Głosu Kaliskiego“ w Kaliszu, ul. Narutowicza 4.

Ks. A. Borysowicz, przewodniczący sekcji wystawowej.

Gdynia — Hel w porze zimowej

P. P. „Żegluga Polska“ podaje do wiadomości, iż w czasie zimy podtrzymywana będzie stała komunikacja między Gdynią a Hellem w celu umożliwienia tak stale zamieszkującej Hel, jak i pragnącej go zwiedzić publiczności łatwego doń dojazdu.

Statek odchodzi w dniu powszednie z Gdyni na Hel w godzinach: 8,10 i 14,00, z Helu do Gdyni o 9,20 i 16,30; — w dni świąteczne z Gdyni o 11,00, z Helu do Gdyni o 16,00.

W niedziele i dni świąteczne, przy odpowiedniej pogodzie, statek oprócz tego będzie zachodził do Sopot, aby ułatwić mieszkańcom terenu W. M. Gdańska przejazd na Hel. W dni te statek odchodzić będzie z Gdyni do Sopot o godz. 9,40 i 17,10, z Sopot na Hel o 10,20, z Sopot do Gdyni o 10,20 i 17,50, z Helu do Sopot o godzinie 16,00.

Dla uczącej się młodzieży wprowadzone zostały bilety ulgowe, które w formie 20-biletowych książeczek nabyć można w Wydziale Pasażerskim P. P. „Żegluga Polska“ po okazaniu legitymacji uczniowskiej i zaświadczenia, iż rodzice lub opiekunowie zamieszkują Hel. Cena 20 biletów wynosi 20 zł, w ten sposób przejazd w jedną stronę będzie kosztował zamiast 3 złotych — 1 złotego.

Udział Polski w XIII Międzynarodowym Kongresie Okulistycznym

Międzynarodowy Kongres Okulistyczny był pierwszym tego rodzaju kongresem po wojnie. Poczynając od 1857 roku kongresy takie systematycznie się zbierały co parę lat i miały duży wpływ na rozwój i postęp okulistyki we wszystkich krajach.

Okuliści anglo - amerykańscy w 1925 roku podjęli inicjatywę wznowienia kongresów międzynarodowych. Niebawem powołany komitet energicznie wziął się do pracy i pokonawszy wiele trudności zwołał z kolei XIII kongres. Jako miejsce kongresu został wybrany Amsterdam. Na kongres przybyło około 1.200 okulistów ze wszystkich stron świata, reprezentując 43 narodowości. Zjechali się tutaj tej miary okuliści, jak Fuchs, Axenfeld, Morax, Tirrieu, Mac Callan, Angellucci, Elsching i wielu innych, których nazwiska znane są dobrze na całym świecie. Z polskich okulistów w kongresie wzięli udział z Warszawy — prof. Noiszewski, delegat Uniwersytetu Warszawskiego, docent Malanowski, dr. Czyżewski, naczelny lekarz Instytutu Oftalmicznego, dr. Karnicki, delegat ministerstwa spraw wojskowych, dr. Kempniński, dr. Pol i dr. Zachert, delegat ministerstwa spraw wewnętrznych (D. S. Z.), z Wilna — prof. J. Szymański i docent Abramowicz, z Poznania — prof. Kapuściński i dr. Skowroński, ze Lwowa — docent Reiss, oraz dr. Szaad (Toruń), dr. Pinz (Białystok), dr. Mincowa (Łódź), i dr. Braustein (Lublin).

Dorobek naukowy kongresu okazał się olbrzymi: wygłoszono na 20 posiedzeniach naukowych 253 referaty z różnych dziedzin okulistyki. Głównymi zagadnieniami, które kongres się zajmował na posiedzeniach plenarnych, były sprawy etjologii i leczenia jiskry (glaucoma) i jaglicy (trachoma).

Ze strony okulistów polskich zgłoszonych zostało 10 referatów, które wygłosili: prof. Szymański, docent Noiszewski, prof. Kapuściński, doc. Malanowski, doc. Abramowicz, doc. Reiss, dr. Zachert i dr. Pines. Uzupełnieniem prac kongresu była bardzo interesująca wystawa naukowa preparatów, wykresów, tablic itp., oraz wystawa historyczno - artystyczna, ilustrująca dzieje okularów oraz ich występowania w sztuce. Prócz tego w gmachu kongresu zorganizowany został stały pokaz instrumentów chirurgicznych i najnowszych aparatów optycznych, produkowanych przez światowej sławy firmy, co umożliwiło zgromadzonemu na kongresie okulistom zapoznanie się z nowoczesną aparaturą i techniką.

Dr. M. Z.

Uczciwość i pracowitość w Szwecji

Szwecja jest krajem wybitnie spokojnym, krajem spokojnej pracy. Szwed z temperamentu — flegmatyczny, dzięki częściowej prohibicji — trzeźwy, z natury, uczciwy i pracowity, jest obywatelem statecznym i spokojnym. Pijaństwo i nędza — rodzice wszelkiego występku, należą tu do rzadkości, uczciwość zaś jest wrodzonym i pielęgnowanym rysem charakteru. To też nie trzeba się dziwić, że sprzedawca gazet zostawia je bez opieki na ulicy, a przechodnie sami płacą i odliczają sobie resztę, lub że statki kursujące pomiędzy szkami pozostawiają na przystani korespondencję i paczki bez żadnego dozoru i nikt cudzego nie weźmie.

Szwed z dumą twierdzi, że gdyby w najruchliwszym punkcie miasta pozostał swą walizką, nazajutrz napewno znalazłby ją w tem samym miejscu, chyba, że ktoś uprzejmy, zobaczywszy adres, odniósłby mu ją do domu.

Drugim, obok uczciwości, zasadniczym rysem charakteru Szwedów jest pracowitość. A że w Szwecji każdy znaleźć może pracę, więc nędza jest tam zjawiskiem znacznie rzadszym, niż w innych krajach. Klęski bezrobocia Szwecja nie zna zupełnie. I nic w tem dziwnego. Wszak na terenach niewiele co mniejszych od Polski zamieszkuje zaledwie 5 i pół miliona ludności. Daleko posunięte zdobycze społeczne i opieka społeczna, wysokie płace, oraz dobre warunki mieszkaniowe, stanowią o dość wysokiej skali życiowej, tak że każdy może uczciwą pracą nietylko zapewnić sobie żołądki i warunki egzystencji, ale dojść do dobrobytu. Robotnik szwedzki nie ma właściwie o co walczyć. To też tutejsza socjalna demokracja, wszelkie demonstracje i wystąpienia organizuje nie z wewnętrznej, lokalnej potrzeby, tylko dla zadośćuczynienia instrukcji i wymaganom drugiej międzynarodówki.

Komuniści zaś, a sowieccy carowie kładą wielki nacisk na powodzenie roboty w Szwecji i oficie syją złotem. Dzięki temu że w roku 1927 sprowokowali i przegrali strajk górniczy oraz stale chęją klasę robotniczą do walki — coraz bardziej tracą na wpływach. Wszyscy tu bowiem zdają sobie sprawę, że wszelka walka jest wrogiem produkcji i obrotu, a więc i dobrobytu. Ponieważ zaś dążenie do dobrobytu przez uczciwą, spokojną pracę jest zasadniczą cechą życia szwedzkiego, oraz jedynym obywatelskim nakazem narodowym, więc spokój wewnętrzny i pokój międzynarodowy nabiera w Szwecji cech nie jakichś hasła teoretycznych, do odświętnego użytku przeznaczonych, ale wskazań zasadniczych, na których buduje się przyszłość.

Pokazywano mi pracującego z zakaszanymi rękami murarza, który co sobota, skończywszy robotę, wyjeżdża własną motorówką do żony, spędzającej z dziećmi lato w jego własnej willi. Murarz ten oczywiście nie jest regułą, ale jest — ideałem każdego Szweda. I w istniejących ustalonych warunkach życia każdy, choćby był robotnikiem, pracując i oszczędzając może dojść do dobrobytu. Dlatego też Szwedzi nie szukają szybkich a nieuczciwych sposobów dorabiania się, boją się wszelkich zmian i wstrząsów, są na ogół ludźmi pogodnymi i zadowolonymi. O tem zadowoleniu i braku ochoty do robienia jakichkolwiek eksperymentów społecznych bądź politycznych może świadczyć charakterystyczne przemówienie w parlamencie jednego z przewodców socjalistycznych, który oświadczył, że socjaldemokraci nie wysuwają konkretne sprawy zmiany ustroju, gdyż w razie wprowadzenia republiki nie widzieliby lepszego kandydata na prezydenta od obecnego króla.

Najnieszczęśliwszy monarcha

W japońskiej dzielnicy Tientsinu, w jednym ze starych pochylonych domków mieszka ostatni cesarz Chin, zdezonizowany bogdychan, który byłby dziś władcą 400 milionów mieszkańców Imperjum Żółtego Smoka, gdyby wypadki potoczyły się inaczej... Uprzejmie walcząca o prawo dynastji mandzurskiej cesarzowa wdowa wyznaczyła w roku 1912 małoletniego Pu-Yi swoim następcą na tronie bogdychanów. Lecz rewolucjoniści zwyciężyli, tron małego żółtoliciego cesarza chwiał się, aż pozbawiono go korony. Zdezonizowany cesarz Pu-Yi pozostał jednak w Pekinie, zamieszkuje nadal w wielkim pałacu swych przodków i zachowując pewne pozory władzy. Przed pięciu laty stolicę opanowali republikanie, obalając ostatnią twierdzę kilkudziesięcioletniej monarchji. Osmnastoletni Pu-Yi zmuszony był szukać schronienia u japończyków, którzy go ulokowali następnie w granicach japońskiej koncesji Tientsinie.

Rząd japoński wyznaczył byłemu bogdychanowi skromną pensyjke 50 funtów szterlingów miesięcznie, to też musiał młody Pu-Yi zrezygnować z wschodniego splendoru i zwolnić swą służbę, licząc 1.100 głów. Aby zaoszczędzić kilka funtów miesięcznie na komornem, były cesarz chiński przeprowadził się ostatnio do starego domu w skromnej dzielnicy Tientsinu; prowadzi oszczędne gospodarstwo, odmawia sobie we wszystkim i zaledwie może koniec z końcem powiazać.

Znajdującego się na wygnaniu we własnym państwie cesarza Chin, odwiedził niedawno angielski dziennikarz przed którym nieszczęsny Pu-Yi wylewał

swę gorzkie żale, uskarżając się na okrutny swój los. Były bogdychan nie daży bynajmniej do korony, nie ma on żadnych zamiarów w tym kierunku, zresztą wszelka akcja monarchistyczna skazana jest w Chinach na niepowodzenie, brak tam bowiem jakiegokolwiek partji royalistycznej. Pu-Yi pojmuje to doskonale to też jedynym jego marzeniem jest wydosłać się z Chin i wyjechać do Anglii. Zresztą nadwątlone zdrowie żony 23-letniego ex-cesarza wymaga poważnej kuracji, a przedewszystkiem porady europejskich lekarzy. Na przeszłość jednak stoi zupełnie brak środków. Majątek chińskich bogdychanów wartości kilkuset milionów funtów został skonfiskowany przez chińskich rewolucjonistów. Pu-Yi zwracał się wielokrotnie do rządu nankińskiego o wyznaczenie mu jakiegokolwiek odszkodowania, lub o przyznanie mu stałej pensji, celem umożliwienia wyjazdu do Europy, lecz na prośby swe nie otrzymał żadnej odpowiedzi. Niedawno pisał b. cesarz do rządu republikańskiego w sprawie zwrotu portretów jego przodków, wywiezionych z pałacu Shon-Hwang-Tien. Lecz i na ten list nie otrzymał odpowiedzi. Z gazet zaś dowiedział się że rząd miał jego prośbie odmówić. Poza swą osobistą krzywdą materialną były cesarz chiński nie ma żadnej urazy do rządu rewolucyjnego i pod względem politycznym nie ma mu nic do zarzucenia.

„Nigdy nie zamierzałem”, oświadczył „Mr.” Pu-Yi dziennikarzowi, „czynić jakiegokolwiek przeszkody ustrojowi republikańskiemu. Nie leży też w mojej intencji zwalczać obecny rząd. Nigdy nie organizowałem armji przeciwrewolucyjnej, nie chciałem walczyć. Modliłem się o pokój wewnętrzny dla Chin. Rewolucyjnym żołnierzom mawiałem: „Oto są wasze Chiny. Abdykuję bez żalu, oddaję wam swój naród. Oby tylko pokój panował w kraju”. Obawiam się jednak, że naród mój nie jest obecnie szczęśliwy. Nawet za dawnych czasów — w 1912 roku, Niebieskie Imperjum było krajem nieszczęsnym, lecz chińczycy byli naówczas zwartym narodem. A teraz!...” Mr. Pu-Yi smutnie spogląda na dziennikarza.

Dążeniem jego jest wydosłać się do Anglii. Chciałby poznać wielu białych ludzi, a przedewszystkiem księcia Walji, Lloyd George'a, Charlie Chaplina, Hoover'a i... Lindbergha. Oto są marzenia ostatniego bogdychana wielkiej mandzurskiej dynastji Czingów!

„Kłopoty uliczne“ Nowego Jorku

Wielkie kłopoty ma Nowy Jork z rozbudową miasta i z unormowaniem potężniejszego ustawicznie ruchu ulicznego. Dziś wszakże swobodne poruszanie się w centrum Nowego Jorku jest prawie niemożliwe. Ołbrzymie sznury samochodów posuwać mogą się niekiedy z trudnością krok za krokiem, — a w niektórych godzinach, zwłaszcza, gdy pracownicy biurowi i robotnicy opuszczają potężne drapacze fabryczne, — komunikacja staje się wręcz niemożliwa. Tysiące ludzi czeka na każdym skrzyżowaniu się ulic, — tysiące samochodów i innych pojazdów nie może ruszyć się z miejsca. Pomimo rozpaczyliwych wysiłków policji tworzy się na ulicach zastój, którego przez dłuższy czas nie można usunąć. Nie należy bowiem zapominać, iż w potężnych gmachach biurowych, mieszczących się w śródmieściu, pracuje po 20 i 30 tysięcy osób — i armja tych pracowników, schodząc się i opuszczając pracę, musi wpływać na zatomowanie ruchu ulicznego.

A gdy weźmie się pod uwagę, iż ludność N. Jorku wzrasta ustawicznie i że ciągle zwiększa się potrzeba budowy coraz to nowych domów na wyzyskanym już do ostateczności gruncie N. Jorku, — nic tedy dziwnego, że zarówno kwestja uregulowania ruchu, jak i umożliwienia rozbudowy miasta stanowią w chwili obecnej najpoważniejszą troskę N. Jorku.

Nie brak oczywiście najróżnorodniejszych reformatorów, którzy starają się rozwiązać te trudne problemy. I tak od pewnego czasu żywa dyskusja wywołuje projekt przebudowy N. Jorku, opracowany przez liczne grono najpoważniejszych architektów i inżynierów, powołanych do współpracy nad rozwojem N. Jorku przez specjalną fundację „Russel Sage”. Plan ten przewiduje ściśle zespolenie N. Jorku z otaczającymi go miastami i stworzenie na tej przestrzeni nowych, potężnych arterji komunikacyjnych, przystosowanych najzupełniej do wymogów dzisiejszego życia. A więc cały ruch uliczny podzielony miałby być na trzy zasadnicze odnogi. Normalna ulica służyć miałaby dla ruchu pieszych, nad nią wznosiłaby się druga ulica, przeznaczona tylko dla samochodów. A wreszcie w podziemiach byłoby miejsce dla kolejek i tramwajów. Takie rozłożenie ruchu pozwoliłoby oczywiście swobodnie poruszyć się w N. Jorku około 20 milionom ludzi, — tak, że dalszy rozwój N. Jorku mógłby pójść normalnym torem.

Odpowiednio rozlokowane byłyby również place pod budowę nowych drapaczy nieba. Na poszczególnych terenach zarezerwowane zostaną miejsca pod potężne bloki nowych domów, które jednak będą tak rozmieszczone, ażeby wszędzie było dość powietrza i zieleni ogrodów. Te nowe dzielnice ciągnęłyby się oczywiście poza obrębem dzisiejszego N. Jorku — stałyby jednak z centrum miasta w ściślejszej łączności.

Mimo wszystko jednak nowe plany rozwojowe nie dadzą się zbyt rycino wpro-

wadzić w życie — to też na razie w dalszym ciągu duszno i ciasno jest na centralnych ulicach N. Jorku, a władze głowią się nad sposobami, by chociaż prowizoryczni eułatwici komunikację uliczną w godzinach najsilniejszego ruchu. Ostatnio na przykład wprowadzono nakaz, wzbraniający automobilom przejeżdżać przez główne ulice w chwili najsilniejszego ruchu pieszych przechodniów. Zarządzenie to okazało się jednak znowu połowiczne, — wprowadziło bowiem na licznych ulicach bocznych tem większy chaos i zamieszanie.

Wódz Osagów przed mikrofonem

Wiedeń gości obecnie „Białego Orła”, wodza plemienia Osagów, liczącego sobie 107 lat. „Biały Orzeł” zamierza przemawiać przed mikrofonem radiostacji wiedeńskiej; słuchacze tej stacji dowiedzą się zatem o niejednym ciekawym biograficznym szczególe z życia sędziwego wodza. „Biały Orzeł” zwiędział po raz pierwszy Europę w roku 1887-ym. Wówczas był gościem Bismarcka i królowej Wiktorji. W roku 1909 bawił czas jakiś na dworze cesarza Franciszka Józefa, z którym wypalił fajkę pokoju. Tę fajkę, zrobioną z drzewa twardego jak kamień i liczącą kilka stuleci, wódz Osagów pokazuje z dumą, dodając przytem, że pewien Amerykanin ofiarowywał mu już za nią 200.000 dolarów, lecz że niema takiej sumy, za jakąby się zgodził sprzedać. „Biały Orzeł” jest wielkim zwolennikiem Karola Maya, który — jego zdaniem — świetnie zgłębił duszę czerwoną rasy; z May'em widział się przed trzydziestu laty, podczas swego pobytu w Berlinie i dał mu wówczas garść szczegółowych informacji, dotyczących obyczajów Indian.

Na pytanie, co sądzi o radjotechnice „Big chief” oznajmił, że radio cieszy się wśród jego ziomków wrastającą z dniem każdym popularnością i że w niejednym wigwanie już rozbrzmiewa głosnik, po czem dodał, że w Ameryce istnieją rozgłośnie noszące się z zamiarem nadawania indjańskiego programu.

Ile kosztować będą podróże międzyplanetarne

W niemieckim czasopiśmie „Die Rakete”, poświęconem wyłącznie zagadnieniom komunikacji międzyplanetarnej, podany został wykaz przypuszczalnych kosztów podróży statkiem raketowym w przestworza ku poszczególnym planetom. Otóż najkrótsza, bo trwająca zaledwie pięć dni wycieczka na księżyc i z powrotem kosztowałaby 3200 000 marek, także sama wycieczka, połączona z lądowaniem na srebrnym globie, kosztowałaby znacznie więcej, bo aż 17 milionów marek. — Bez porównania droższe byłyby dalsze podróże międzyplanetarne; podróż na Wenerę kosztowałaby 21 milionów marek i trwałaby bądź co bądź prawie dwa lata, bo 680 dni, podróż na Marsa trwałaby 960 dni i kosztowałaby 49 milionów marek, podróż na Jowisza trwałaby 1200 dni i kosztowałaby 420 milionów marek. Najkosztowniejsza byłaby „podróż okrężna”: Ziemia — Mars — Wenus — Ziemia, — trwałaby ona 1580 dni i kosztowałaby okragle pół miljarda marek. Podający te cyfry inżynier Guido Pirquet sądzi, że przy pewnych udoskonaleniach w systemie rakiet koszt podróży międzyplanetarnych udałoby się poważnie zmniejszyć. Ze te podróże są kwestją niedalekiej przyszłości — o tem ani autor, ani redakcja „Die Rakete” nie wątpi.

Próba samobójstwa uzdrowia paralityka.

Od kilku lat wskutek wypadku samochodowego sparalizowany adwokat amerykański w Oakland, Amandus Paulson, wobec bezskuteczności wszelkich zabiegów lekarskich, postanowił odebrać sobie życie i w tym celu odkręcił w swej sypialni kurek od gazu, napisawszy uprzednio listy, wyjaśniające powód samobójstwa. Zapach gazu zwrócił jednak uwagę sąsiadów i denat przewieziony został do szpitala, gdzie ku najwyższemu swemu zdumieniu odzyskał władzę w dotkniętych od kilku lat paralizem członkach. Ten niezwykły wypadek wywołał wielkie zainteresowanie kół lekarskich, które poddają niedoszłego samobójcę szczegółowym badaniom celem ustalenia przyczyny jego niezwykłego uzdrowienia.

Odkrycie dawnej rzymskiej łaźni w Chorwacji.

Robotnicy, zajęci przy kopaniu fundamentów w mieście Sisku w Chorwacji, natrafili na resztki starej rzymskiej łaźni. Ruiny łaźni są dobrze zakonserwowane. Oprócz murów odkopano również starorzyskie urządzenia techniczno-kąpielowe, jako to rury ołowiane i gliniane, stary kocioł w którym znaleziono nawet resztki węgla i popiołu, i t. d. W najbliższych dniach przyjadą do Sisku z Białogrodu i Zagrzebia uczeni — fachowcy, by poddać odkryte ruiny dokładniejszym badaniom.

100.000 analfabetów w Moskwie.

W tych dniach zakończone zostały prace około sporządzenia wykazu analfabetów i półanalfabetów w Moskwie. Na podstawie przeprowadzonej specjalnie w tym celu rejestracji stwierdzono, iż w chwili obecnej jest w Moskwie około 110 tysięcy analfabetów i półanalfabetów.

Radjo a rybołówstwo

U wybrzeży Indji Zachodnich krąży statki rybaków hinduskich, zaopatrzone w aparaty nadawczo - odbiorcze Marconi'ego, pracujące na fali od 200 do 3.000 m. i posiadające zasięg wahający się pomiędzy 200 a 300 milami. Dzięki tym aparatom rozsiani po morzu rybacy porozumiewają się zarówno pomiędzy sobą, jak ze swemi przystaniami, zbierają się na rybnych wodach, otrzymują wiadomości rynkowe, dowiadują się mianowicie, w jakim punkcie wybrzeża można jaknajkorzystniej spieniężyć pojmioną rybę. Tam też, po skończonym połowie, kierują swe statki. Prawie wszyscy rozporządzają ramowemi antenami, dzięki którym odnalezienie statku, wzywającego na połów, nie przedstawia zbyt wielkich trudności, skoro najwyraźniejszy odbiór wskazuje na fakt, że fale emisji uderzają w antenę prostopadłe do płaszczyzny jej ramy.

Przepowiednia pogody na październik

Ludzie czują dziwny sentyment do wszelkich przepowiadaczy pogody i innych wypadków. Chociaż przepowiednie rzadko kiedy sprawdzają się, ci którzy je głoszą, cieszą się jednak niesłabnącą popularnością. Widocznie świat lubi być oszukiwany i tak już będzie zawsze. Urzędowy przepowiadacz pogody w Stockerau daje następującą prognozę na rozpoczęty już październik: Pogoda wietrzna, mgliście, częściowo jednak słoneczna i bardzo ciepła. Nocami możliwe jednak przymrozki, a w miejscowościach górzystych obfite opady śnieżne. Brzydkie dni będą 19 i 29 października. Ciepło będzie się wzmacniało aż do 10 października, potem lekkie opady, burze i chłody nocne. Od 17 znacznego pogorszenie się stanu pogody. Nastąpią deszcze, śniegi, zima a nawet mrozy. Od 22 znów słońce i znów ciepło. W dniu 22 października piękna i słoneczna pogoda, prawie upał. W 24 godziny później gwałtowna zmiana pogody na gorsze. Dopiero w ostatnie dni października, znów słońce i ciepło. Prawie taka sama pogoda będzie w listopadzie, który będzie miał również wiele dni ciepłych.

Polska Pomologia.

Ukazało się właśnie na półkach księgarskich II wydanie „Polskiej Pomologii” Kazimierza Brzezińskiego, wydanej nakładem Księgarni H. Altenberga we Lwowie. W drugim wydaniu, znacznie rozszerzonym, nie tylko uzupełniono nowymi odmianami te rodzaje drzew owocowych, które były objęte pierwszym wydaniem, ale ponadto wprowadzono po raz pierwszy pewną ilość opisów odmian moreli, brzoskwiń, agrestu, porzeczek, malin, winorośli. Opisy odmian poszczególnych rodzajów drzew owocowych poprzedzono krótkim opisem botanicznym każdego rodzaju.

Z temi uzupełnieniami książka, oparta nietylko na naukowej literaturze przedmiotu, ale przedewszystkiem na długoletnim własnym doświadczeniu i obserwacji autora, uwzględniająca ponadto w szerokim zakresie wartość odmian dla naszych stosunków klimatycznych i globowych i ich zastosowania w ogrodzie owocowym, jest nie tylko jedynym w języku polskim dziełem specjalnym dla informacji fachowca i amatora, ale także nadaje się znakomicie, jako podręcznik szkolny dla szkół rolniczych i ogrodniczych.

Z różnych stron Polski

Pierwsza kobieta sędzią w Polsce

Minister sprawiedliwości Car zamianował asesora sądowego, pełniącego obowiązki sędziego dla nieletnich w Warszawie p. Wandę Grabińską — sędzią sądu grodzkiego w Warszawie. Należy zaznaczyć, że nominacja p. Grabińskiej jest pierwszą nominacją kobiety na sędziego w Polsce. P. Grabińska pochodzi z Radomia i oddawna interesuje się dziedziną opieki prawnej nad młodocianymi przestępcami. Opiece tej poświęciła dużo pracy bezinteresownej i zdobyła sobie mił wśród swoich kolegów.

Katastrofa weselnego autobusu.

Rzeszów. W Dębicy uchyłło się wesele żydowskie, a goście weselni z Głogowa, w wielkiej liczbie pragnęli w tej uroczystości uczestniczyć. Podróż odbywała się spokojnie i bezpiecznie. Dopiero w samej Dębicy jakaś kobieta podbiegła nagle pod autobus, a szofer zmuszony był gwałtownie skręcić, by jej nie przejechał. W tej chwili autobus przewrócił się, wskutek czego dziewięć osób odniosło ciężkie rany, dwie zostały zabite, autobus zupełnie strzaskany. (Paz).

13-letni pastuszek samobójcą.

Bielsko. Na szlaku kolejowym Chebzie rzucił się pod przejeżdżający pociąg w zamiarze samobójczym, 13-letni syn konduktora kolejowego z Chebzia Józef Sosnowski. Parowóz odciał mu lewą nogę poniżej kolana. Po nalożeniu desperatowi opatrunku przewieziono go do szpitala w Goduli. W toku dochodzenia ustalono, że niedzysły samobójca, który pisał gęsi tuż przy torze, wskutek niedbalstwa dopuścił do przejechania przez pociąg 6 gęsi i z obawy przed czczą karą od rodziców rzucił się pod pociąg. (Paz.)

Z wydawnictw

Kanarek i ptactwo ozdobne śpiewające.

Pod tym tytułem zaczął wychodzić dwutygodnik ilustrowany poświęcony sprawom hodowli kanarków i ptactwa ozdobnego.

Czasopismo to przynosi bogatą i naukowo opracowaną lekturę oraz poucza o racjonalnej hodowli i pielęgnacji tych miłych ptaszek.

Prenumerata wynosi: kwartalnie złotych 2,50, rocznie zł 10,—, numer pojedynczy zł 0,50. Adres wydawnictwa: „Kanarek”, Lwów, ul. Bart. Głowackiego 32.

RADJO

Programy radiofonijne

Środa, dnia 16 października 1929.

Poznań (335 m) godz. 13,00 sygnał czasu; godz. 13,05 koncert gramofonowy; godz. 14,00 notowania giełdowe; godz. 14,15 komunikaty; godz. 17,10 „Żywe Iskry” — recytacje (wygl. prof. Oskar Zawrocki); godz. 17,30 audycja dla dzieci w wykonaniu „Wujcia Czesia” godz. 18,00 godzina niespodzianek; godz. 18,55 nadprogram; godz. 19,15 „Silva rerum”; godz. 19,30 pogadanka francuska (wygl. p. Omer Neveux); godz. 19,50 kronika „Tygodnia Radiowego”; godz. 20,15 „Czary na dworach królewskich” wygl. prof. Henryk Mościcki (transmisja z Warszawy); godz. 20,30 koncert muzyki lekkiej. Wykonawcy: Orkiestra 58 p. p. pod batutą kpt. M. Chmielewicz. Zofja Fedyczkowska, art. op. (śpiew), Bolesław Tylja, kapelm. opery (akomp.); g. 21,30 słuchowisko liter., z powodu święta norweskiego. „Pretendenci do tronu Ibsena” (transmisja z Warszawy); godz. 22,15 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22,30 radiografja; godz. 23,00 muzyka taneczna z winiarni „Carlton”.

Audycje oznaczone gwiazdka transmisyjowane będą na stacji krótkofalowej! (fala 31,8 m).

Katowice (416 m) godz. 12,05 koncert gramofonowy; godz. 16,00 komunikaty gospodarcze; godz. 16,15 program dla młodzieży szkolnej z Warszawy; godz. 16,45 koncert gramofonowy; godz. 17,15 Olga Regorowiczowa: „Z nowych wydawnictw literackich”; godz. 17,45 koncert popularny z Warszawy; godz. 19,05 koncert z udziałem p. A. Kitschman (śpiew); godz. 19,30 Kamila Nitschowa: „Z podróży po Skandynawji”; godz. 20,00 komunikaty sportowe; godz. 20,15 transmisja z Warszawy. Prof. Henryk Mościcki: „Czary na dworach królewskich”; godz. 20,30 transmisja audycji narodowej poświęconej Nor-

wegji z Warszawy; godz. 22,15 komunikaty; godz. 23,00 Skrzynka pocztowa w języku francuskim.

Warszawa (1412) godz. 12,05 koncert gramofonowy; godz. 13,00 komunikat meteorologiczny; godz. 15,00 komunikat gospodarczy; godz. 15,45 komunikat harcerski; godz. 16,45 program dla młodzieży szkolnej. P. Stefan Łoś wygłosi pogadankę p. t. „O Wojtku z Czarną twarzą” (wrażenia podróży po Brazylii i Senegal); godz. 16,45 koncert gramofonowy; godz. 17,15 „Kobieta na scenie (w/g wspomnień Józefa Kotarbińskiego) wygl. p. Marja Ankiewiczowa; godz. 17,45 koncert popularny w wyk. ork. R. P. pod dyr. Józefa Ozimińskiego; g. 18,45 rozmaitości oraz kom. Tow. Zachęty do Hodowli koni w Polsce; godz. 19,10 „Skrzynka pocztowa rolnicza”; godz. 19,25 muzyka taneczna z płyt gramofonowych; godz. 19,40 „Radjokronika”; godz. 20,15 „Czary na dworach królewskich” — wygl. prof. Henryk Mościcki; godz. 20,30 audycja narodowościowa poświęcona Norwegji, a) 20,30 — koncert, b) 21,30 — słuchowisko: „Pretendenci do tronu” Henryka Ibsena. Fragmenty w opracowaniu radiofonijnym Marji Zyżemskiej - Balary. I. Pogadanka o Norwegji. II. O muzyce norweskiej powie p. Karol Stromenger. III. Koncert muzyki norweskiej. 1. Jan Halvorsen: Rapsodja norweska nr. 1. 2. Edward Grieg: Koncert fortepianowy a) Allegro moderato, b) Adagio, c) Allegro marcato. 3. a) O. Bull-I. S. Svendsen: Solitude sur la montagne, b) E. Grieg: Tańce symfoniczne op. 64; godz. 22,15 komunikaty; godz. 22,25 „Z dymkiem papierosa”; godz. 22,35 komunikaty; godz. 23,00 muzyka taneczna.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Sekcja Kolonjalna Ligi Morskiej i Rzecznej.** Zebranie odbędzie się dnia 15 bm. o godzinie 20 w sali 13 Izby Przemysłowo - Handlowej, przy ulicy Mickiewicza 34

— **Koło Śpiewackie Polskie.** Zebranie odbędzie się w środę, dnia 16 bm. o godzinie 20 w sali druha Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Na porządku obrad sprawa wyjazdu z koncertem do Warszawy.

— **Koło Muzyczne - Sceniczne „Dzwon”** urządza w dniu 16 bm. o godz. 19,30 plenarne zebranie w lokalu posiedzeń p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Tow. śpiewu im. F. Nowowiejskiego.** Zebranie odbędzie się w środę dn. 16 bm o godz. 20 na salce Kasyna Obywatelskiego przy ul. Marsz. Focha 81. — Lekcje śpiewu we wtorki i piątki o godzinie 20 na salce Św. Antoniego przy kościele.

— **Tow. Uczestników Powstania dzieł. III Zamek.** W środę 16 bm. o godz. 20 odbędzie się miesięczne zebranie w lokalu „Boulevard”. pl. Nowomiejski 5. Na porządku obrad m. in. wykład pułkownika Piekuckiego oraz inne ważne sprawy.

— **Stow. Prac. Fryzjerskich.** Ogólne nadzwyczajne zebranie odbędzie się dnia 16 bm. o godzinie 20 na dużej sali p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8.

— **Tow. Młodych Przemysłowców, Wydział Metalowy.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek dnia 17 bm. o godz. 19,30 w lokalu p. Jarockiego przy ulicy Masztalarskiej 8. Wykład p. Obera o galvanizacji metalu.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Czesław Nowak 4 m. 10 d. Stanisława Jankowiakówna, robotnica fabryczna, 18 lat. Agnieszka Wiśniewska, służąca, 31 l. Józef Mačkowiak, emer. robotnik kolej, 72 l. Zbigniew Władysław Muszyński 6 m. 12 d. Stanisława Zawadzka z d. Hirtówna, 28 l. Klara Sopolnińska z d. Boniszewska, 72 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Antoni Czupalski, Poznań 20 zł; — Stanisław Rutter, Poznań 20 zł; — Marja C. 10 zł; — H. N. z Wildy z prośbą o wysłuchanie 5 zł; — Dychtowiec w sprawie Marji Góral przeciw Marji Reich 5 zł; — H. J. z gorącą prośbą o uzyskanie mieszkania

5 zł; — Jan Czerwiński, Poznań, Stary Rynek 85 — 20 zł; — K. L. 10 zł; — N. N. 6 zł; — W. S. z prośbą o zdrowie i o dawniejszą zgodę 1 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 2 418,10 zł.

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

ARAGO
ST. GÓRSKIEGO
WARSZAWA
ODCISKI
ZADAĆ WSZĘDZIE

Szczyt doskonałości
ANITRA
Krem odelikatnie, małuje cerę. Niezmienny środek toaletowy. Konieczny po goleniu.
Laboratorium St. Górski
Warszawa
ap 19427

„Pluie de Fleurs”
PERFUMY, cudowny zapach, WODY KWIATOWE, MYDŁO i PUDER
Tw 885
J. SZACH — WARSZAWA.

WŁASNY WYRÓB
KONFEKCIJ MĘSKIEJ
i CHŁOPIĘCEJ

RZETELNE
NAJTAŃSZE
ZRÓDŁO
ZAKUPU!

E. GRZEŚKOWIAK
POZNAŃ ST. RYNEK 83

Na Dzień Zaduszny

LAMPKI NA GROBY

w kapslach staniolowych i blaszanych bez umberek i z różnokolorowemi abażurkami

„MULTUM”

wyrabia

Zakłady Przemysłowe
Kraków, ul. Sołtyka 19.

Tw 467

W niedzielę, 13 października 1929 r., rano o godz. 8, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, mój najukochańszy i najtroskliwszy ojczulek, najdroższy syn, brat, szwagier, i wuj, ś. p.

Stanisław Arendt

właściciel fabryki i składu aptecznego w Sopotach

przeżywszy lat 55. Pogrzeb odbędzie się w Sopotach w środę, 16. b. m., o godzinie 11.

W ciężkim smutku nieutuleni
córka, matka, siostry i rodzina.

Sopoty, Poznań, Wronki, Sambor-Galicja. Szelejewo.

dw 2525

Dnia 14 października 1929 r. zakończył pracowity żywot po długiej chorobie, opatrzony Sakramentami św., mój nad wszystko ukochany mąż, nasz najtroskliwszy ojciec, nasz drogi szwagier, wujek i zięć, ś. p.

Władysław Łabiszewski

lekarz - dent.

przeżywszy lat 55. Ekspozycja zwłok odbędzie się z domu żałoby w Inowrocławiu, Solankowa 71, w środę, 16 bm. po poł. o godz. 4 do kościoła Panny Marji, tamże nabożeństwo żałobne w czwartek, 17 bm. rano o godz. 10, poczem pogrzeb na cmentarz parafjalny.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

zw 19631

z Parulskich

Antonina Szturm de Hirszfeld

żona inspektora Teatrów miejskich w Poznaniu

po krótkich i ciężkich cierpieniach, zasnęła w Bogu, dnia 14. 10. 1929 r., przeżywszy lat 54. Nabożeństwo żałobne odbędzie się w kościele Najśw. Serca Jezusowego w Jeźcach w czwartek, dnia 17 b. m. o godzinie 9 rano. Wyprowadzenie zwłok nastąpi po nabożeństwie na cmentarz parafjalny w Jeźcach, o czym zawiadamiają

Poznań, ul. Jasna 16.

maż, syn, synowa i wnuk.

zw 19639

Najstarszy Zakład pogrzebowy P. Piasecki, Klasztorna 14. Telefon 2769.

Sztuczne nogi i ręce
wyrabia: dw 2869
Polaczek, Sambor 32
Cenniki darmo.

Koszule

damskie, męskie i dziecięce

Kupujesz najtaniej

w firmie

Jan Ebertowski

ul. Nowa 10.

Garsonki

Pullovery, Kamizelki

wielki wybór niskie ceny

w firmie

Jan Ebertowski

ul. Nowa 10.

Pończochy

najkorzystniej kupujesz w firmie

Jan Ebertowski

ul. Nowa 10.

Kompletne Wyprawy

Obrusy

Kołdry

Łóżka metalowe

Wyroby własne

Pokaz towaru nie obowiązuje do kupna

Sprzedaż fabryczna

Poznańska

Fabryka Bielizny

wł. Jan Ebertowski ul. Nowa 10.

Pw 6294-43, 243

W sobotę, dnia 12 b. m., o godz. 12,30, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, nasza najukochańsza mateczka, ś. p. zw 19 638

z Boryczkowskich

Juljanna Jabczyńska

przeżywszy lat 56. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 16. 10. 1929 r., o godzinie 5 (17) po poł., z kostnicy cmentarza farnego, o czym donoszą prosząc o modlitwę

w ciężkim smutku pogrążone dzieci.

Los - Angelos, Paryż, Arras.

Najstarszy Zakład pogrzebowy P. Piasecki, Klasztorna 14. Telefon 2769.

Adwokat

Dr. Eugenjusz Słotwiński

przeniósł swą kancelarię

Poznań, pl. Wolności 8. dw 2581

OKUCIA BUDOWLANE

Wszelkie zamki i zawiasy do drzwi, balkon., krat i bram Antaby spizowe i gięte „Regnery“ zamki „Wolne Zajęte“ Warsztaty stolarskie, drut kolczasty, piece żelazne po cenach hurtowych poleca Pw 6021-39,85 „PRZEWODNIK“, św. Marcin 30 skład żelaza i artykuły techniczne.

Dnia 13 b. m., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p. zw 19 627/8

Józef Maćkowiak

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 16. 10., o godz. 3,30 po poł., z domu żałoby, ul. Bosa 8 (Górczyn). O liczny udział w pogrzebie prosi

Tow. Pięknym pod wezw. Matki Bożej w Poznaniu.

Wypadek 129.

S. CHOYNACKI
MATERJAŁY NA UBRANIA I SUKNIE
DYWANY—FIRANKI—POZNAŃ—ST RYNEK 52
TEL. 1361

Pw 6 293/4-42, 239/40

Za kondolencje, liczne wieńce oraz uczestnictwo w pogrzebie mojej ukochanej żony, naszej najdroższej mamusi, córki, siostry i szwagierki, ś. p. zw 19 636

Anieli z Pawłowskich

Antoniowej Hubertowej

składamy serdeczne i szczerze

podziękowanie

Wielebnemu Duchowieństwu, Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym oraz Współpracownikom Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

Maż z dziećmi, matka rodzeństwo i rodzina.

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci najdroższej matki naszej, ś. p. zw 19 630

Konstancji Czajkowskiej z Markiewiczów

odprawi się

msza św. żałobna

w czwartek, d. 17 b. m., o godz. 8, w kościele parafjalnym Najśw. Serca Jezusowego, o czym zawiadamiają wszystkich życzliwych drogiej Zmarłej

stronie córki.

Za wszelkie okazane nam życzliwości z okazji naszych srebrnych godów wyrażamy wszystkim nasze serdeczne

Bóg zapłać!

L. Błaszczak z żoną

mistrz krawiecki ul. Długa 5.

zw 19637

ROLNIK dyplom.

Szwed, lat 40, ewangelik, żonaty, z bardzo dobrej rodziny, posiadający bogate doświadczenie w intensywnych gospodarstwach, specjalnie w hodowli bydła i koni oraz gospodarstwie mlecznym, poszukuje — oparty na najlepszych poleceniach, administracji możliwie wielkich dóbr polskich lub niemieckich. Zna bardzo dobrze język niemiecki. Na życzenie może objąć stanowisko za kilka tygodni. Celem pertraktacji może przyjechać do Poznania. Oferty uprasza do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 625

Szanownym Gościom moim uprzejmie donoszę, że jak rok rocznie, tak i w tym roku urządzić będę co czwartek

wieprzobicie

połączone z tańcami i innymi niespodziankami, na które najuprzejmiej zaprasza dw 2526

Stanisław Kaczmarek, gospodarz. Restauracja Ogrodu Zoologicznego.

Ciche ustronie witam Ciebie!

„DORIAN BAR“

ulica Szewska 9. Tel. 58-09.

Idź na Szewską miły bracie, Tam swoboda czeka na Ciebie! rw 7316

ZA WIADOMIENIE.

Niniejszem zawiadamiam łaskawe Państwo, iż otworzyłem

cukiernię i kawiarnię

w Poznaniu przy ul. Dąbrowskiego 3, obok Teatru Nowego. Po wieloletniej praktyce w kraju i zagranicą jestem w możności zadowolić Szan. Klientelę towarem przedniej jakości oraz rzetelną obsługą. Przyjmuję zamówienia na torty dekoracyjne i wszelkie inne pieczywo.

Licząc na poparcie ze strony Szan. Państwa, kreślę się z wysokim szacunkiem

Władysław Wojciechowski
mistrz cukierniczy

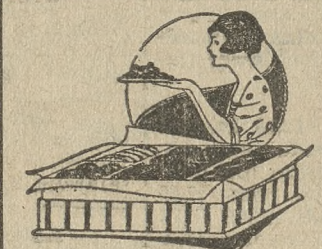
zw 19620

Suszarnia

do wyrobu płatków ziemniaczanych

(aparatus, parnik, pompa, płóczka etc.) firmy Pauksch, rok budowy 1913, tylko 4 lata w użyciu, w bardzo dobrym stanie, korzystnie sprzeda Kw 984

Józef Dziabaszwski i S-ka — Fabryka maszyn
Poznań, ul. Przemysłowa 35.

Wafle Herbatniki
tylko z firmy

W. Patek

Al. Marcinkowskiego 6 (przy poczcie). Pw 6291-41, 34

Patenty

rzecznik patentowy, F. Winnicki, inż. dypl. wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą
Poznań, Konopnickiej 7, tel. 7222 Kw 980

Dywany

K. Kużaj

27 Grudnia 9

K.K.

P.

750 000 cegieł I kl.

50 000

dachówek holenderskich

bardzo tanio odda firma

Bracia Schlieper, Bydgoszcz
Tel. 306 Tel. 361

Pw 6201-68, 133

Rutynowanego kierownika biura

obeznane z sprawami notarialnymi, poszukuje się dla kancelarii adwokacko-notarialnej. Zgłoszenia z podaniem warunków do „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 59,45

Pw 6297-69, 45

o najwyższej kulturze a jednak naturalna

oto typ dystygowanej kobiety współczesnej. Wrażliwa i subtelna, rozumie czar naturalnej prostoty i świeżości. Na toalecie dystygowanej Pani znajdują się zawsze pod ręką

GUSTAV Lohse *stara LAWENDA*

jako orzeźwiająca, Woda Lawendowa. Wytrawny aromat lawendy najbardziej odpowiada upodobaniom Pani — na nie skomplikowanej struktury współczesnego życia. Nie czekajcie okazji, ale nabywajcie teraz a przekonacie się o prawdziwie tych słów

Uralt Lavendel

nw 4415

Restauracja Cechowa

Budowniczych Poznańskich
ul. Sew. Mielżyńskiego 23

zaprasza w czwartek, dnia 17 października z rana: na mięso z kotła, wieczorem: na kiszki z kaszy, kiszki bułczane własnego wyrobu, nogi wieprzowe, flaki, kielbasę z kapustą i t. d.

Specjalny wyszynk pilzneńskiego Prazdroju, Tychy oraz piw miejscowych browarów.

Gospodarz.

Pw 6298/56, 824

Samochody używane

gotowe do jazdy po wyjątkowo niskich cenach, na dogodnych warunkach spłat do sprzedania:

„Fiat“ touring 501
„Fiat“ Coupé 505 6-osobowy.

„ELIBOR“, Spółka Akcyjna
Handlowo-Przemysłowa
Ł. J. Borkowski

Poznań, św. Marcin 50 — telefon 14-66.
Warsztaty i garaże ul. Dąbrowskiego 78A, telefon nr. 68-65. Kw 997

PROSZEK
KOGUTEK
DIA DOROSLYCH

USUWA NA JUPORCZYWSZY
BÓL GŁOWY

OSTRZEŻENIE:
Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować i wyraźnie żądać oryginalnych proszków z „Kogutkiem“ Gąseckiego, znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie uporeczywie polecane naśladownictwa w podobnym do naszego opakowania. nw 8975

MIESZKANIE
3 pokojowe z wszelkim komfortem we willi, częściowo z nowymi meblami, z ogrodem i garażem oddam, czynsz za 2 lata naprzód. Bliższe szczegóły udziela: **BARBARKI**, ul. Wielka 23, wejście ul. Ślusarska, p. p. 10-11, zw 19624

Kapustę w główkach

wagonowo, a 6,25 zł za ctr., franko stacja załadowania, mamy do oddania. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. pod dw 2465

Rzutki ubezpieczeniowicz

kończący studia fachowe, pracujący w dyrekcji w działach rzeczowych **zmieni posadę**.
Oferty Kurier zw 19621

NA ZIMĘ!

Kołdry puchowe i watawe, materace włosienne, wełniane i z trawy morskiej poleca:

Nowa Wytwórnia Pościeli
Marja Gnońska
Poznań, pl. Świętokrzyski l. 1. Tel. 59-88

Używane kołdry i materace przyjmuje do przeróbki i pokrycia. zw 19626

Podróżującego

na miasto Poznań, poszukuje przedstawicieli poważnej fabryki wódek i win. Oferty Kurjer zw 19614

CHEVROLET 6 cyl.

Z DOBYŁ CAŁY ŚWIAT
CENY OD ZŁ. 10.650 LOCO FABRYKA

Czy Państwu to jest znane?

Znak ten daje gwarancję najlepszej jakości!!!

Prosimy zażądać tylko doskonałych

baterji „Radio“ do lampek kieszonkowych, anodowe i elementa znane ze swej dobroci i znakomitego działania.

Generalna Reprezentacja na Poznańskie i Pomorze
NIWARD WOPIŃSKI
Poznań, Żydowska 2/3. — Tel. 59-84.

rzecznik patentowy
F. WINNICKI, inż. dipl.

wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą.

Poznań, ul. Konopnickiej 7.
zw 19687

Amerykański wynalazek
NOWOŚĆ
nietłukące się szkła do zegarków, okrągłe i fasonowe poleca

firma: **W. MAYER** wśc. L. Nałaskowski, ul. Nowa 11.
Pw 6289-41, 227

Chcesz otrzymać posadę?
MUSISZ UKOŃCZYĆ

KURSY FACHOWE

Korespondencyjne prof. Sekułowicza

Warszawa, ulica Żórawia 42n.
KURSY WYUCZAJĄ LISTOWNIE buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa kaligrafji, języków obcych: angielski, francuski, niemiecki, pisanie na maszynach, pisowni i gramatyki polskiej. Po ukończeniu **EGZAMIN I SWIADECTWO**.

nw 4492
Zażądajcie prospektów.
Chcesz otrzymać posadę?

Baczność restauratorzy!

Miedziane naczynia kuchenne
po zł 7,— za kg mało używane oras

3 maszyny do parzenia kawy
„Pol-Express“ sprzeda

Centralna Restauracja P. W. K.
ulica Sniadeckich 12. dw 2125

Nowość!!!
Zapraszamy wszystkie marszantki m. Poznania i okolic o zwiedzenie nowoutwartej

Centrali Kapeluszy Damskich

Poznań, Stary Rynek 90
celem obejrzenia najnowszych modeli.

Ceny najniższe. Kw 873

Centrala Kapeluszy Damskich
Sp. z ogr. odp.
Poznań, Stary Rynek 90, I. piętro.

Poszukujemy

kotła płomiennicowego

w dobrym stanie o powierzchni ogrzewalnej ca 40 m², ciśnienia 7—10 atm. — oraz

maszynę parową

leżącą ca 25—35 P. S. Zgłoszenia prosimy pod **ŚREM**, skrzynka pocztowa 1. dw 2514

Warsztat.

Dobrze zaprowadzony warsztat wulkanizacyjny w Katowicach, jest z powodu wojskowości korzystnie do nabycia. Bliższe wiadomości u właściciela. **Fr. Matysz**, Katowice, ul. Jagiellońska 38, zw 19 634

25 000 zł

wniozę jako czynny wspólnik do poważnego przedsiębiorstwa. Oferty do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56,322
Pw 6288-86, 322

DOSTAWA TOWARÓW

na czas decyduje o powodzeniu firmy

Cieżarówka G. M. C., dzięki rozmaitości typów, szerokiej skali nośności oraz trwałej budowie, znakomicie odpowiada wszelkim wymaganiom transportu.

Jest nieoceniona w rolnictwie, gdyż nie istnieją dla niej przeszkody terenowe. Jest niezastąpiona w przemyśle, bo łatwo przewozi każdy ładunek bez względu na wagę i objętość. Posiadając szybkość samochodu osobowego, zapewnia szybko i punktualną dostawę w handlu.

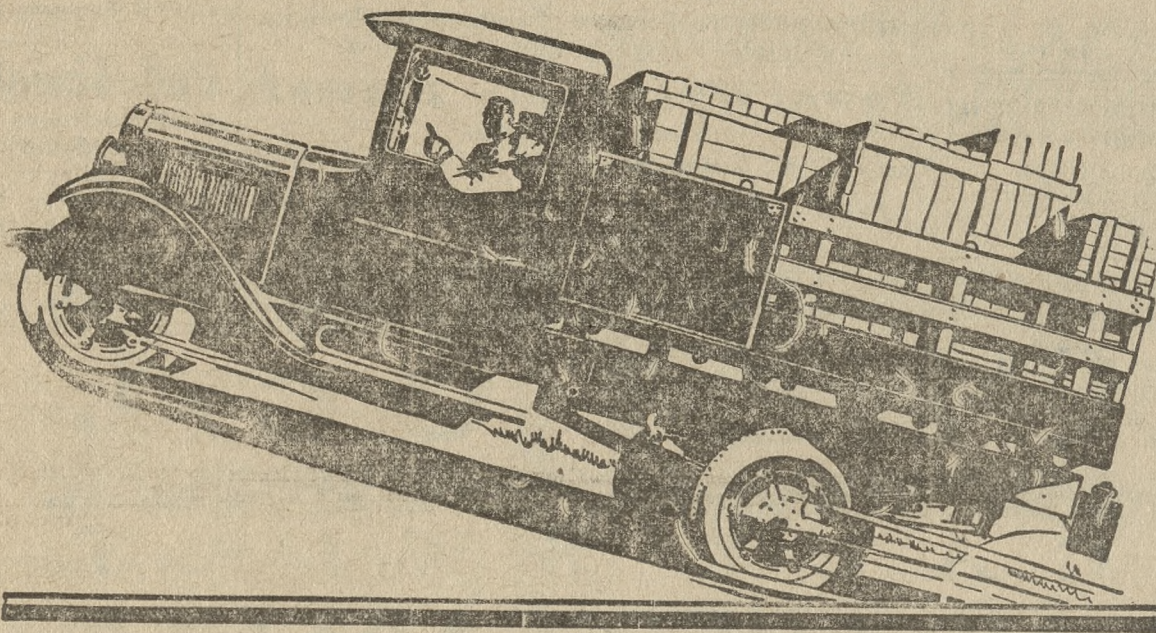
Cieżarówka G.M.C. zwiększa dochodowość każdego przedsiębiorstwa, po-

nieważ silniki, zarówno Buicka w modelach dla ciężkiego transportu, jak i Pontiac'a w lżejszych, odznaczają się oszczędnością w zużyciu smarów i benzyny. Zaopatrzona we wszystkie nowoczesne innowacje techniczne do 4-ch biegów wprzód włącznie, ciężarówka G. M. C. jest uniwersalnym środkiem przewozowym. Specjalnie wydłużone podwozie do 5,1. m idealnie nadaje się dla autobusów. Wyrób General Motors.

Kupno na dogodnych warunkach po porozumieniu się z najbliższym przedstawicielem G. M. C.

CIEŻARÓWKA G. M. C.

GENERAL MOTORS w POLSCE, WARSZAWA

Szkółki drzew owocowych

A. i J. Jeske dawniej D. Stabrowski w Jelonku, poczta i stacja kolejowa Złotniki koło Poznania, tel. nr. 3, polecają: drzewa owocowe, róże i krzewy ozdobne wszelkiego rodzaju. Cenniki na żądanie bezpłatnie. dw 2185

Nieruchomość fabryczna

z domem mieszkalnym, w bardzo dobrze położonym mieście (blisko granicy niemieckiej), jest do sprzedania. Z powodu zwiększonego ruchu zamala. Zapytania należy skierować pod zw 19 632 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Kupuję

Kapustę głowiastą białą

zw 19570 w ładunkach wagonowych. Feliks Mirkowski, Poznań, Ratajezaka 31, tel. 18-14

Restauracja

w centrum górnej części miasta z pełnym wyszynkiem za 26 tys. na sprzedaż. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 19619

Poszukuję

40 do 50.000 zł

na I. hipotekę nieruchomości położonych w rynku powiatowego miasta w Wielkopolsce. Budynki zaasekurowane są w Kraj. Ubezpiec. Ogniowej na 353 tys. zł. Najchętniej przyjąłbym na 5 lat lub więcej lat pieniądze sierot, gdyż pupilarność zupełnie pewna. Oprocentowanie podług umowy. Tylko poważne oferty upraszam do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 633

WILLE

w okolicy ul. Jasnej i Zacisza, składająca się z 7—9 pokoi kupię wprost od właściciela. Pośrednictwo wykluczone. Oferty pod „4254“ do Reklamy Polskiej, Aleje Marcinkowskiego 6. Kw 1000

80.000 zł

lub równowartość w zagranicznej walucie tytułem pożyczki, za gwarancją hipoteczną w mocnej, zagranicznej walucie, na nowoczesną nieruchomość, uprzemysłowaną w Poznaniu, za wysokim oprocentowaniem, płatnym miesięcznie z góry, poszukuje poważne przedsiębiorstwo przemysłowe. Łaskawe zgłoszenia pp. Kapitalistów uprasza się do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19 629

Świetna egzystencja

dla lekarza lub zbożowca

w mieście powiatowym. Mieszkanie 5-7 pokojowe zapewnione. Gimnazjum w miejscu. Dogodna komunikacja z Poznaniem. Bliższych informacji: Kresy Zachodnie, Chodzież, Krótka 1. dw 1689

Drugiego członka Zarządu

Rolnika w Dobrzycy, Spółdzielni z ogran. odpow. poszukuje się. Zgłoszenia, zawierające dowody fachowości i praktyki, referencje oraz podanie własnych warunków, uprasza się skierować tylko piśmiennie do Prezesa Rady Nadzorczej Ks. Prob. Wesółskiego — Koryta, p. Ligota, k. Pleszewa. dw 2501

Poszukujemy

MECHANIKA

zdolnego z dłuższą praktyką. Zgłoszenia w warsztacie przy ulicy Półwiejskiej 35, między godz. 12—2. Zjednoczone Przedsiębiorstwo Elektryczne Inżynier K. GAERTIG i Sp. Tow. z o.p. Pw 4297-42 115

Uczeń

zaraz do hurtowni żelaza potrzebny. Język polski i niemiecki konieczny. Zgłoszenia Kurjer zw 19623

Młody absolwent Uniwersytetu

(matematyk i fizyk) poszukuje zajęcia w przemyśle. Przyjmie ewentualnie inną pracę. Zgłoszenia skierować

Ludwik Visula, Ostrów Wlkp. Rynek 29, II. u W. P. Binkowej. Pw 6295-65,28

Elektro-inżyniera

poszukuje się z praktyką dla projektowania i budowy zakładów elektrycznych. Znajomość języka niemieckiego konieczna. Oferty zgłaszać do firmy nw 4456

Polskie Zakłady Siemens, Sp. Akc., Łódź ul. Piotrkowska 96.

TECHNIK

ogrzewniczo-instalacyjny, lat 26, dzielny fachowiec, władający językiem polskim i niemieckim, wolny od służby wojskowej, zmieni posadę z dniem 1 stycznia 1930, ewentualnie przedzej. Zgłoszenia proszę do eksp. Kurjera Pozn. zw 19 566

SZOFER

z cenzusem maturalnym, wysportowany, trzeźwy, energiczny poszukuje posady najchętniej na dalekie drogi. Dorożki wykluczone. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 19622

Członka Zarządu

poszukuje Bank Ludowy w Żerkowie (Wlkp.). Reflektanci z praktyką bankową, zechcą nadesłać zgłoszenia z podaniem referencji, kaucji nie niższej 5 000,— złotych oraz wysokości żądanej pensji na ręce prezesa R. N.

W. RYBACKIEGO w ŻERKOWIE
Nieuwzględnione zgłoszenia pozostaną bez odpowiedzi dw 2532

KIEROWNIK BUDOWY

z zakresu bud. naziemn. (budowa domu na 190 rodzin), zdolny, energiczny, z dłuższą praktyką, potrzebny. Kierownik obowiązany będzie do następujących czynności: 1) wykaz materiałów, robót i kosztorysy, 2) nadzór techniczny, 3) sprawdzanie rachunków, 4) sprawdzanie ofert, 5) ułożenie warunków wykonania i gwarancji oraz 6) odbiór i przyjęcie obiektów. dw 2520

Zgłoszenia piśmienne z podaniem warunków uprasza się składać do dnia 22 października 1929 r.

W ZARZĄDZIE KASY EMERYTALNEJ dla robotników Kolei Państwowych Poznań, Wierzbicice 6.

Ogłoszenie.

Cukrownia Kujawy Tow. Akc. Zuckerfabrik Kujavien w JANIKOWIE

W myśl ogłoszenia w Monitorze Polskim z dnia 28. 9. 29. Nr. 224 zapraszamy uprzejmie P. P. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

mające się odbyć

dnia 25 października 1929 r., o godz. 10 przed południem w Janikowie

Janikowo, dnia 10 października 1929 r.

ZARZĄD.

Zarząd Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu

poszukuje dla Lecznicy dla płucno-chorych pod Obornikami

lekarza-asystenta

lub asystentki. Zgłoszenia z odpisem dyplomu należy skierować do Naczelnego Lekarza w Lecznicy pod Obornikami.

Pw 6219-41.144

Bankowca rutynowanego poszukuje się na członka zarządu

dla Banku Ludowego w Królewskiej Hucie. Zgłoszenia z podaniem referencji i warunków należy skierować do Prezesa Rady Nadzorczej p. T. Paczyńskiego w Hajdukach Wielkich ul. 16 Lipca 17 (G/ŚL) dw 2528

WYDIERŻAWIENIE POLOWANIA

W niedzielę, dnia 27 października r. b., o godz. 3 po południu, w lokalu magistrackim w Ostrorogu, odbędzie się wydzierżawienie jednemu z trzech najwięcej dających w drodze ustnego przetargu, polowanie w obwodzie spółki łowieckiej miasta Ostroroga, na przeciąg lat sześciu.

Do przetargu dopuszczeni będą reflektanci za złożeniem 100,— zł kaucji. dw 2529

Warunki dzierżawy polowania wyłożone są od 12. 10. do 26. 10. r. b., w biurze magistrackim w godzinach urzędowych od 8—12 przed południem.

Ostroróg, dnia 12 października 1929.

Przewodniczący: Draheim, burmistrz.

KONKURS

Okręgowy Związek Kas Chorych w Poznaniu rozpisuje niniejszym konkursem na stanowisko lekarza naczelnego w Związku.

Kandydaci na powyższe stanowisko winni wykazać się:

1. obywatelstwem polskim,
2. dyplomem lekarskim,
3. 10-letnią praktyką lekarską,
4. conajmniej 3-letnią pracą w instytucjach ubezpieczeń społecznych.

Pożądana jest znajomość fizykoterapii. Warunki pracy i płacy określi specjalna umowa. Zgłoszenia wraz z uwierzytelnionymi dokumentami uprasza się nadsyłać do niżej podpisanej Instytucji najpóźniej do 15 listopada 1929 r.

Oferty nieuwzględnione pozostawione będą bez odpowiedzi.

Okręgowy Związek Kas Chorych na województwa poznańskie i pomorskie w Poznaniu, ul. Patr. Jackowskiego 32.

Przetarg przymusowy

W czwartek, dnia 17 października 1929, o godz. 11.30, przy ul. Jakóba Wujka, w garażu firmy Brzeskiauto, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę: **samochód marki „Benz“.**

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie. J. BARTKOWIAK, kom. sądowy, ul. Kochanowskiego 24. Telefon 75-24.

Indyjsko - japoński grzyb herbaciany, drożdże winne

oraz wszelkie przybory do fabrykacji wina owocowego zawsze świeże na składzie w firmie dw 1972/8

J. Gadebusch, drogerja i perfumerja Tel. 16-38. Poznań, ul. Nowa 7 (Bazar). Założ. 1869

OBWIESZCZENIE

Zarząd Kasy Emerytalnej dla robotników Kolei Państwowych w b. dz. pr., zamierza sprzedać prowadząc do tychczas przez siebie

Zakład Przyrodolecznicy w Miłowodach.

W skład Zakładu wchodzi:

1. masywny budynek 1-piętrowy, w którym znajduje się Zakład przyrodolecznicy,
2. liczne budynki gospodarcze, dw 2403
3. park angielski,
4. ogród warzywny i owocowy,
5. pole i stawy,
6. inwentarz leczniczy i pensjonatowy.

Zakład hipotecznie nieobciążony. Zgłoszenia i zapytania o informacje z dołączeniem znaczka na odpowiedź, kierować należy pod adresem: Zarząd Kasy Emerytalnej, Poznań, Wierzbicice 6. Tamże udziela się w godzinach urzędowych informacji ustnych.

Zakład obejrzeć można na miejscu po poprzednim porozumieniu się z Zarządem Kasy Emerytalnej.

Przetarg ofertowy

na dostawę odzieży, bielizny i t. d.

Starosta Krajowy odda na podstawie przetargu ofertowego

dostawę odzieży

(gotowej względnie materiału na odzież) bielizny i obuwia oraz surówki, drelichu, barchanu, ręczników, kocy, szelek, onuc, sienników, klinów do sienników, kołder stebnowanych i t. d.

Termin składania ofert upływa dnia 19 października 1929 r., o godzinie 12.

Warunki przetargu i dokładne zestawienie potrzebnych przedmiotów otrzymać można w oddziale gospodarczym Starostwa Krajowego, pokój 31 (w godz. 13 do 15), gdzie również można obejrzeć próby materiału względnie odzieży.

Starosta Krajowy Poznański.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

Nagle ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu

ekspedycji (godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjerna. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek noeny przy bramie na prawo. Telefon portjerni nr. 35-25

Portjerna nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

1 SPRZEDAŻE

Dom
z ogrodem o wolnym pięciopokojowym mieszkaniu na przedmieściu Poznania przy tramwaju sprzeda właściciel. Szulcowski, św. Marcin 63. zdw 62 623

Dobrze
zaprowadzona praktyka dentystryczna wraz z mieszkaniem, światło elektryczne w przedmieściu. Zgłoszenia uprasza Hotel Britannia od 6 do 8 godziny. zdw 62 823

Niebywała okazja
sprzedam piękne futro karakulowe z skunksami za 1.800 złotych. Zgłoszenia uprasza Hotel Britannia od 6 do 8 godziny. zdw 62 823

Zamienię
nowopobudowaną kamienicę wartości 40 000 zł na gospodarstwo 60—80 morg Edmund Brodzicki, Pniewy, pow. szamotulski. zdw 62 461

Meble
tanie poleca Kalkus. Wrocławska 19. zdw 59 910

Skład
rzeźnicki z mieszkaniem w Poznaniu zapęd lekt. cena 9 000 w tem ¼ roku dzierżawy. Adres Kurjer zdw 61 517

Restauracja
dobrze położona, miasto powiatowe (Wlkp.) garnizon, wiele szkół średnich zaraz do objęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 901

Skład
przy ul. Półwiejskiej zaraz sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 62 368

Ford
limuzyna rocznik 27/28 zupełnie jak nowa na dobrych oponach z powodu braku miejsca spieszenie sprzedam za gotówkę lub na raty. Zgłoszenia Hoffmann Wrocławska 22, pierwsze piętro, prawo, telefon 2194. zdw 63 306-10

Maszynę
do pisania Underwood, prawie nowa tania sprzedam. Ratajczaka 38, II. prawo. zdw 62 281

Gospodarstwo
60 morg dobra ziemia, drenowana, budynki masywne, 2 klm. od Boku sprzedam natychmiast. Oferty Kurjer zdw 62 571

Skład
blawatów, towarów krótkich, urządzeń mieszkanie, 3 pokoje kuchnia, rynek, mniejsze miasto tania byle zaraz. Zgłoszenia Oredownik d 2 505

Dywany
chodniki, linoleum fabryk krajowych odznaczonych medalami złotymi na wystawie poleca po cenach najniższych — Poznański Skład Dywanów właściciel Piotr Jakubiak, ul. Wrocławska 20, przy Placu Świątokrzyskim. zdw 60 422

Dom
2-piętrowy w Toruniu, ul. św. Ducha 7 i 9 sprzedam zaraz. — Cena i wpłata według umowy. — Ryol, Sołec Kujawski. zdw 61 502

Fortepian
krótki tania sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 62 560

Okazja
Restauracja dobrze prosperująca w pełnym biegu jest do sprzeczania w centrum miasta, gotówki potrzeba 3 500 zł, pierwszeństwo mają inwalidzi. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 900

Jadalnia
kompletna z zagarem Bekera, bufet (9 centnarowy), kredens, stół i krzeselka w gobelinie, debowa, prawie nowa, krzystnie do sprzeczania. Ul. Ślusarska 2, w podwórzu, prosto, pierwsze piętro, na lewo. zdw 62 612-a

Kasę National
na 4 ekspedjentów w dobrym stanie sprzedam tylko za gotówkę. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 63 284

Skład
konfekcji, towarów krótkich przy Starym Rynku korzystnie na sprzedaż. Kurjer zdw 63 774

Pończochy
piękne, dobre, tanie. A Szymański, Poznań, św. Marcin 1, specjalny skład pończoch. Kw 998-9

Plaszcz
damski, kostjum, nowa garsonka suknia sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 63 128-9

Dom
i 15 morg dobrej ziemi sprzedam. Pelagja Janke, Trzemeszno koło Sadu Powiatowego. rw 7 314-5

Wiatrak
1 morga ziemi, dobra okolica, sprzedam za 3 000. Pelagja Janke, Trzemeszno, koło Sadu Powiatowego. rw 7 312-3

Taksówka
nowoczesna ze stałą koncesją, zegarem i numerem, gotowa do jazdy bardzo korzystnie na sprzedaż, do obejrzenia w garażach firmy Hempowicz Automobile. Poznań, Patrona Jackowskiego 49 tel. 65-15. zdw 63 266-7

Futra
wskiego rodzaju spody pod futra oraz różne skórki sprzedam najtaniej. Specjalny Magazyn Futur, St. Piotrowski, Szkoła 9. Kw 970

Wózek
Brenabor na resorach sprzedam Półwiejska 4, Dolata. zdw 63 094

Piece
żelazne dobre i tania kupuje się tylko w Hurtowni, Wroniecka 24 w podwórzu. zdw 62 202

Sprzedam
korzystnie krótkie futerko karakulowe, Skarbowska 8, podwórze, na lewo, II. ptr. zdw 62 483/4

Plac Wolności
Sklep piękny 2 okna wystawowe z obszerną przylegającą ubikacją i dużą suterena, nadający się na każdą branżę do odstąpienia. Oferty Kurjer Pozn zdw 62 711

Mleko
ca 400 ltr dziennie koleja do odania od 1 lub 15 11 Zgłoszenia Kurjer zdw 62 129 30

Futro
czarne poszycie lekkie, dobrze utrzymane, 235 zł, spód pod futro prima jonaty 200 zł. Górna Wilda 21, part lewo. zdw 62 412/3

Na groby I
Cylinderki z folii krystalowej różno kolorowej, odpornej na wilgoć i przepalenie oraz świeczki na groby w ampulkach staliolowych poleca hurtownie Br Śniegocki Poznań ul Fr. Ratajczaka 2, telefon 35-32. P 5620-39 216

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Sprzyngacz, Wielka 13 Klienteli zamieszkojowej odstawiamy własnym samochodem Pw 4 972/73

Jadalnia
ciemny dąb jak nowa i garnitur klubowy gobelin sprzedam tania za gotówkę. Do obejrzenia Garaż Centralny przy dworcu św. Łazarz albo zgłoszenia Kurjer zdw 63 277

Willa
7 pokojowa, kuchnia cała wolna, duży ogród owocowy, Poznań zaraz sprzeda cena 50 000, wpłata 30—35 000 Zgłoszenia Firma Sowiński, Poznań, św. Marcina 22 zdw 63 259

2 wazony Coisonné
muzealne 1,20 wysokie, jedne w Polsce sprzedam tania. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 956

Dom
w tem 3 pokoje, kuchnia ze składem tow. krótkich w powiecie wolsztyniejskim z powodu zmiany na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 62 998

Skład
kapeluszy damskich tania sprzedam, nadaje się na skład blawatów. Oferty Kurjer zdw 62 956

Ford
limuzyna, najnowszy typ mało używany 6 osobowy za 8 000 zł na sprzedaż. Zgłoszenia Rawicz, Waniorek, Grunwaldzka zdw 62 922

Piekarnia
Dom piętrowy z ogrodem w rynku z powodu wyjazdu za granicę na sprzedaż, cena 18 000 zł, wpłata 12 000. Zgłoszenia Witkowski, Inowrocław, Król Jadwigi 22/23 zdw 63 322

Skład
towarów krótkich przy Poznaniu 8 pokoje kuchnia, na 5 lat wydzierżawi, objęcie 5 500 Skład przy Starym Rynku, 2 pokoje, kuchnia, zaraz wydzierżawi, nadaje się na każdą branżę objęcie 5 500 zł Zgłoszenia Firma Sowiński, Poznań, św. Marcina 22 telefon 18-97 zdw 63 260

Maszyna
do szycia mało używana. Informacje Stróż, Wielka 22. zdw 63 247

Futro
meskie, barany białe, kolnierz opos., lis szary, duża żardyniera majolikowa 110 ctm wysoka na sprzedaż. Ratajczaka 28, I. piętro, lewo, front. zdw 63 190

Skład rzeźnicki
nowoczesny z warsztatem, mieszkaniem, nadający się także na inne branże, przy najruchliwszej ulicy, natychmiast na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 63 225

Parcele
przy kościele Łazarzkim od 6 zł m kw sprzedamy, Maciejewski i S-ka, ul. 27 Grudnia 16 telefon 14-15. zdw 63 315

Gospodarstwo
85 morg w tem 10 morg łąki, 6 krow, 3 konie, 11 świń, bez dług na sprzedaż. Budynek masywny. Cena 50 000 zł. Julian Noetke, Mielnik, poczta Józefowo stacja i pow. Mogilno. zdw 63 297

Skład
kolonialny, cukierków, przy rynku w mieście powiatowym, gdzie wyższe szkoły i garnizon na miejscu, z wolnym mieszkaniem do nabycia, do objęcia potrzeba 4—5 tys. zł. Pismienne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 63 296

Biurko
sprzedam Słowackiego 44/46, parter, prawo. zdw 63 302

Wózek
ręczny na resorach na sprzedaż. Poznańska 1/3. zdw 63 301

Futro
meskie (Amerikanischer Waschbär) prawie jak nowe dla osoby wielkości 190 cm zaraz na sprzedaż. W. Hildebrandt, Waldowo koło Sepólna Pom. zdw 63 294

Skład
towarów krótkich białych i weli-nianych w najlepszym położeniu małego miasteczka na południu Województwa, 50 lat prosperującej na sprzedaż. Potrzeba 6—8 000 zł. Dom jest również na sprzedaż Oferty Kurjer zdw 63 293

Piekarnia
dobrze prosperująca z piecem parowym oraz dom piętrowy składem, 5 pokoi i kuchnia zaraz do sprzeczania lub do wydzierżawienia. Feliks Grobelny, Kobyłka. zdw 63 285

Restauracje
sprzedam. Pijanowski, Strzelecka 8. zdw 63 243

Wózek
duży dziecięcy sprzedam bardzo korzystnie. Strumykowa 21, III. ptr. zdw 63 272

Sprzedam
hustawkę z 4 łódkami, karnusele żelazna i katarynka za 2000 zł. Hanka Skorupa, Król-Huta, G. Śląsk, ul. 3 Maja 72. zdw 63 289

Skrynie
sprzeda Kruk, Stary Rynek 9. zdw 63 107

Restauracje
w małym mieście 4 000 mieszkań-ców, cena 28 000 tys., wpłata 17 tys. złotych, reszta hipoteka pozostaje, duży ogród owocowy, z powodu wyjazdu do Gdańska spieszenie sprzedam. Adres wskaże Kurjer rw 7 303

1 silnik
4 konny 440 volt Siemens - Szukert, prawie nowy, za 550,00 złotych sprzeda Wilamowski, Wielka 22. rw 7 310

Skład
towarów krótkich z mieszkaniem, urządzeniem, cena 6 000 sprzedam Pankiewicz, W. Garbary 42. zdw 63 203

Gospodarstwo
25 morg, prywatne do tego 20 morg dzierżawy żywym, martwym inwentarzem, ziemia buraczana, zabudowania dobre, blisko kolei i szosy na sprzedaż lub dzierżawę. Muszyński, Wenecja, p. Żnin. zdw 63 280

Dentystyczna
maszyna elektr. Ascha korzystnie do nabycia. Staszica 24, ptr., pr. zdw 63 158

Maszynę
do robienia pończoch sprzedam Knapik, Zwierzyniecka 20, IV. zdw 63 192

Gospodarstwo
113 morg ziemia pszenno-żytnia, budynki masywne, żywy i martwy inwentarz. Z powodu starości zaraz do objęcia. Zgłoszenia Olejniczak, Czaporzy, p. Staroleka. zdw 62 918

Samochód
czterookobowy — korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 63 086

Lampa
gazowa trzy częściowa, biurko mahoniowe antyczne i inne rzeczy. Adres wskaże Kurjer zdw 62 907

Dom
w Zabłkowie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 62 891

Fortepian
dobrze utrzymany sprzedam.
gdzie wskaże Kurjer
zdw 62 911

Grzyby
litewsko-polskie 20 zł kilo od
5 kg franco posyła M. Kielczewski,
Poznań Żydowska 4.
zdw 63 083

Rolwage
na 40 centarów w dobrym stanie
sprzedam. Smichurski. Swarzędz.
zdw 63 084

Pianino
elektr. z skrzypcami tanio sprzedam.
Tel. 61-22 zdw 63 026

Kaszarnia
kompletna z elewatorami transmisją
prawie nową do sprzedania.
Oferty skierować pod zdw 62 989 do Kurjera Poznańskiego

Sprzedam
fortepian antyk tanio. Adres
wskaże Kurjer zdw 63 049

Sprzedam
frak i inna męska garderoba —
Wyspiańskiego 14. III. lewo.
zdw 63 057

Futro
męskie „Nutria” kombinezon wydrza
sprzedam natychmiast. Szwałcarska
16. II. wchód III. ptr.
zdw 63 067

Bacznosc
tanie wyprzedaż czapki męskie
koszule, wierzchnie, krawaty,
skarpety, pończochy damskie,
trykoty, „ambinacje” dziecięce,
E. Rutawska, Wrocławska 35,
obok składów obrazów.
zdw 63 073

Dom
mieszkalny w Poznaniu spiesznie
na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer
zdw 63 082

Futro
bobrowe ¾ na sprzedaż. Piekary
25. ptr., lewo zdw 63 061

Skład
z mieszkaniem towarem, obicie
5 500. Wszczępolska Agentura
Osadnicza, Poznań, Szkolna 10.
zdw 63 122

Sprzedam
skład wyrobów skórzanych w
Poznaniu (śródmieście) we własnej
kamicenicy. Warunki objęcia
towaru według faktur. Do
przejęcia potrzeba ca. 25 000 zł.
Zgłoszenia do Kurjera zdw 63 037

Meble
tanie poleca Pałac, Ślusarska 4.
drugi skład mebli od ul. Wielkiej
zdw 63 120

Parcele
budowlane 2 500 mtr do
sprzedania. cena mtr. kw. 250.
Wiadomość: Leitgeber, Winiary-Poznań,
ul. Piątkowska 2. jw 2 829

Białego
szpica sprzedam. Łaszewskiego
3. III. prawo. jw 2 828

Klatki
do odsadzenia kanarków sprzedam
Marowski, Chwaliszewo 3-4. II.
zdw 63 130

Zamienię
100 morgowe gospodarstwo, ziemia
buraczana, budynki pierwszej
klasy, dom 6 pokoi, inwentarze
kompletne, na dom czynszowy w
mieście, miejscowość obojętna —
Argus, Poznań, Piekary 18 (telefon
37-28). zdw 63 098

Parcele
1.000 m² w Debcu przy tramwaju
za 6 000 zł, wpłaty 4 000 zł
sprzedam. Dudek, Wielkie Garbary 34
zdw 63 279

5 KUPNA

Powieści
i dzieła naukowe kupuje, Poszczególne
i całe biblioteki. Piaci najkorzystniej „Książka
Antykwariat” Woźna 12.
zdpw 59 753

Kupię
natychmiast za gotówkę rosta
używaną, schodowo-przednie
(Trepperstorvorfeuerung), nadające
się do palenia trocinami. E. Rahn
tartał parowy. Zajezerze, pow.
Inowrocław, poczta Gniewkowo.
zdw 62 940

Która
fabryka obuwia oddałaby obuwie
w komis? Gwarancja zapewniona.
Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego
zdw 62 904

Parceli
w Grudzieńcu lub Aleji Wielkopolskiej
szuka tanio za gotówkę
profesor. Oferty Kurjer
zdw 62 490

Reflektuję na kupno
gospodarstw rolnych w obszarze
od 3 do 20 hektarów na terenie
Woj. Poznańskiego i Pomorskiego.
Oferty z podaniem warunków
sprzedawcy zgł. pod adresem:
Polskie Biuro Prawnicze
19. Place Jean-Jaures, Lens (P.
de C.) Francja. zdw 61 501

Kupię
w Poznaniu w centrum miasta
solidną kamienicę z sklepami, z
hipoteką większą długoterminową
przy wpłacie 40 000 gotówką.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 62 328

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego
rodzaju rzeźby Dom Komisowy
Podgórna 2 Pw 4946

Poszukuję
pieca westfalskiego. Zgłoszenia
M. Byczyński, Piekary 19.
j 2 739

Podręczniki
szkolne i uniwersyteckie kupuje.
Placi najkorzystniej „Książka
Antykwariat” Woźna 12
zdpw 59 752

Kupię
aparat z bufetem do piwa 2-3
kurkami, używany, lecz w
dobrym stanie. Zgłoszenia do
Kurjera Pozn. zdp 62 925

Dom
z ogrodem lub małą wille w
Poznaniu. Swarzędz kupię. Oferty
Kurjer zdw 63 091

Pianino
dobrze utrzymane kupię za
gotówkę. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 62 954

Kupię
kolonialną dobrze zaprowadzoną,
towarem mieszkaniem pośredniczy
wykluczeni. Oferty Kurjer
zdw 62 932

Fabrykę
wyrobów żelaznych lub innego
masowego artykułu kupię
Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 62 929

Kupię
względnie wydzierżawie tylko w
większym mieście powiatowym
skład kolonialny połączony z
wyszynkiem wraz z przyległym
mieszkaniem. Zgłoszenia kierować
do Kurjera Poznańskiego
zdw 62 906

Pianino
kupię. Cena Kurjer zdw 63 022

A 400
kupię. Oferty Kurjer zdw 62 984

Kupię
parcelę budowlaną Poznań. Opis.
podanie ceny Kurjer zdw 62 969

Kupię
parcelę budowlaną w Gdyni.
Opis. podanie ceny Kurjer
zdw 62 968

Kupno
posiadam 6 000 zł pragne kupić
skład kolonialny lub podobny.
— Bliższe szczegóły do Kurjera
zdw 62 976

Poszukuję
próżnego składu wraz z
towarem i małym mieszkaniem. Oferty
do Kurjera zdw 7301

Kupię
4 okna równego rozmiaru i 3
drzwi normalne. Oferty Kurjer
filia Stary Rynek rw 7299

Mleczarnię
kupię parową tylko z dużym do
użytku kotłem parowym. Zgłoszenia
Kurjer zdw 62 986

Kasę
rejestracyjną używaną kupię.
— Zgłoszenia do Kurjera zdw 63 147

Składu
kolonialnego z mieszkaniem
poszukuję do 6 000. Oferty Kurjer
zdw 63 209

Willę
z ogrodem kupię w Puszczyku-
wie. wpłaty 80 000 zł. Oferty Kurjer
zdw 63 314

Motory ropne
6-10 i 15 KM kupimy „Frannol”
Grobła 27. zdw 63 271

6 KAMIENICE

Kamienica
nowoczesna III piętrowa Poznań.
dochód roczny 8 000 złotych
cena 85 000 wpłaty 30 000
sprzedam „Krakus” Poczta 30
zdw 62 675

Kamienicę
z piekarnią, 3 składy z
mieszkaniem sprzedam. Sroda
Kilińskiego 6. dw 2450

Kamienicę
przy Starym Rynku, czynsz
roczny 14 200, dwa składy, wpłaty
90 000, reszta 50 000 hipot. amortyzacyjna.
natychmiast do
sprzedania. Zgłoszenia Kurjer
zdw 62 946

Kamienicę
III ptr., z garażami sprzedam.
Cena 125 000, wpłaty 100 000 zł.
Dochód roczny 15 190. St. Maciejewski
i S-ka, ul. 27 Grudnia 16
telefon 14-15. zdw 63 313

Kamienica
komfortowa 30 lokatorów centr.
Poznania, wpłaty 100 000 zł. Zgłoszenia
Pankiewicz, W. Garbary 42.
zdw 63 204

Na Sołaczu
poszukuję kupna willi ca. 5
pokojowej możliwie w pobliżu
kościółki. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 63 189

Administracja domów
przyjmujemy jeszcze około 30
domów w administrację. Spółdzielnia
Osadnicza Polskich Osadników
z ogr. odp., Poznań, św.
Marcin 49. tel. 14-34. zdw 63 188

7 PIENIĄDZ

Wypożyczę
50-100 000 zł na I. hipotekę i udział
w zyskach. Wyczerpujące
oferty tylko poważnych
reflektantów Kurjer zdw 62 927

Wspólnika
z kapitałem do 100 000 zł
poszukuję do pierwszorzędnej
magazynu jubilerskiego w
najlepszym punkcie Poznania.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 62 697

Najwyższy
procent place za wypożyczenia
mi 3 000 zł pewną gwarancją.
przedsiębiorstwo. Oferty do
Kurjera zdw 62 943

10.000 zł
i współpracę włożę do solidnego
i uczciwego przedsiębiorstwa. —
Oferty Kurjer zdw 62 883

6%
miesięcznie i zastaw w dom dam
za pożyczkę 300 zł. Oferty Kurjer
zdw 63 068

Pożyczkę
2-3 000 zł poszukuję na dobry
procent i zabezpieczenie. Zgłoszenia
Kurjer zdw 63 077

Posiadam
kilkadziesiąt tysięcy, które na
krótki czas mogę ulokować w
lucracyjnych interesach. Tylko
dokładne propozycje zgłaszać
Kurjer zdw 62 970

10-15.000 złotych
poszukuję pożyczki na pierwszą
hipotekę na kamienicę w Ostrowie
wartości 60 000 zł. Realność
jest bez żadnych obciążeń. Łaskawe
oferty proszę skierować do
Kurjera Poznańskiego pod
zdw 63 107

6-8.000 zł
na czas od 6-8 miesięcy, zależnie
od umowy poszukuje się dla
przeżywania, za dobrym procentem
i pewną gwarancją. Zgłoszenia
przyjmuję Kurjer zdw 63 208

10-12.000 złotych
pożyczki za wysokim oprocentowaniem,
zabezpieczeniem w dol.
amerykańskich, poszukuje
przemysłowiec na krótki czas.
Spieszne zgłoszenia proszę do Kurjera
zdw 63 207

Wspólnika
do bezkonkurencyjnego przedsiębiorstwa
poszukuje Biuro Patentowe
F. Chojnacki, Szamotły,
Jastrowska 4. zdw 63 295

Z kapitałem
50 000 zł przystąpię jako czynny
wspólnik w przemyśle lub handlu.
ew. przyjmuję zastępstwo lub
stanowisko. Zgłoszenia poważnych
firm do Kurjera Pozn. pod
zdw 63 288

Finansisty
poszukuję rzutki kupiec celem
umożliwienia stałych dostaw
towaru dla wojska, przemysłu i t. d.
Należy potrzeba 5 tysięcy na 5
tygodni. Wynagrodzenie 3%.
Łaskawe oferty Kurjer zdw 63 206

Przedstawicielstwo
przyjmuję młodszy handlowiec.
— Gwarancja 3 000 zł. Oferty Kurjer
zdw 63 162

Weksle
solidnych firm dyskontuję. Zgłoszenia
z podaniem materiału, procentu
do Kurjera zdw 63 178

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
3 pokoje z kuchnią we willi
Puszczykowie za czynszem 2 lata
zgóry zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia
pismienne Poznańskie Towarzystwo
Administracji, plac Nowomiejski 5.
zdw 62 151

Mieszkanie
w Żabikowie 2 pokoje i kuchnia
do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer
zdw 62 790

Lokal
z mieszkaniem przy sadzie, nadający
się dla adwokata lub jakiegoś
innego przedsiębiorstwa w Ostrowie
(Pozn.) zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia
Kaczmarek, Ostrów,
(Pozn.) ul. Kolejowa 26.
zdw 62 923

2
umeblowane pokoje sypialnia i
gabinet mebli z światłem elektr.
i ogrzew. ewtl. z urządzeniem
kuchni od 1. 11. do wynajęcia. —
Straka, Szkolna 9. III. zdw 62 916

Mieszkanie
dwupokojowe, łazienka całkowite
eleganckie meble 4 500 zł
wskaże „Fragut” Ratajczaka 15
Pasaż I. wchód parter.
zdw 62 352

Pokój
wprost od gospodarza zaraz do
wynajęcia, ewentualnie z
kuchnią, zapytać od 5-7 wieczór.
Adres wskaże Kurjer zdw 63 009

Wolne
mieszkanie pokój i kuchnię
oddam za udzieleniem pożyczki 1 000
zł okolicą Dębiec. Zgłoszenia
restauracji Gerhardt, 15-16 godz.
zdw 63 212

Mieszkanie
2 pokoje kuchnię z meblami
Lazarz za 2 500 zł wynajęcie, czynsz
25 zł. Spieszne zgłoszenia „Pawilon”.
Marszałka Focha 15.
zdw 63 109-10

Próżne
trzy pokoje dla małżeństwa
spiesznie wynajęcie „Pawilon”.
Marszałka Focha 15. zdw 63 107-8

5 pokojowe
mieszkanie z wszelkimi
potrzebnymi ubikacjami oraz
ogrodem owocowym w willi w
Poznaniu do wynajęcia od
gospodarza. Pośrednicy
wykluczeni. Zgłoszenia
Kurjer zdw 62 972

2 pokoje
kuchnia wydzierżawie 2 500.
w tem liczona 1½ roku dzierżawa.
Wskaże Kurjer zdw 62 971

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia z meblami
na sprzedaż oraz Austro-
motorettę 1 PS. aparat fotograficzny 9x12
Debiecka 33. I. prawo.
zdw 62 967

Trzy
pokoje z wygodami 5 500 zł w tem
rok dzierżawy. Świercz, Słowackiego
27 zdw 63 065

2 pokoje
i kuchnia w Puszczykowie, komorne
miesięcznie wynajęcie —
Grodzki, Poznań, św. Wojciech
25. zdw 63 102

Mieszkanie
2-pokojowe, kuchnia, łazienka,
balcon, słoneczne, I. piętro (Jeżyce),
częściowo z meblami, natychmiast
do odstąpienia za 3 800 w tem
rok dzierżawa. Zgłoszenia
Olszański, św. Marcin 22,
I. piętro, podwórze, lewo, nad
„Farmacja”. zdw 63 195

Pokój
z kuchnią do wynajęcia zaraz
wskaże Maćkowiak, Dąbrowskiego
64, w podwórzu, parter.
zdw 63 235

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnią wydzierżawie
Pijanowski, Strzelecka 8 (Restauracja).
zdw 63 244

Mieszkanie
sześciopokojowe za dzierżawę
wskaże Informator. Ratajczaka
15. zdw 63 217

5 pokojowe
komfortowe mieszkanie Matejki
wybór innych wskaże Czernecki
Ratajczaka 13. zdw 63 298

Mieszkania
każdej wielkości do dzierżawy
odda „Komis”. Sew. Mielżyńskiego
25 a. zdw 63 249

Mieszkanie
komfortowe, 4 duże frontowe,
słoneczne pokoje i kuchnia, I. piętro.
Śródmieście za zgodą gospodarza
odstąpię bez odpisnego. Warunek
przejęcia solidnych mebli. —
Oferty Kurjer zdw 63 177

Mieszkanie
6 pokoi w nowym domu wolne od
zadłużenia z udzieleniem mi 15 tys.
pożyczki zapewnieniem hip.
Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 63 214

2 pokoje
kuchnia Moskwa. Wskaże Kurjer
zdw 63 030

9 SZUKA MIEZK

2-3
pokoi z kuchnią i wygodami
poszukuje wprost od gospodarza
za czynsz zgóry Oferty Kurjer pod
zdw 62 879

Poszukuję
mieszkania 1 lub 2 pokojowego z
kuchnią dla drukarza w miejscu
odstępnego placu dzierżawa
Łaskawe oferty proszę do Kurjera
zdw 59 408

Mieszkania
4-5 pokojowe poszukuje. Dam
dzierżawę naprzód i ewentl. 2-3
pokoje śródmieście. Oferty Kurjer
zdw 63 092

Mieszkania
3-5 pokojowego poszukuje inżynier,
czynsz 2 lata zgóry. Zgłoszenia
Kurjer zdw 62 928

Poszukuję
mieszkania dwupokojowego z
łazienką i elektrycznością, nie
wyżej pierwszego piętra umeblowanego
lub nieumeblowanego w centrum
miasta od 1 listopada. Oferty
Kurjer zdw 62 893

Małżeństwo
bezdzielnego poszukuje pokój z
kuchnią rok dzierżawy zgóry w
centrum lub w okolicy. Oferty
Kurjer zdw 62 955

Młode
małżeństwo z jednym dzieckiem
poszukuje mieszkania z stróż-
stwem. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 096

Przy
Poznaniu poszukuje 1-2 pokoi z
kuchnią. Oferty Kurjer zdw 63 148

Poszukuję
2-3 pokoi z kuchnią, komfortem
wprost od gospodarza, czynsz
plac zgóry. Zgłoszenia Kurjer
zdw 63 262

Mieszkania
2-3 pokojowego poszukuje, warunki,
okolica obojętna, obejmę
meble. Oferty Kurjer zdw 63 248

Młode
bezdzielnego małżeństwa poszukuje
mieszkania 2 pokojowego z
kuchnią 1-2 lata zgóry. Oferty
Kurjer zdw 63 237

Mieszkania
2-3 pokoi kuchni poszukuje plac
czynsz zgóry. Oferty Kurjer
zdw 63 210

Mieszkania
2-3 pokojowego z kuchnią
poszukuje za dzierżawę zgóry. Zie-
lińska, Działnińskich 8. II. prawo.
zdw 63 170

1 500 zł
za pokój z kuchnią zgóry zapłaci
bezdzielnego małżeństwa. Oferty
Kurjer zdpw 63 006

Mieszkanie
poszukuje 1 lub 2 pokoi z
kuchnią. Czynsz zgóry za 1 rok
lub więcej. Okolica możliwie
śródmieście. Oferty Kurjer
zdw 62 950

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
2 pokojowe mieszkanie, front I.
piętro, kuchnia, łazienka, balkon,
światło elektryczne, gaz na
mieszkanie 3 pokojowe z dopłatą.
Łaskawe zgłoszenia uprasza się
do Kurjera Poznańskiego
zdw 62 909

Zamienię
mieszkanie 2 pokoje kuchnia,
światło elektryczne w centrum
na 4 pokojowe także w centrum.
Oferty Kurjer zdw 63 018

Zamienię
pokój i kuchnię z portierstwą
na podobne bez portierstwa lub
1 duży pokój. Adres wskaże
Kurjer jw 2 827

3 pokojowe
(Wilda) zamienię na takie same
lub 2 pokojowe okolica obojętna.
Zgłoszenia Kurjer zdw 62 210

Skład
2 pokoje i kuchnia w powiecie
grodziskim zamienię zaraz na
pokój i kuchnię w Poznaniu. —
Oferty Kurjer zdw 63 219

5 pokojowe
mieszkanie słoneczne, balkon,
wszelkie wygody, zamienię zaraz
na 4 lub 3 pokojowe. Plac
Działowy 5. I. ptr. lewo. zdw 62 775

11 POKOJE UMEBL.

2 pokoje
ładne, duże z umeblowaniem,
umeblowane lub bez I. piętro,
centralne ogrzewanie, światło elektr.,
słoneczne, 3 minuty do oprek 7
min. pieszo na Plac Wolności, tuż
za Aleją Chopina i Parkiem
Moniuszki osobne wejście zaraz do
wynajęcia Oferty Kurjer
Poznański zdw 62 491

Pokój
dwom panom wynajęcie. św.
Wojciech 2. III. prawo.
zdw 62 563

Pokój
cieplej lepszymu panu lub dwóm
elektryczność. Małkiewicza 31. III
prawy. zdw 62 804

Miesięcznie
wynajmuje pokoje. Hotel
Francuski. -dw 62 093

Pokoiki
2 panom z utrzymaniem tanio
wynajęcie św. Marcin 52. 53.
zdw 63 093

Dwa
pokoje dobrze umeblowane
zaraz, razem lub osobno
Marszałka Focha 39. Piątkowska.
zdw 62 959

Pokój
umeblowany panu zaraz. Niegolewskich
16. III. lewo. (Lazarz).
zdw 62 937

Pokój
umeblowany dla 2 pańeczek z
utrzymaniem lub bez do wynajęcia.
Adres wskaże Kurjer
zdw 62 899

Pokój
dla bezdzietnego małżeństwa do
wynajęcia od 15. 10. czynsz
2 mies zgóry. Patrona Jackowskiego
35. parter. lewo.
zdw 62 897

Pokój
umeblowany osobnym wejściem,
bezdzielnemu małżeństwu za
wypożyczeniem 1 500 zł. Oferty
Kurjer zdw 62 895

Pokój
dobrze umeblowany wynajęcie
zaraz panu. Mickiewicza 11. III.
prawy. zdw 62 892

Pokój
umebl. dla panów lub małżeństwa.
Poznańska 8/10. II. lewo.
zdw 62 890

Pokój
lub uczenie szkolnych z
utrzymaniem. Adamczewska,
Marszałka Focha 98. III. lewo.
obok gimn. Adama Mickiewicza.
zdw 62 889

Pokój
z utrzymaniem ogrzewaniem
elektrycznym. Śniadeckich 23.
parter, prawo. zdw 62 887

Pokój
1-2 osobom solidn. wynajęcie.
osobne wejście. Adres wskaże
Kurjer zdw 62 886

Pokój
umeblowany zaraz starszemu
bezdzielnemu małżeństwu oddam.
Szymtowa, Piekary

Uniwersytetu
blisko pokój bez pościeli. Składowa 1. wejście 3, parter. prawo. zdw 63 114

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Przemysłowa 33. I. prawo. zdw 63 127

Pokój
umeblowany zaraz. Zielona 2. dom ogrodowy. III. prawo. zdw 63 132

Pokój
wynajme panu. Św. Marcin 32. IV. prawo. front. zdw 63 137

Pokój
umeblowany dla małżeństwa używaniem kuchni zaraz do wynajęcia. Jeżycka 46. II. lewo. zdw 63 146

Pokój
umeblowany z utrzymaniem. Światłem elektr. Św. Marcin 66-67. II. piętro. prawo. dom frontowy. zdw 63 144

Pana
na wspólny pokój z własną pościelą przyjme. Osieńska. Łakowa 7a. zdw 63 142

Elegancki
centralnym ogrzewaniem wynajme. Poznańska 58 a. II. lewo. na rożnik Mickiewicza. zdw 63 265

Pokój
dla 2 ucznia zaraz do wynajęcia pościel pożądana. Adres wskaże Kurjer zdw 63 255

Pokój
umeblowany. Łakowa 15. parter. zdw 63 252

Centrum
pokój umeblowany. odnowiony. frontowy. słoneczny. spokojnemu panu na stanowisku wynajme. Mielżyńskiego 22. I. zdw 63 312

Pokój
duży elegancki elektryczność. Słowackiego 35. IV. zdw 63 221

Pana
na wspólny pokój. Napierata. Za Bramką 5 a. zdw 63 218

Pokój
frontowy 1-2 osobom zaraz lub 1. 10. Św. Marcin 39. I. prawo. zdw 63 251

Pokój
dla jednego lub 2 panów. Kraszewskiego 4. II. prawo. zdw 63 250

Blisko
Zamku pokój dwuosobowy z utrzymaniem wynajme. Składowa 4. III. zdw 63 164

Przyjme
pana na pokój. Potocka. Klasztorna 4. rw 7 308

Pokój
umeblowany dwóm intel. osobom wynajme. Małe Garbary 7. II. lewo. zdw 63 160

Pokój
2 łóżkami 2 panom. Św. Marcin 46. podw. lewo. I. prawo. zdw 63 193

Pokój
panom. Półwiejska H. III. Osieńska. zdw 63 194

Pokój
umeblowany dla 2 panów zaraz. Jeżycka 43. II. p. pr. zdw 63 201

Duży
balonowy pokój. elektryczność. używalność kuchni. W. Garbary 53. Matuszewska. zdw 63 184

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje
2-3 pokoi na biuro w centrum miasta nie wyżej II. pięt. Oferty Kurjer zdw 61 877

Pokój
skromnie umeblowany możliwie blisko Zamku poszukiwany od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 531

Pokoju
dużego, zupełnie niekrepującego. możliwie nieumeblowanego, z północnym światłem na pracownię poszukuje artysta malarz. Oferty „Par”. Al. Marcinkowskiego 11. pod 56.309. Pw 6274-56.309

Pokoiku
próżnego poszukuje starsza osoba. Wejście z klatki schodowej. Oferty Kurjer zdw 62 960

Poszukuje
skromnego czystego pokoju z pościelą. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 62 945

Pokoju
dla pana z własną pościelą. herbata poszukuje od 1 listopada. Oferty Kurjer zdw 62 944

Starsze
małżeństwo poszukuje dużego umeblowanego pokoju bez pościeli od 1. 11. Oferty do Kurjera z podaniem ceny zdw 62 910

Pokoju
niekrepującego w śródmieściu poszukuje od 1. 11. 29. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 011

Bankowiec
poszukuje pokoju umeblowanego z fortelaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 088

Młode
bezdzielne małżeństwo poszukuje pokoju z całkowitem. lub częściowym utrzymaniem i używaniem pianina. Oferty Kurjer zdw 63 056

Pokoju
niekrepującego śródmieście poszukuje lekarz. Oferty Kurjer zdw 63 024

Centrum
poszukuje dwuosobowego pokoju z utrzymaniem lub bez z używalnością pianina. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 446

Student
W. S. H. poszukuje pokoju z utrzymaniem przy inteligentnej rodzinie. Zgłoszenia proszę skierować do Kurjera zdw 62 095

Urządnik
poszukuje od 1. 11. niekrepującego pokoju na Wildzie. Oferty z ceną Kurjer zdw 63 035

Panna
poszukuje stancji najchętniej u samotnej pani. Oferty Kurjer zdw 63 111-2

Inżynier
kawaler poszukuje pokoju ciepłego z elektryką. niekrepującym wejściem okolica Wierzbicice. Oferty Kurjer zdw 63 060

Skromna
panienka poszukuje małego pokoiku od 25 zł najchętniej na Łazarzu. Oferty Kurjer jw 2 830

Pokój bez mebli
słoneczny. używalność łazienki. usługa. widok na ogrody I. lub II. piętro potrzebny. Oferty Kurjer dw 2524

Poszukuje
pokoju z całym utrzymaniem w domu kulturalnym. wejście niekrepujące od 1. lub 15 listopada. Oferty Kurjer zdw 63 323

Próżnego
pokoju od gospodarza z klatki schodowej. czynsz naprzód pół roku. Oferty Kurjer zdw 63 215

Pokoju
niekrepującego poszukuje pan na Jeżycach. Oferty Kurjer zdw 63 318

Solidny
pan poszukuje zaraz pokoju śródmieście parter. piętro. Oferty Kurjer zdw 63 163

Panna
poszukuje skromnie umeblowanego pokoiku z pościelą. w pobliżu Wierzbicic od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 197

13 LOKALE

Biurowo
lokal. składnica i mieszkanie przy Rynku Jeżyck. zaraz do wynajęcia. Czynsz zgóry. Hurt. Porcelany. Wroniecka 24. zdw 62 206

Ubikacji biurowych
lub składni poszukuje się przy Pl. Wolności. 27 Grudnia Aleje Marcinkowskiego. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 965

Ubikacji
na warsztat instalacyjny od 50 do 80 mtr. poszukujemy. Oferty z ceną Kurjer zdw 63 240

2
pokoje biurowe czyste, z telefonem odstępuje. Oferty Kurjer zdw 63 242

14 DZIERŻAWY

Dzierżawa
500 mórg pszenno-buraczonej ziemi zaraz do objęcia (Pomorze). Gotówki 50-60 000 zł. Oferty Kurjer zdw 62 482

Składu
kolonialnego z mieszkaniem poszukuje celem dzierżawy lub kupna. Adres wskaże Kurjer zdw 62 586

Duży skład
z mieszkaniem zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia: Leszno. ul. Leszczyńska 8. J. C. zdw 62 902

Sutereny
w moim domu handlowym przy ul. Woźnej 12, narożnik Wielkich Garb mam duże jasne i suche sklepy do wydzierżawienia. Lift elektryczny dla osób i towarów. Centrala Dywanów. Kazimierz Kuźaj. ul. 27 Grudnia 9. Pw 6276-42.220

Dawniejszy „Hotel Mański“
w Pniewach jest od 1. listopada rb. do wydzierżawienia, lub też na sprzedaż. Warunki wyłożone są w naszym biurze. Reflektanci zgłoszą się mogą do Spółdzielczego Banku Kredytowego w Pniewach. zdw 61 515

Natychmiast
do wydzierżawienia dom mieszkalny. chlewo. do tego dwie morgi ogrodu w mieście powiatowym Szamotułach. Dzierżawa na 6 lat. Informacji udziela Józef Agaciński. Debinko. poczta Steszew. zdw 62 984

Polowanie
blisko Poznania do oddania. Zgłoszenia do Samoliński. Kamińsko. pow. obornicki. zdw 62 931

Piekarni
poszukuje celem dzierżawy. 3 pokoje kuchnia. z kucją do 1000 zł i do sto złotych miesięcznie dzierżawy w dobrym powiatowym mieście. Szczęsne zgłoszenia Kurjer zdw 62 981

Stajnia
na 3 konie z przyległym suchym magazynem do wydzierżawienia w śródmieściu. Roman Gabler. ul. Strusia 6. zdw 63 180

Budynku fabrycznego
poszukuje ewentl. kupie w Poznaniu albo prowincji, gorzelnie lub browar nieczynny z kotłem parowym do użytku. rozmiar minimum 30 m³. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 985

Gospodarstwo
114 mórg. 12 km Poznania na 11 lat wydzierżawi. morgi 125 funtów. budynki murowane. objęcie żywego, martwego inwentarza. żniwno potrzeba 15 000. Gospodarstwo 100 mórg większym powiatowym mieście na 10 lat wydzierżawi. objęcie 25 000. Polwark 280 mórg na 10 lat wydzierżawi. objęcie 22 000. Zgłoszenia Firma Sowiński. Poznań. Św. Marcin 22. telefon 18-97. zdw 63 258

Piekarnia
powiatowym mieście z odstepem zaraz do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 63 289

Piekarnia
w mieście powiatowym w pełnym biegu do wydzierżawienia. kompletne objęcie 3 500 zł. Oferty Agentura Kurjera Poznańskiego Wagrowiec pod „Korzysinie”. nw 4459

Dzierżawy
majątku ca. 1000 mórg. dobrej ziemi. blisko stacji kolejowej wprost od właściciela poszukuje zawodowy rolnik. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 63 287

15 OSOBISTE

Kapelusze
damskie przerabia, czyści, farbuję najlepiej. Regina. Św. Marcin 78. zdw 62 423

„Mia“ - Pensjonat Zakopane
przyjmujemy tylko chrześcijan. Idealne warunki dla rekonwalescentów. Pw 5022-56.200

Chiromantka
przyjeżdża z Paryża przeprowadza z ręki z fotografii, przeszłość i przyszłość. przyjmuję od godz. 9 do godz. 19. w piątek do godz. 20. Wybickiego 15. front III. prawo. przystanek tramwaju nr. 4. 7. 8. zdw 62 875

Ostrzegam
za długi i występkę mej niepełnoletniej córki Ireny nie odpowiadam. Antoni Teichert. zdw 62 947

Obelgę
rzuconą ze zemsty na Zofję Rutkowską odwołuje. Aleksander Głabski. Sielska 20. zdw 62 912

Władeczką
Środa o czwartę. „Studio”. zdw 63 062

21 ZGUBY

Kryszak
Florjan ur. 1893 u nieważnia zgubione papiery wojskowe wydane przez P. K. U. Poznań. zdw 62 492

Książeczka
wojskowa oraz inne papiery wartościowe na nazwisko Stefan Pieta nieważnia. zdw 62 958

Piesek
pokojowy zainal 11. bm. duża sierść czarno-biała proszę o zwrot za wynagrodzeniem Skrytka 14. parter. lewo. telefon 65 31. Nieprawne przetrzymywanie będzie ścigane sądownie. zdw 62 894

22 ROZMAIŁE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4041

Koldry
puchowe. wełniane. materace wiosenne. wełniane i trawy morskiej. poleca nowo otworzona Wytwórnia Pościeli. Maria Gnońska. plac Świątokrzyski 1. tel. 5988. Używane koldry i materace przyjmujemy do przerobienia i pokrycia. zdw 61 817

Kapelusze
damskie filcowe czyści i fasonuje w 24 godzinach K. Giernatowska. Pracownia kapeluszy damskich. Wrocławska 19. Pw 6176-41.52

Prace
malarskie oddam. Zgłoszenia Jarzembowski. Kopernika 6. zdw 62 900

Pralnia Piekary 3
przyjmuje bieliznę do prania. prasowania. uskuteczniamsz szybko i tanio. zdw 63 320-1

Krawcowa
poleca się poza dom i w dom na wszelką garderobę damską i dziecięcą 3.50 dziennie. Głowacka. Romana Szymańskiego 5 parter. zdw 63 066

Przyjmuje
bieliznę męską i damską z własnych materiałów do szycia. Wykonuje mierzki i pisowanie. E. Rutawska. Wrocławska 35. zdw 63 072

Pielęgniarka
masażystka dypł. wykonuje masaż leczniczy. oddechujący i ginekologiczne. Oferty Kurjer zdw 62 078

Bacznosci
Dwuzłotówki z odwrotnie umieszczonym orłem sprzedam. Oferty Kurjer zdw 63 161

Pokój
umeblowany osobno wejście inteligentnemu panu wynajme. Pościel pożądana. Kosińskiego 10. parter. prawo. zdw 60 625

Zwierzątka
z materiałów wykonuje podług nadesłanych wzorów masowo do magazynów także roboty ręczne. kolorowy haft. liworyzacje. malowanie na materiałach. przyjmuję do wykończenia. Praca akurata i terminowa. Oferty upraszam do Kurjera zdw 62 946

Wypożyczam samochód
limuzynę na dłuższe tury tanio. specjalne warunki na stałe wjazdy. Telefon 78-00. zdw 63 278

Samochód
wypożyczam na tury. Wrońska. Śaladeckich 23. zdw 63 306

23 OŻENKI

Zamożny kawaler
z majątnej rodziny. dzielny kupiec. lat 33 pragnie poznać panią w celu matrymonialnym. Panię posiadającą dobrze zaprowadzone przedsiębiorstwo mają pierwszeństwo. Pośrednictwem krewnych mile widziane Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 61 920

Dwie
przyjaciółki brunetki. przystojne. inteligentne. gospodarne. średnio zamożne. pragną wyjść za mąż. najchętniej na wieś. Panowie dobrego charakteru od lat 45 rząca złoży swe oferty Kurjer zdw 62 494. Dyskrecja zapewniona

Przystojny
kawaler. na kierowniczem stanowisku z stałym dochodem 1 800 zł miesięcznie. poszukuje znajomości córki solidnej i poważanej rodziny. Majątek nie pożądanym. natomiast dobre wychowanie i oraz szlachetność i uczciwość serca. Przystojne i sympatyczne panie w wieku 24-30 lat zechcą złożyć lask. oferty możliwie z fotografią do Kurjera Poznańskiego pod zdw 62 939. Cel matrymonialny.

Kawaler
lat 27. b. sekretarz niemieckiej. posiadający 2 000 zł gotówki poszukuje pannę lub młodą wdówkę. która posiada jakikolwiek skład. w celu matrymonialnym. Rzecz traktuje się serio. Oferty z dołączeniem fotografii nadesłać pod zdw 62 926 do Kurjera. Anonimy do kosza.

Dla
córki młodej uroczej blondynki dobrze wychowanej muzykalnej z piękną wyprawą i posagiem w Poznaniu poszukuje pana na lepszym stanowisku o dobrym charakterze. poważnie myślącego. Cel matrymonialny. dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 62 990

Kupiec
kawaler. lat 38. posiadający większy skład w własnej kamienicy poszukuje dla braku znajomości żony - panny przystojnej. skromnie i religijnie wychowanej. z zamiłowaniem do kupiectwa - z odpowiednim majątkiem. Sprawę traktuje się poważnie. Pośrednictwem rodziców lub krewnych pożądanym. - Poważne nieanonimowe zgłoszenia do Kurjera zdw 63 227

Kawaler
lat 26. rzemieślnik. z powodu samotności szuka żony. Kandydatki serio myślicie rząca swe oferty skierować do Kurjera St. Rynek nr 7 305

24 NAUKA

Komplet
maturalny. Wiadomości codziennie wyłączone od 4-5. Towarowa 21. I. prawo. zdw 61 248

Akademja Tańców
po powrocie z zagranicy prof. Stefan i Janina Wituszkowsky rozpoczęli naukę ostatnich nowości Wiednia. Paryża i Londynu. Skarbova 14. parter. lewo. sala koncertowa i niekrepująca. od 6-10. Pw 6 41.84

Francuskiego
konwersacji literatury. gramatyki udziela panią która uczyła z zagranicy (dyplom uczeni- com i panom). Zgłoszenia Kurjer zdw 60 808

Angielskiego
uczy egzamin. nauczycielka. była dłuższy czas w Londynie. Oferty Kurjer zdw 63 087

Vala Jennigs wyucza tańców
po studiach w Paryżu, Londynie, Nowym Jorku. Komplet. lekcje prywatne. wpisy 3-8. Ratajecka 29. III. lewo. Pw 6029-42.218

Francuz
Profesor Gimnazjalny udziela lekcje języka francuskiego. Adres Wierzbicice 26 II. piętro od 5-6 zdw 60 753

Kto
udzieli młodszej panience celem docenienia kursu ondulacji i czesania pań. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 62 933

English
lessons. conversations gives specialist. Oferty Kurjer zdw 62 921

Łacina
korepetytor dla VIII. potrzebny. Warunki. referencje Kurjer zdw 62 917

Studenta
znającego astronomię opisowa poszukuje się. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 994

Jeune française
donna leçons. Ecrite à Kurjer zdw 63 002

Lekcyj
matematyki poszukuje tylko u pp. Profesorów. Łaskawe oferty Kurjer zdw 63 136

Tani kurs tańców
Opaliński. Mielżyńskiego 1. II. 6.30-9. zdw 61 756

25 MUZYKA

Kto
wypożyczy pianino w dore rece. Adres wskaże Kurjer zdw 62 556

Gry
fortepianowej udziela niedrogo gruntownie. Rencowa. Dabrowskiego 5. III. rw 7 165

Zofia Fedyczkowska
primadonna op. poznań udziela lekcji śpiewu oraz przerabia partie i pieśni. Zgłoszenia Wały Kościuski 6b. I. p. od 3-5. zdw 62 920

Gry
na fortepianie udziela uczennica wyższego kursu P. K. M. Oferty Kurjer zdw 62 919

Duet
dobrze zgrany od 1. 11. wolny. Oferty Kurjer zdw 63 033

Marjan Perzyński
nauczyciel muzyki. Staszica 4. II. p. r. udziela lekcji muzyki na skrzypcach i fortepianie. Zarazem przyjmuje uczeń na organistów. zdw 63 282

27 SZUKA PRACY

Miła
sympatyczna. młoda panienka. przyjmie posadę w lepszym domu jako wyreczytelka pani domu umiejąca szyć i cośkolwiek gotować. Najchętniej od 15. 10. 29 albo później. Zgłoszenia piśmie przyjmuję Kurjer Poznański opd zdw 61 510

Nauczycielka
domowa Wielkopolanka z dłuższą praktyką. muzykalna przyjmie posadę na wsi do młodszych dzieci. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 62 493

Mężczyzna
lat 27 (Wielkopolański). z wykształceniem maturalnym. szkoła handlowa. kilkulatnia praktyka biurowa. ładnym charakterem pisma. piszący także na maszynie poszukuje posady sekretarza - książkowego. kasjera lub innej Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 62 868

Biegły korespondent
polsko - niemiecki zmieni posadę od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 882

Panienska
poszukuje posady pokojowej prywatnie lub w majątku. miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 62 707

Ekspedjentka
sierota. 9 letnia praktyka cukier- nicza poszukuje posady zaraz lub 1. 11. Oferty Kurjer zdw 62 834

Mechanik - szofer
inteligentny Poznańczyk. pewny w jeździe. kilka lat praktyki. znający się na naprawach wszelkich silnikowych maszyn. prowadzeniu małych elektrowni. pracy biurowej. poszukuje stałej posady zaraz lub później najchętniej w majątku. Łaskawe zgłoszenia zdw 61 958

Uczeń
syn uczciwych rodziców z najlepszej rodziny. z prowincji. poszukuje miejsca w zawodzie kuciel- kim. Zgłoszenia Z. Ratajecki. Poniec. ul. Szkolna 18. nw 4 660

Posługaczka
poszukuje posługi najchętniej do sprzątania biur. Oferty Kurjer zdw 63 190

Młodsza
stenotypistka poszukuje posady ewentualnie jako biuwalistka. Oferty Kurjer zdw 63 179

Ślusarz
zwolniony z wojska. dobrze obeznany przy akumulatorach i aparatach radio poszukuje pracy. - Łaskawe oferty Kurjer zdw 63 016

Panienska
inteligentna z Szkoła Wydziałowa i kursem handlowym. z ładnym charakterem pisma poszukuje posady początkującej książkowej. Oferty Kurjer zdw 62 975

Książkowy
z ukończoną szkołą handlową. jurnal amerykański. dłuższą praktyką zubożona. średnie wykształcenie gimnazjalne. biegle pisząca na maszynie. biegle w liczeniu i piśmie. szuka posady. Zgłoszenia Kurjer dw 2 517

Biuralistka
względnie kasjerka z doświadczeniem. poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 751

Kucharka
samodzielna poszukuje prywatnego gotowania. lub zastępstwa. Oferty Kurjer zdw 62 425

Posady
poszukuje jako kuchmistrz. kupiec obojetny w branży kolonialno - delikates. - restauracyjnej. znam dobrze rynek zakupu. Łaskawe oferty Kurjer zdw 63 047

Inteligentna
osoba średnich lat. smuka jakiegokolwiekbadz posady. zarządczyni. kasjerki. kierowniczk i t. p. Oferty proszę Kurjer zdw 63 048

Buchalter - bilauista
rutynowany handlowiec. były kierownik większych biur. poszukuje zajęcia wgl. godzinowego. Oferty Kurjer zdw 63 052

Kierownik handlowy
większego przedsiębiorstwa restauracyjnego. zdolny kupiec. buchalter-bilauista. poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 63 053

Uczeń
introligatorski poszukuje miejsca. celem dalszej nauki. Miejscowość obojetna. Łask. oferty do Kurjera zdw 62 937

Cukiernik
młody i dzielny w swym zawodzie poszukuje posady. miejscowość obojetna. Może pracować samodzielnie lub za drugiego. Oferty Kurjer zdw 63 059

Biuralistka
rok prakty

Starszy
człowiek poszukuje posady strażnika, portiera lub tym podobne z gwarancją 1000 zł. Łaskawe oferty proszę nadesłać Kurjer zdw 62 915

Pracznia
czysta i sumienna poszukuje prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 908

Chłopiec
uczciwy poszukuje posady, najchętniej ogrodnictwie. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 898

Stenotypistka
biegła poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 63 015

Stolarz
reparuje, przerabia, polezuje meble tanio. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 010

Sierota
poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer zdw 63 008

Maszynistka
pod dyktando z dłuższą praktyką poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 007

Młodszy
pomocnik poszukuje posady w składzie żelaza lub kolonjalnym jako ekspedjent lub marżantynier. Oferty Kurjer zdw 63 029

Szofer - kawaler
z 1 1/2 roczną praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 63 028

Krawcowa
poleca się w domu do szycia. Piekary 6. III. lewo. zdw 63 021

Panienska
lat 18 poszukuje posady jako bufetowa. Miejsowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 63 043

Panienska
lat 17 kochająca dzieci poszukuje posady na majątku. Oferty Kurjer zdw 63 050

Skrzypek
z repertuarem poszukuje posady do kina. Oferty Kurjer zdw 63 051

Technik
dentystyczny pierwszorzędna siła. działy w pracach złotych, lanych i kauczukowych poszukuje posady. Najchętniej w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 63 081

Szukam
posady jako bufetowa. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdw 63 070

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer zdw 63 071

Panienska
polsko-niemiecka poszukuje posady do składki lub do biura. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 079

Posługaczka
rzetelna, pracowita poszukuje posady przed południem od 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 093

Wysoce
inteligentna pani poszukuje zaufanej posady. Rodzaj pracy i wynagrodzenie mieszczące łaskawie podać proszę w ofercie do Kurjera zdw 62 977

Dobra
i uczciwa dziewczyna poszukuje posady od 15 lub 1. z dobrymi świadectwami, z samodzielnym gotowaniem. Mostowa 5, u Rakowskiej. zdw 62 983

Bona
szuka posady do dzieci z lekcjami francuskiego i niemieckiego bez spania od 15. Oferty Kurjer zdw 62 982

Kucharka
skromna z dobrymi świadectwami przyjmie posadę zaraz lub 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 253

Dziewczyna
uczciwa, samodzielnym gotowaniem, z dobrymi świadectwami przyjmie posadę w lepszym państwie zaraz lub od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 254

Dziewczyna
czysta i uczciwa poszukuje prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 224

Dziewczyna
poszukuje stałej posady z praniem bez spania. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 222

Posługi
na przed lub popołudnie poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 220

Służąca
sierota, lat 24, poszukuje miejsca w lepszym państwie do wszystkiego zaraz lub od 1 listopada z całonocnym gotowaniem. Świadectwa długoletnie, pościel własna. Oferty Kurjer zdw 63 230

Posługaczka
poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 159

2 starszych
pomocników fryzjerskich z długoletnią praktyką, poszukują posady zaraz. Oferty do Kurjera pod zdw 63 211

Panienska
lat 17, dobrze wychowana, mówiła dobrze po polsku, poszukuje posady do 1 lub 2 dzieci zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 281

Rutynowana księżkowa
która też niem. dokładnie włada szuka od 1. 11. rb. posady w biurze Ractr. Roln lub w majątku Adres w eksp. Kurjera Poznańskiego zdw 63 292

Krawcowa
szyje szybko i gustownie po domach. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 311

Panienska
inteligentna z kilkoletnią praktyką poszukuje posady bufetowej może również prowadzić księżkowość. Miejsowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia proszę nadesłać do Stan. Zalewska, Wągrowiec, ul. Debińska 37. zdw 63 291

Pielęgniarka
z praktyką i dobrymi świadectwami poszukuje zaraz posady. Miejsowość obojętna. Może także wykonywać inne prace. Helena Wiśniewska, Strzelno, ul. Stodolna 283 zdw 63 285

Pomocnik
na wkrótce sumienny, pilny, brzoży biawatów, konfekcji zaraz lub 1. 11. 29. Oferty Kurjer zdw 63 174

Szofer
mechanik trzeźwy, sumienny z kilkoletnią praktyką, dobrymi świadectwami, poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 63 166

Gospodyni
dobrze polecona poszukuje posady do dworu. Oferty Kurjer zdw 63 169

Kucharka
samodzielną posadę w lepszym domu lub do samotnego pana od 15. lub 1. Oferty Kurjer zdw 63 191

28 WOLNE MIEJSCA

Fryzjerka
od 15. 10. potrzebna. Górna Wilda 25. Schoene. zdw 62 567

Pomocnik
fryzjerski biegły w swoim zawodzie, także w strzyżeniu pań potrzebny zaraz z dobrym wynagrodzeniem i wolnym utrzymaniem u Zgłoszenia Fr. Skoracki, Kościan zdw 62 569

1.500—3.000
złoty miesięcznie zarobić może każdy. Wypłacamy natychmiast najwyższą prowizję zofówka i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pouczamy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83. Lwów. np 3596

Potrzebna
zaraz nauczycielka Wielkopolańska do dwóch dziewczynek na wieś. Odpisy świadectw kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 62 036

Ucznica
z lepszego domu, mająca zamiłowanie do handlu potrzebna do składki złotniczej. Szkoła wydziałowa lub kilka klas gimnazjum warunkiem. Chwilkowski, św. Marcin 40. zdw 62 258

Rektyfikacja
w Kielcach poszukuje pomocnika rektyfikatora posiadającego ukończone studia gorzelniczo-rektyfikacyjne. Oferty: Kielce Zakłady Przemysłowe „Etyl” Spółka Akcyjna, ul. Czarnowska 15. Tw 449

Fryzjerka
działa w swym zawodzie potrzebna. A. Stańkowski, Aleje Marcinkowskiego 13. zdw 62 570

Pana (nią)
ustosunkowanego (na) na majątkach ziemskich poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 489

Podróżujący
drogerzysta zdolny solidny, pensja, prowizja potrzebny. Oferty Kurjer zdw 62 816

Dziewczyna
do dzieci zdrowa, czysta i religijna, umiejąca szyc, prasować i czerwać najchętniej z prowincji, potrzebna od 1 listopada r. b. Piśmienne zgłoszenia z życiorysem, fotografią i podaniem wysokości wymaganej pensji przyjmują: H. Sifarkówna, Poznań, Debiec, plac Lipowy 3. zdw 62 696

Służąca
młoda uczciwa może się zgłosić zaraz. Ul. Polna 8, parter, prawo. zdw 62 743

Aptekarska
siła pomocnicza, dobrze wpracowana potrzebna. Referencje i warunki przy wolnym utrzymaniu pod dw 2470

Posadę
do ekspedycji otrzyma ten, kto wypożyczy 1000—2000 zł. Oferty Kurjer zdw 63 135

Fryzjer męski
działny w strzyżeniu pań, do lat 24, znający język polski i niemiecki, potrzebny zaraz do pierwszego na miejscu zakładu fryzjerskiego. Julian Nowak, perfumeryja, Tarnowskie Góry Ratusz, dw 2 502

Podróżujących
dwóch poszukuje na miasto Poznań zaraz. 5% prowizji, artykuł cukierki. Oferty z referencjami do Kurjera zdw 62 993

Operator
egzaminowany do małego kina w Poznaniu potrzebny. Oferty Kurjer zdw 62 992

Ucznica
do składki stroju umiejąca cośkolwiek szyc lub haftować potrzebna natychmiast. Skład kapeluszy. K. Bandel, Piekary 1 zdw 63 078

Chłopak
do pracy i posyłek potrzebny. Zakład blacharski, Mostowa 15. zdw 63 041

Obuwnik
młodszy w naukę do maszyn może się zgłosić. Fabryka Obuwia Zablocki, Wrocławska 15. zdw 63 182-3

Pakierki
które już pracowały w fabrykach chemicznych - farmaceutycznych potrzebne. „Uko” fabryka chem-farmaceutyczna Plac Sapieżyński 3, dom fabryczny I. piętrowo. zdw 63 055

Poszukuje
uczciwej dziewczyny która samodzielnie gotuje, pożądana także język niemiecki, pensja 50 do 60 zł. M. Halfter, Katowice Dab. Górny Śląsk, ul. Król Huczka 8. zdw 63 290

Szofer - ślusarz
lub mechanik z kaucją zł 1000 na nowy Fiat (wypożyczalnia) potrzebny zaraz. Warunek: W wolnym czasie zajęty będzie w warsztacie rowerów. W. Królikiewicz, Dobrzyca Wlkp. zdw 63 286

Pomocnik fryzjerski
działny, starszy potrzebny. G. Wilda 61. zdw 63 176

Kucharka
ze znajomością dobrej kuchni, potrzebna na 22 października rb. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 63 175

Krawców
pierwsz., 2 dziennych i kilku na duże sztuki na warsztat i poza dom. Szezech, Pocztowa 30 zdw 63 348

Uczeń i pomocnik
krawiecki na duże sztuki poza dom mogą się zgłosić. Mody męskie i damskie. Wronecka 15. rw 7295

Panów
do odwiedzania właścicieli samochodów szukam. Wysoki zarobek. Oferty Kurjer zdw 63 074

Niania
zdrowa, sumienna z długoletnimi świadectwami potrzebna od 1. 11. do dwojga dzieci. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 076

Służąca
Małopolanka potrzebna zaraz do wszystkiego mała rodzina. Brod, Grunwaldzka 31. I. ptr., lewo. zdw 63 004

Służącej
z spaniem poza domem i dobrem gotowaniem poszukuje zaraz. Młyńska 3, restauracja. zdw 63 045

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Józef Ostrowski, Swarzędz, nw 4455

Dziewczyna
do dzieci może się zgłosić. Godziny przyjęć od 6.00—8.00 po południu. Morkowski Nowa II. III. rw 7304

Elektromonter
może się zgłosić. Wilamowski, Wielka 22. rw 7309

Dziewczyna
do wszystkiego bez gotowania potrzebna. Kanałowa 4. III. zdw 63 205

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem zaraz potrzebna. Olszewska, Aleje Marcinkowskiego 7. zdw 63 200

Ekspedjentki-biuralistki
na stałą posadę do naszych oddz. w Szamotulach, Ostrowie i Wągrowcu potrzebne. Zgłoszenia z odpisem świadectw do Kurjera zdw 63 151

Chłopiec
oraz dziewczę do posyłek, porządnych rodziców może się zgłosić. Centrala Zarówek, Fr. Ratajczaka 36. zdw 63 124

Poszukuje
kuśnierki, krawcowa, uczenie na wysoką pensję. Rybaki 20a, I. prawo. zdw 63 123

Czeladnik ślusarski
tylko ślusarz budowlany może się zaraz zgłosić. St. Kotliński, św. Marcin 13. zdw 63 126

Retuzerki
poszukuje Zakład Art. Portertów i Fotografii, St. Markiewski, 27. Grudnia 7. zdw 63 196

Potrzebny
zaraz uczeń do składki konfekcji męskiej z ukończoną szkołą handlową. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 198

Dziewczyna
do prac domowych potrzebna ze świadectwami. Wielki Garbary 53. Matuszewska. zdw 63 186

Robotnik
obeznany dokładnie w handlu paszy, poszukiwany zaraz. Roman Gabler, ul. Strusia 6. zdw 63 181

Posługaczka
z praniem na cały dzień potrzebna zaraz. Pocztowa 29. Jankowska, IV. zdw 63 173

Chłopiec do posyłek
potrzebny zaraz do biura adwokackiego. Adres wskaże Kurjer zdw 63 171

Aptekarz
poszukuje zaraz lub od 1. 11. br. na stałą posadę męskiego lub żeńskiego, dobrze pociętego pomocnika aptekarskiego z pierwszym egzaminem lub magistra z praktyką. Warunki pracy bardzo dogodnie. Proszę o podanie pretensji przy wolnym mieszkaniu i utrzymaniu. Florian Nowackiewicz z Jutrosinie. dw 2511

Ekspedjentka
z branży biawatów i konfekcji męskiej i damskiej z długoletnią praktyką na stałą przyjemną posadę na prowincji zaraz potrzebna. Mowa niemiecka pożądana. Łaskawe zgłoszenia z odpisem świadectw, dołączeniem fotografii i podaniem warunków proszę przysłać do Kurjera Poznańskiego dw 2507

Aptekarska siła pomocnicza
(meska) biegła z taksow. rec. potrzebna od grudnia. Polecenia i oferty pod dw 2420

Potrzebna
dziewczyna do dzieci zaraz, najchętniej sierota. Adres wskaże Kurjer jw 2 826

Posadę
oddam pożądaną pożyczka do 5000. Adres Kurjer zdw 63 138

Fryzjerka
na stałe lub na po południe Matejki 7. zdw 63 100

Bona Wlkp.
najchętniej freblanka z zamiłowaniem do dzieci i z praktyką potrzebna na wieś do trzech chłopców 2, 4 i 7 letnich. Zgłoszenia z odpisem świadectw, podaniem pretensji i fotografii do ekspedycji Kurjera Poznańskiego dw 2523

Kucharki - gosposi
nie poniżej 35 lat starej poszukuje prostobow wiejskie z gospodarstwem rolnem na Górnym Śląsku zaraz. Fotografie, odpisy świadectw z ostatniego obowiązku i podanie żądań przesyłać do Kurjera Poznańskiego pod dw 2519

Cheesz otrzymać
posadę? Misisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekulowicza Warszawa. Żórawia 42 n. — Kursy wyczuł! Istniejące buchalteryi rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej stenografii nauki handlu prawa kaligrafii pisania na maszynach towaroznawstwa angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Zadajcie prospektów nw 4302

Kasjerka
obeznana z kasa National potrzebna zaraz. Branża krótkie towary. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rdw 7306

Służąca
potrzebna Szwajcarska 19. II. prawo. zdw 62 961

Dziewczyna
dobra uczciwa i czysta do wszystkiego potrzebna. Adres wskaże Kurjer zdw 62 957

Wprawna
panna do kuśnierstwa zaraz potrzebna. J. Zieliński, ul. św. Czesława 16. zdw 62 958

Uczeń
porządnych rodziców, który ma zamiar wyczyć się piekarstwa, może się zgłosić. Piekarnia Krawcowskiego 8. zdw 62 949

Służąca
do wszystkiego od 1. 11. Springer, Strusia 10. zdw 62 930

Poszukuje
rutynowanego księżkowego z znajomością korespondencji i podatków. Odpisy świadectw z referencjami Kurjer zdw 62 921

Uczenie
do szycia i kroju przyjmuje. Sew. Mielżyńskiego 22. podw. parter. zdw 62 914

Posługaczka
potrzebna zaraz. Dąbrowskiego 96. I. p., front zdw 62 913

Posługaczka
młoda uczciwa tylko z dobrymi świadectwami zaraz. Gajowa 4, parter, lewo. zdw 62 888

Blacharz
na białe blache zaraz potrzebny. Wytwórnia Puszek, P. Ginter, Woźna 10. zdw 63 012

Poszukuje
zaraz dziewczyny tylko z dobrymi świadectwami. Umińska, Grochowe Łąki 6. wejście b. I. ptr. zdw 63 013

Chłopak
do posyłek potrzebny. Cukiernia Dąbrowskiego 3. zdw 62 998

Szwaczka
w domu potrzebuje. Oferty do Kurjera zdw 62 980

Krawcowa
zdolne potrzebne. Schildknecht, Mielżyńskiego 22 zdw 63 081

Młodszy
czeladnik krawiecki do reki potrzebny. Sobociński, Jackowski 37. zdw 63 025

2 uczni
kowskich może się zaraz zgłosić. Świętek, mistrz kowski, Marszałka Focha 25 przy dworcu. zdw 63 019

Pracznia
zawodowa na stałe może się zgłosić. Hotel Royal, św. Marcin 38. zdw 62 974

Pianista (tka)
z własnym repertuarem do małego Kina potrzebna. Oferty Kurjer zdw 62 991

Służąca
potrzebna zaraz. Rybaki 29. I. ptr., lewo. zdw 63 145

Uczeń
elektrotechnik potrzebny. J. Kluczyński, ul. Wierzbicice 49. zdw 63 143

Inteligentna
ekspedjentka znajdzie stałą posadę, skład galanterji. „Alfa”, Szkolna 10. zdw 63 150

Ekspedjentkę
młodszą z dobrymi świadectwami tylko z branży artykułów piśmiennych zaraz. Kostecka, St. Rynek 55. skład cukierków. zdw 63 149

Dziewczyna
do dzieci potrzebna zaraz. Kaczmarska, Wiel. Garbary 29. zdw 63 155

Mechanik - służyący
po wojsk. na stałą posadę na prowincji potrzebny. Zgłoszenia z odpisem świadectw do Kurjera zdw 63 152

Podróżujący
objeżdżający prowincję, najchętniej z branży artykułów piśmiennych, zechce się zgłosić ul. Bóżnicza 16. II. ptr., prawo, od 1—3 po południu zdw 63 270

Służąca
młodsza do wszystkiego zaraz. Gwarna 8. III. prawo. zdw 63 261

Dziewczyna
inteligentna, uczciwych rodziców może się zgłosić — Drogerja Gloria, ul. Półwiejska 8. zdw 63 228

Zaprowadzonego
podróżującego z branży kolonialnej na miasto Poznań poszukuje od zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 294

Wspólnika
do autobusu od 2000, stała posada, dobry zysk. Oferty Kurjer zdw 63 245

Pomocnik
młodego potrzebny do drogerji na prowincji od 1 listopada. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem pensji przy wolnej stacji do Kurjera dw 2533.

Adwokat
tczewski poszukuje od 1 listopada kierownika biura. Zyciorys, odpisy świadectw z podaniem co umie przesyłać: Dominowski, Tczew, Pomorski Bank Rolniczy. dw 2534

Humor zagraniczny

— Przychodzę zamienić książkę. Mama powiedziała, że to nie jest książka odpowiednia dla mnie.
— Mamusia pani jest zbyt surowa...
— Nie, nie, po przeczytaniu jestem tego samego zdania, co mamusia... (Judge N. Jork) S. F.

Przedpłata
na listopad 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4.00 w agencjach w Poznaniu miesięcznie z 4.50, w innych krajach z 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przesyłek w zakładach, strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznie 240 gr. od 1-lamowego milim. ogłoszenia skompilowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nocy wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przed połudn. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.